

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Copulata super tres libros De anima Aristotelis iuxta doctrinam Thomae Aquinatis

Lambertus <de Monte Domini>

[Köln], um 1486

Incipiunt copulata tertij libri de anima

[urn:nbn:de:bsz:31-327210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-327210)

actū. Ddm q nō omnis motus r cognitio facta a sensu r fantasia. sed motus factus a sensu interiori. Et hoc pbatur ex textu Aresto. qd dicit q aialia multu opant fm fantasiam qd ē verū de cognitione sensuum interiorū. qz passiones appetitū iungunt sensibus interiorib⁹ sicut r ipse appetitus

Arguitur fantasia est poña. ergo nō est opatio qz est poña media inter sicut cogitativam in memoratiua Ddm duplī. Primo q nōt est aliqua potētia media inter potētia cognitiua et memoratiua sicut p̄us pbatum est. quia opatio que fm aliquos attribuit fantasie fm veritate cōuenit sicuti cogitiue. Secūdo Ddm q posito q sit vna potētia media adhuc nō accipit hic fantasia p tali potētia. sed accipit hic p actu fantasiam. Sile est de memoria. qz quis significat vnā poñam ab alijs distinctaz tñ Aresto. diffiniendo memoriā in libro de memoria r reminiscencia nō accipit memoriā p potētia sed pro actu. Et tantū de scdo libro.

Incipiunt copulata tertij libri de aia

Ep̄ parte at

anime. Iste est tertius liber de anima fm sanctū Thomā in quō postqz Aresto. determinat de potētijs sensitivis r de eoz obiectis. Consequēter determinat de ipsa potētia intellectiva siue intellectu fm substantiam eius. Ratio ordinis est qd ex quo in ista pre incipit pprie determinare de intellectu fm ei⁹ naturā. Ex hoc sic arguitur qm̄iora sunt priora vt habet. i. phisicor. sed poñe sensitivae sūt qm̄iores intellectivis qd repiunt in plurib⁹. ergo determinatio poñarū sensitivarū pcedit determinationē potētie intellectivae. Secūda rō. qz poñe sensitivae subserviunt poñe intellectivae. qz p̄cognoscere opationē poñarū sensitivarū anteqz opatio intellectus cognoscatur

Querit q sit rō ordinis q potētie intellectivae pcedit poñam fm locū motiua. cū tñ poña motiua sit generalior. r fm naturā qm̄iora sūt priora Ddm q duplex est ordo scz quo ad nos r quo ad naturā Ordine quo ad nos illa sunt priora que sunt nobis notiora. r sic poña motiua pcedit intellectivā tanqz nobis notior Ordō autē nature est duplex scz generationis. fm quē ordinem impfectiora sunt priora. r sic

iter poña motiua ē prior intellectiva. Et hoc ex duobus quia qm̄iora sunt priora. sed potētia motiua est qm̄ior Secūdo qz potētia motiua est materialior poña intellectiva. sed materialia a toto genere sunt impfectiora imaterialibus. Alius est ordo nature pfectōis r sic pfectiora sunt priora r sic poña intellectiva pcedit poñam motiua tanqz pfectior Et hoc p̄ ex duob⁹ qd potētia intellectiva est imaterial vt dictū est. ergo est pfectior. Secūdo qz potētia localiter motiua principiā ab intellectu. sed fm naturā principiū pcedit principiū. qz r. Etā considerandū est q ordine doctrine potētia intellectiva debet pcedere motiua. Et hoc ppter duas causas. Prima est qd debet immediate p̄i apud potētia sensitivā cū potētia sensitiva sit etiā cognitiua sicut intellectiva sed motiua executiva nō est cognitiua Secūda est qz potētie sensitivae subserviunt intellectui. qz imediate post determinationē de sensu debet fieri determinatio de intellectu. Aresto. ergo. qd nunc considerandū est de pte aie qua cognoscit et sapit ania. mouet talē questionē. Utrū talis ps anime sit sepabilis ab alijs p̄ibus siue fm magnitudine. i. loco r subiecto sicut Plato qui posuit animā intellectivā esse in capite. vel ista ps sit sepabilis ab alijs p̄ibus fm rōnem. Et iterū considerandū est quā dñam hz illa ps ab alijs Et iterū quō fiat r quid sit intelligere. i. quis sit act⁹ intellectus r quō p̄leat

Querit De q determinat in isto tertio libro Ddm q p̄mo de pte intellectiva. scdo de pte motiua. r in fine hui⁹ tertij p̄panē pres aie ad inuicē. Scda ps ibi. de mouete autē Tertia ps ibi Vegetabile quidē.

Querit Quare dicit Ar. de pte aie. Ddm q dicit p̄tra opinionē antiquorum. r p̄cipue Averrois r Avicenne qui dixerūt q intellect⁹ esset substantia sepata r continuaret ipsi aie p fantasmatā r p talē p̄tinationē anima intelligeret. Contra qd dicit Aristoteles q est ps r nō tota substantia.

Arguit Aia ē simplex forma q nō hz ptes integrantes. Ddm qz aia nō habeat ptes integrantes r q̄ntitativas sicut habet res materiales neqz hz ptes essentielles phisicas quia nō p̄ponit ex materia r forma qz bene habeat ptes essentielles diffinitivas hz tñ ptes potētiavas r subiectivas. qz hz potētiavas que sunt ptes potēstative et ptes eius subiectivae sunt aia vegetativa sensitiva r intellectiva

Arguitur Ille particule cognoscere et sapere idem sunt. ergo in h̄ loco ponunt sup̄flue. Di

potētia motiua p̄tior
scdō
scdō
scdō

no

cedū q̄ quis sape & cognoscere sint idem sub-
iecto quia spectant ad intellectum differunt tñ
rōe. Et h̄ dupliciter q̄ aia d̄r cognoscere q̄tū
ad apprehensionē simplicē. & d̄r sape q̄tū
ad iudiciū. vel dicitur cognoscere q̄tū ad intel-
lectū practicū. & dicit sape q̄tū ad intellectū
speculatiū cui⁹ principalis habitus est sapia

Quæritur Quare Aresto. monet istā questio-
nē & nō soluit eā & quō debeat solui Dd̄m q̄ in
intellectus capit̄ dupl̄. Uno mō p̄ tota essentia
aie intellectiue & sic Aresto. prius soluit istā q̄-
stionē in sc̄do hui⁹ vbi dicitur separatur aūt h̄ ab
hoc sicut p̄petuū a corruptibili. Alio mō acci-
pit̄ intellectus put̄ significat potentiam et tñc
ipsū intellectū esse separātū vel separabile a corpe
est ipsū nō vti organo corpeo. & sic Aresto. po-
tēta p̄bat intellectū esse separātū.

Quæritur Utrū intellectus sit separabilis ab
alijs potētij magnitudine. i. loco vel subiecto
vel ratione Dd̄m q̄ intellect⁹ differt ab alijs
potētij aie ratione. i. essentiali diffinitione
sed proprie nō differt ab eis subiecto id est ma-
teria. quia intellectus non ē in aliquo subiecto
sicut in materia.

Bi igitur est intelli

Hic soluit q̄stionem vltimo motā sc̄z quō fiat
ipsū intelligere. Et vult q̄ intelligere sit sic sen-
tire. sic em̄ sentire sit p̄ h̄ q̄ sc̄ibile mouet h̄sum
& sensus patitur a sensibili. sic intelligere sit per
h̄ q̄ intelligibile mouet intellectū & intellect⁹
patitur ab intelligibili Distinguit tñ Aresto.
passionē in textu. Et vult q̄ ipsa passio q̄ intel-
lect⁹ patit̄ ab intelligibili nō est passio pp̄rie di-
cta que fit p̄ abiectionē alicui⁹ p̄fectionis a pa-
tente. Loquendo ergo de passione pp̄rie dicta
tñc intellectus habet oppositā p̄ditionē sc̄z q̄ ē
impassibilis. quia passio pp̄rie dicta est princi-
piū corruptibilitatis. sed intellectus est incor-
ruptibilis ergo nō pōt pati passione pp̄rie di-
cta licet tene improprie dicta que nihil aliud
est q̄ reductio de pona ad actū. & ideo intellect⁹
est in pona ad intelligibilia sicut sensus ad sen-
sibilia. Ex quo cludit Aresto. istā clusionem
Sicut se h̄z sensitiū ad sensibilia ita intelle-
ctiū ad intelligibilia.

Arguitur. Iste p̄ditiones sunt oppositæ sc̄z
q̄ intellectus sit passibilis & impassibilis. ergo
nō pōt vni uenire. Dd̄m q̄ si passio capiat̄
eode modo tñc nō pōt aliquid esse s̄l passibile
& impassibile. h̄ aut̄ capit̄ Aresto. passionē di-
uersimodē. dicit em̄ intellectū ēē passibile pas-
sione improprie dicta que est passio p̄fectiua. &

dicit intellectum esse impassibile sed tunc loq̄-
tur de passione corruptiua que solū p̄tingit in
habentibus materiam Circa qd̄ sciēdū q̄ pati
capit̄ tripliciter Uno mō fm̄ q̄ fit cū abiectionē
forme naturalis & sic dicim⁹ q̄ aqua patit̄ ab
igne q̄n̄ abijct̄ frigiditas. Alio mō dicit̄ pati
q̄n̄ abijct̄ forma ab aliquo subiecto siue talis
forma sit naturalis siue nō naturalis. sic abie-
ctio caloris in aqua calida dicitur passio quia
abijctur calor qui non est forma naturalis aq̄
Tertio mō ois reductio de potentia ad actum
d̄r passio. & illa dicit̄ passio p̄fectiua cū actio sit
p̄fectio pōne. Et istā tertiā passionē habet tam
intellectus q̄ sensus

Recesse ē itaqz quo

Hic Aresto. ex p̄dicta p̄ditione intellect⁹ sc̄z q̄
est passibilis passione p̄fectiua cludit naturā
intellect⁹ sc̄z q̄ intellectus est immixtus ex re-
bus corporeis id est nō compositus ex natu-
ris rerū corporeis sicut dicebant antiqui Ar-
guebant em̄ sic. necesse ēē intellectū ēē compo-
sitū ex omnibus reb⁹ vt omnia cognosceret. q̄a
simile a s̄lī cognoscat. S̄z Aresto. arguit p̄cise
oppositū sic. Si intellectus d̄z cognoscere oēs
res sicut cognoscat q̄ est necesse q̄ nō habeat cō-
positionē in se aliarū rerū. quia int⁹ existens pro-
hibet organū. i. si intellect⁹ haberet in se com-
positionē ex aliquib⁹ reb⁹ intelligibilib⁹ tñc
impediret ne posset alia intelligere. & s̄lī est de
sensu quia si sensus ēē compositus ex reb⁹ sen-
sibilib⁹ tñc impediret a cognitione sensu-
bilia sic si pupilla oculi ēē colorata aliq̄ colo-
re tñc nō videret alios colores. & iō vult Ar̄. q̄
intellectus nō pōt ēē alicuius determinate na-
ture materialis. nec etiaz pōt ēē compositus ex
omnibus reb⁹ quia ex vtroqz impediret ab in-
telligibilitate aliarū rerū. Et in h̄ etiam concor-
dabat Anaxagoras qui posuit intellectum esse
immixtum. dicit em̄ Anaxagoras q̄ intellect⁹
ēē immixtus ex omnibus reb⁹ corporeis vt
ipsis imperaret. i. suo impio omnes res corpales
moueret. Circa qd̄ notandū q̄ Anaxagoras
posuit p̄ principio toti⁹ entis vni cabos p̄fusū
in quo s̄l p̄tinerent p̄fuso. i. sine ordine oia q̄ s̄nt
in vniuerso. ad hoc aut̄ q̄ ex illis reb⁹ p̄stitueret
vniuersum requirebat q̄ haberent ordinē adinu-
cem sicut iam h̄nt elementa admixta. istū autē
ordinē acquirebat ab vno intellectu segregate
talia corpa ex cabos p̄fuso. Ex quo p̄z q̄ iste in-
tellectus habuit impium supra omnes alias res
corpales. si em̄ iste intellectus esset corpalis tñc
nō haberet impium supra res corpales quia par-

in parem non hz imperiū vt dicit regula iuris
 Queritur Utruz positio Anaxagore posset
 aliquatr ee vera. Ddm q positio Anaxagore
 nō pōt ee vera de intellectu humano de q Anax.
 loq̄tur hic. quia ille nō p̄ oibz rebus natura
 libus imperare cū nō sit supra res naturales vl
 corpales sed naturaliter cūct⁹ corpi. Potest
 tñ illa opinio ee vera de intellectu diuino quia
 intellectus diuini hz imperiū supra oia corpa
 z etiā in principio res fuerūt. p̄ dūctē absqz illa
 distinctione quā iam hnt z postea fuerūt trib⁹
 dieb⁹ distincte. vel pōt dici loq̄ndo de intelle
 ctu diuino q res fuerunt in caos p̄fuso. id est
 in nihilo ante p̄ductionē rez z ex tali caos .i.
 nihilo res sunt p̄ talē intellectū p̄ducte. Deficit
 ergo Anaxagoras in hoc q dicit in caos p̄fu
 so res p̄cistere s̄m subaz q est falsū quia sunt a
 deo ex nihilo p̄ducte.

Dico at intellectus

Dicit Aresto. exponit de q intellectu intelligat
 dictū suū. Et dicit q suū dictū debeat intelligi
 de intellectu quo aia opinat. i. cognoscit p̄tingē
 tia que subduntur opinioni. z intelligit q ad
 necessaria que cadūt sub scientia vel sub intelle
 ctu. z hoc dicit ad excludendū intellectū diu
 nū de quo loquitur Anaxagoras Deinde p̄clu
 dit contra antiquos q aia est nihil actu corz q
 sunt ante intelligere. i. q aia nō est in actu ali
 qd intelligibiliū anteqz intelligit qā qn̄ intelli
 git tunc intelligibilia sunt in aia s̄m suas spēs
 z ideo postqz intelligit tunc sunt res in aia sed
 nō ante intelligere. in hoc em̄ differt intellect⁹
 noster ab intellectu diuino qā intellectus diu
 nus etiā anteqz intelligit est in actu. qā nō in
 telligit p̄ spēs acceptas a reb⁹ sed intelligit oia
 p̄ sua eētā in qua oia vident.

Arguit. Intellectus est aliquid determinate
 nature. q̄ nullas als res p̄ intelligere Ddm
 q natura accipit dupl̄. Uno mō p̄ natura cor
 pali. z sic est verū q si intellect⁹ haberet aliquā
 determinatā naturā corpale tūc nō posset oia i
 telligere. Alia est natura sp̄itual z illa nō ipe
 dit intellectionē. Et rō est quia q̄sto aliqd est
 plus segregatū a materia tanto est pl⁹ capax ali
 az formaz. qz ergo intellectus est imaterialis
 q̄ p̄t in se recipere formas z spēs itelligibiles om
 niū rez corpaliū

Arguitur Intellectus est aliquid intelligi
 bilis ante intelligere ergo Aresto. in cōueniēter
 ponit istā p̄positionē p̄batur qz intellectus p̄t
 seipsum intelligere Ddm q̄ duplicia sunt in
 telligibilia. Quedā sunt que p̄mo z p̄prie p̄

intellectū cognoscunt z sūt illa em̄ spēs intel
 ligibiles sunt in intellectu. z de talibus loquit
 Aresto. qā sic intellect⁹ anteqz intelligit nō est
 aliquid talis intelligibiliū. talia em̄ intelli
 gibilia sunt q̄ditates rerū materialū. Alia sunt
 intelligibilia que nō p̄mo sed ex p̄sequēti z se
 cūdano cognoscuntur sicut sunt ipsa poīa intel
 lectiua habitus intellectualis actus intellect⁹
 z eētā aie. z tunc p̄positio est falsa quia in
 tellectus est vel hz in se talia intelligibilia ante
 qz incipiat intelligere z qā seipsū intelligit tō
 ē aliqd intelligibiliū an̄ intelligere

Neqz misceri ē ra.

Dicitur Aresto. on̄t q intellectus nō sit virt⁹
 organica z hoc ideo qā p̄mo dictum est q sicut
 se hz sensibile ad sensum sic se hz intelligibile
 ad intellectū. cū ergo sensus sit virtus organi
 ca idē videt ddm de intellectu. hoc ergo exclu
 dit Aresto. z vult q intellectus nō miscet cor
 porū s̄z s̄m organū. qd sic probat Si intelle
 ctus esset in organo corpeo tūc nō posset omia
 corpalia intelligere. sed intellect⁹ intelligit oia
 corpalia. ergo nō est i organo corpeo. Minor
 p̄z qā quidditas rei materialis est obiectū nri in
 tellectus. z sic intelligit omnē quidditatē mate
 riale. Maiorē probat Aresto. qā q̄libet potē
 tia organica p̄format organo. z ideo si organū
 in se habeat aliquā formā obiecti tunc non pōt
 aliqd obiecti cognoscere. vt si oculus habeat in
 se aliqū colorē tūc nō pōt poīa visua videre
 aliquem colorē.

Arguit Oculis q̄qz est calidus z q̄qz fri
 gidus z tñ pōt cognoscere oia visibilia. ergo nō
 est verū q organū h̄ns in se aliquā qualitatem
 impediatur a cognitione alioz obiectoz. Di
 cendū q nō est sic intelligendū q organū h̄ns
 in se formā cuiuscūqz obiecti impediatur a cog
 nitione alioz. sed organū h̄ns in se formā sui ob
 iecti impedit a cognitione alioz. sic ad p̄posi
 tum obiectū intellect⁹ est q̄ditas rei materialis
 in cōmuni. si ergo organū eius esset q̄litercūqz
 p̄positū ex aliqua re materiali tunc impediatur
 intellectus a cognitione aliaz rez materializ
 quia quelibz res materialis p̄tinet sub obiecto
 intellectus.

Et bene iaz dicētes

Dicitur ad aptat hoc qd dictū est de opinione
 antiquoz quia em̄ dictū est q intellect⁹ nō pōt
 esse in organo corpali ex hoc q tunc nō accipet
 spēs aliaz rerū. bene dicebant antiqui q aia
 esset locus spēs intelligibiliū nō tñ quelibz s̄z

aiā intellectiva qz intellectus nō est habēs orga-
nū. sed alie potēte vegetatiue z sensitue sūt in
aliqbz organis corpaliū. qzuis ergo possit di-
ci de sensibz particularibz qz sūt loca speciez. qz
visus recipit spēs visibiliū. auditus spēs audi-
biliū. et sic de alijs. nō tū potest vtrū dici qz ali-
quis sit loc⁹ vtrū omnīū speciez qz intellect⁹.

Querit. Quē errore hic excludit. Aresto.
Cū dicit aiā esse locū spēs. Dōm qz hic ex-
cludit opinio. Aitūcū. qui dicit qz i intellectu
nostro nō manēt spēs itelligibiles post actua-
lem itellectionē. hoc autē est contra naturam loci
qz loc⁹ habet cōseruare locatū. si ergo spēs itel-
ligibiles nō reseruarēt in intellectu nostro impri-
nēter dicitur qz intellect⁹ esset locus speciez.

Arguit. Si intellectus esset loc⁹ spēs. seq-
retur qz species nō essent subiectate in intellectu
qz locatū nō est subiectatū in loco. Dōm qz
ista locutio est metaphorica et similitudinaria et
ideo nō oportet qz sit similitudo fm omnia. s; suf-
ficiat similitudo fm aliqua. Est ergo quadruplex
similitudo. P̄ia est. sicut loc⁹ terminat p locatū
ita intellect⁹ terminat ad opandū p species intel-
ligibiles. qz ppter diuersas spēs itelligibiles
opatur diuersa. Potest etiā vtrū loc⁹ successiue
multa locata in se recipere. ita intellectus suscipere
pōt successiue plures species itelligibiles. Itē
locus hīs in se vnū locatū nō pōt naturaliter
aliud recipere. sic etiā intellectus nō pōt recipere
plures species itelligibiles illis simul vtendo
quia quā vtrū vna specie itelligibili nō pōt
simul alia vtrū. Secunda similitudo est. sicut loc⁹
est cōseruatiū locati ita intellectus est cōseruati-
uus specierū itelligibiliū. z ideo dicitur intel-
lect⁹ memoria quia cōseruat species itelligibi-
les. z istā similitudinem tangit Aresto. in textu.
Tercia similitudo est. sicut locus est principium
generationis rez genitaz. sic intellect⁹ agēs est
pncipiū generationis speciez itelligibilium.
Quarta est. sicut vnū qd; tendit in suū locuz
naturalē ita spēs sensibiles acceptę sub lumie
intellectus agentis naturalit̄ tendūt ad intelle-
ctū possibilē. Est tū dīna inter intellectū z locū
z spēm itelligibilē z locatū. quia locatū nō est
in loco subiectiue. sed spēs itelligibilis est in
intellectu subiectiue.

Arguitur Species itelligibiles sūt singu-
lares. ergo sūt i aliqua pōna organica. nō tū
quia indiuiduatio sit p materiā. Dōm qz du-
pliciter aliquid dicitur singulare. Vno mō pmo et
p se z qd sic est singulare hoc ē in materiā. Alio
mō aliquid est singulare et p se qz sit est in
aliquo qd vltērius est in alio qd est in materiā

z qzuis talis singularitas originaliter sit ex ma-
teria. nō tū est. prime ex materia. z sic est de spē
itelligibili qz species itelligibilis prime est
i intellectu qd ē imaterialis. z vltēri⁹ intellect⁹ ē in
anima. et aiā in corpe. aiā ergo imediate indi-
uiduat ex corpe. sed intellect⁹ habet indiuiduati-
onē mediata ex corpe quia per animā.

Querit. Vtrū spēs itelligibiles semp ma-
neāt in intellectu. vtrū ille species sic reape
corrūpant. Dōm qz postqz spēs itelligibiles
sūt semel receptę in intellectu nō pōt corrūpi
qd sic patz. qz forma existēs in subiecto triplici-
ter pōt corrūpi. sed nullo istoz modoz species in-
telligibilis corrūpif. Corrūpif enī p̄io for-
ma existēs in subiecto a suo cōtrario. sicut frigi-
ditas existēs i aqua corrūpif ex calore ignis. et
sic spēs itelligibiles nō possūt corrūpi cū non
habēt cōtrariū. Scōdo aliqua forma existēs i
subiecto corrūpif ad corruptionem subiecti. sic
albedo existēs in hoīe corrūpif ad corruptionē
hominis. et sic species itelligibiles nō possūt
corrūpi. qz sūt i intellectu qui est corruptibili-
lis. Tercio corrūpif aliqua forma existēs in
subiecto p defectū cōseruatiū. et sic lumē i aere
corrūpif d efficiēte sole. et sic spēs itelligibiles
nō possūt corrūpi. qz lumen intellectus agentis
est semp p̄sens intellectui possibili. et p cōse-
quēs semp illuminat species ibi existētes.

Arguit. Spēs sensibiles corrūpant in sensu
ergo etiā species itelligibiles in intellectu. cō-
sequētia tū a simili. Dōm qz nō est simile. quia spēs
sensibiles sūt in organis corpaliū. quia
sūt in sensibus interioribz. cū ergo accidēs cor-
rumpat ad corruptionē subiecti p̄nt spēs sensi-
biles corrūpi ad corruptionē organoz sensiti-
uorū. et ideo corrupto corpe non corrūpif spe-
cies itelligibiles sicut species sensibiles. pos-
sūt etiā spēs sensibiles corrūpi p indispositio-
nem organoz manētibz tū organis incorruptis.
vt patet ad sensū.

Arguit. Ex hoc sequeret qz scētia semp ma-
neret in nobis. qz p species itelligibiles nos cog-
noscim⁹ res sed sp manēt spēs itelligibiles er-
go semp manēt sciētia. Dōm qz nō est simile de
speciebus itelligibilibz et de scētia. qz species
itelligibiles sūt simplices forme existētes i in-
tellectu nō habētes p̄trariū vt dicitur est. In se-
cūda autē opatione intellect⁹. et in tertia inue-
nit cōtrarietas. in scētia in qua est verū vtrū falsū
falsū opponit vero. et ideo intellectus in scētia
opatione pōt corrūpi qz tū ad eius obiectū sic
scz q intellect⁹ assentiat falso qui p̄ius assenti-
ebat vero. Etiam in tertia opatione intellectus

per quam in nobis generatur scientia potest in
tellectus corrumpi et hoc dupl'r. Uno mō p
ceptionē argumentatōis falsē. q̄a sicut per syllo
gismū demonstratū generat in nobis scia s̄m
tertiā operationē intellectū. ita per syllogismū
falsigraphū q̄ p̄triat syllogismo demonstrati
uo generat in nobis error p̄trarius scientie. et h̄
nō fit per alterationē in intellectu factā. s̄ per
alterationē factā in fantasia. per h̄ em̄ q̄ aliter
disponitur fantasmata eliciunt alie p̄positōes
s̄m ordinationē fantasmati. q̄a ergo per falsā
argumentationē fantasmata inordinate dispo
nunt. sic eliciunt falsē p̄pōes in intellectu et fit
receptio. Alio mō p̄tingit sciam periri ab intel
lectu per oblivionē. Ratio illius est q̄a sic ali
quid generat ita etiam p̄servat et per illi^o oppo
situm corrumpit. sed scientia in nobis generat
per vsum et operationē q̄a ex actibus sepe reite
ratis generat habitū. q̄n ergo aliq̄s nō vtit sci
entia habita perit habitus ab intellectu. et q̄a
q̄nq̄ p̄tingit q̄ nō possum^o vti scientia p̄pter in
dispositionē sensuum interiorū ideo dicit scia cor
rumpi per egritudinē

Quoniā autē non.

Quia dictum est q̄ intellectus est virtus passi
ua sicut sensus. Sic Aristoteles ponit differen
tiam inter passibilitatem sensus et intellectus.
Et intendit Aristoteles q̄ q̄uis tam sensus q̄
intellectus patiantur a suis obiectis passione
perfectiva. est tamen differentia q̄tum ad obie
ctum excellenter acceptum. quia excellens sensi
bile non corrumpit sensum. sed excellens intelli
gibile non corrumpit intellectum sed magis per
ficit ipsum. Ratio diversitatis est. quia sensus
est virtus in organo corporali et ideo excellens
sensibile corrumpit proportionem organi. sed
intellectus est virtus immaterialis et ideo non
potest corrumpi ad corruptionem organi quia
non habet organum. et ideo maxime intelli
gibilia magis perficiunt ipsum intellectū Quia
dicitur textus sensitivū nō est sine corpore sed intel
lectus est separatus.

Arguitur Intellectus non est separatus. p̄
batur quia ab essentia coniuncta non fuit po
tentia separata sed anima est essentia cōiuncta
corpore. ergo ab ea non fuit aliqua potentia se
parata Dicendum q̄ dupl'r aliqua eētia est
p̄iuncta corpore. Uno mō per informatōz t̄m et
nō per immersionē et sic aīa rōnalis ē p̄iuncta cor
pore. et a tali forma p̄iuncta bene p̄t fluere potē
tia separata. quia q̄uis talis forma sit in corpo
re nō t̄m habet legem corporeis quia est immate

tialis. Alia est essentia p̄iuncta corpore p̄ infor
mationē et immersionē simul quia sequit legē cor
poris sicut essentia brutoz et alioz inaiatorum
et ab essentia sic p̄iuncta p̄ immersionē nō fuit
potētia separata.

Querit Utrū aīa debeat pl^o dici separata a cor
pe vel intellectū. Ddm q̄ aīa rōnalis accipit
dupl'r Uno^o put includit in se potētas f̄sitas
et vegetativas. et sic aīa est min^o separata q̄ intel
lectus. Ulio mō accipit aīa s̄m potētas in
tellectivas t̄m. et sic aīa est plus separata q̄ intel
lectus. q̄a tunc intellectus separatur ad separati
ōnē anime. et ideo separabilitas p̄ius est in aīa et
postea in intellectu. quia quicqd̄ reperit in causā
et in effectibus hoc potiori mō p̄uenit causis q̄
effectibus. sed separabilitas p̄uenit aīe sicut causē.
ergo pl^o p̄uenit aīe q̄ intellectū.

Arguitur Si intellectus esset separ^o ab ho
mine tunc sequeret q̄ hō nō esset intellectual'. q̄a
qd̄ est separātū ab aliquo nō denoiat ipm Ddm
q̄ dupliciter aliqd̄ est separātū ab alio Uno mō
s̄m esse et opationē simul. et hoc nō denominat
illud a quo est sic separātū. sicut albedo separata ab
homine nō denomiatur hominē. Alio mō aliqd̄
est separātū ab alio s̄m opationē q̄uis sit ei p̄iun
ctū s̄m esse. et sic intellect^o est separ^o a corpe. q̄a
intellect^o nō opat p̄ aliqd̄ organū corpore tanq̄
in eo existens subiective q̄uis vtit organis sen
suum interiorū sicut ipsis sensib^o p̄ ministeriū. si t̄m
intelligat de essentia aīe rōnalis tunc illa etiam
d̄t separata a corpe q̄a nō dependet a corpe in esse
q̄uis bene in fieri. et hoc ideo est q̄a ip̄a non est
forma educta de potētia materie s̄tute agentis na
turalis sicut alie forme naturales. et nō sicut nō
est facta s̄tute materie seminalis ita nō dependet
in suo esse a materia. secus est de alijs animab^o
q̄a alie aīe virtute seminis p̄ducunt. ergo etiaz
cū materia corrumpunt

Arguit Intellect^o impedit a corpe q̄ depen
det a corpe et p̄ p̄ns nō est separ^o a corpe Ddm
q̄ dupl'r aliqd̄ impedit p̄ alterū. Uno mō p̄ se
et qd̄ sic impedit a corpe est in corpe. et sic sens^o
impedit a corpe sicut visus impedit si oculi ut
disponant. Alio mō aliqd̄ impedit p̄ accessū
q̄a sc̄z in sua opatione vtit corpore ministeriali
ter q̄uis nō sit in corpore subiective. et qd̄ sic i
pedit a corpe nō est necesse esse in corpore. et sic
intellect^o impedit a corpe q̄a sc̄z intelligit p̄ mi
nisteriū sensuum interiorū

Q̄. Utrū intellect^o possibilis de q̄ Ar̄. hic
loquit sit substantia separata. Ddm q̄ Ar̄.
manifeste h̄ p̄parat intellectū ad sensuum. vult
ergo q̄ sensus nō est sine corpore. i. sine organo

*St-f-6
C. 1. 1. 1.*

corpali. sed intellectus est sepatus scz ab orga /
 no corpali. qz aut no possit dici q intellect^o pos /
 sibilis sit substantia sepata. Patet primo per /
 perentia. qz qliber in seipo cognoscat se intelli /
 gere qz qz i ipo sit principiu illi^o opatois. Se /
 cundo qz nihil d: agere formaliter nisi per for /
 ma que e in agente. sed homo d: formalit intel /
 ligere. qz qz principiu illi^o actois sit in hoie /
 ergo no e sepa ratu ab eo sic qz sit substia sepa /
 ta. Et sile est. nam aqua no d: calefacere calore /
 ignis qz e extra ipm sed calore pprio qz est i ipo /
 Tercio. qz sequeretur qz homo no esset intel /
 lectualis vel ronalis. t tuc in ho ie pfectissima /
 nia eet sensitiua. no eni pt forma sepata aliqua /
 rem denoiare. Quarto si intellectus possibilis /
 esset substia sepata sequeretur qz vno hoie intel /
 ligente ocs hoies intelligerent. Sequela patz /
 qz vnitas operationis sequit vnitate operan /
 tis. cu ergo sit vna substia sepata qz est intelle /
 ctus possibilis. scqret qz illa substia intelli /
 gente omnes intellectus intelligeret. veru e tñ /
 qz Auerrois soluebat istud vltimu argumetu /
 qz sps quib^o sit intellectio sunt actu in intelle /
 ctu separato et potentia in fantasmate. et ideo /
 possit intellectus mouere fantasia vni^o homis /
 et no alterius. t sic vni^o homo intelligeret alio /
 non intelligente. sed istud e magis incoueniens /
 qz cu sps intelligibilis sit accns vni^o accns et /
 fer in diuersis subiectis scz in intellectu sepato /
 et in diuersis fantasmatibus

Arguit Nisi intellectus sit sepatus sequere /
 tur q intellectus erit corruptibilis. Sequela /
 patet. quia si intellectus numerat ad numeru /
 corporu tuc pereunte corpe perit intellectus.

Ddm qz duplici aliqua forma dependet ab /
 aliqua materia. Uno^o iu fieri t conseruari. t /
 sic aie brutoz dependent a materia. qz necesse e /
 tales aias et fieri t conseruari a materia. Alio^o /
 dependet aliq forma a materia fm indiuidua /
 tionem qstn ad fieri sed no qstn ad conseruari. et /
 sic aia ronalis in corpe dependet. qz no pt fieri i /
 principio nisi a corpe. qz si deus crearet aiaz ro /
 nale extra corpus tunc esset substantia sepata /
 et no aia. Simile est de intellectu qui indiu /
 duatur p accns a corpe. vt supra dictu est.

Arguit. Si sps intelligibiles essent fm in /
 tellectu singularitate tuc non representaret vlc /
 qz essent indiuidue. Ddm qz species intelli /
 gibiles capiunt duplici. Uno^o put compant /
 ad subiectu in quo sunt. t sic sunt singulares. /
 qz intellectus est in aia singulari qz indiuidua /
 ad indiuiduatione corpi. Alio mo compant /
 sps intelligibiles ad obiectu qd representant et

sic sunt vles qz representant vlc. Simile e de /
 statua regis. qz statua regis no representat hunc /
 vel illu regē sed regē in coi. et hoc cotingit ideo /
 qz intellect^o noster e immaterialis. et ideo spe /
 cies intelligibilis immaterialis pt representare /
 aliqd vniuersale qd non potest species sensibi /
 lis que est in organo corpali.

Et. Plures hoies intelligut vnu obiectum /
 ergo hnt vna intellectione. oia tenet. qz vni /
 tas opatois sequit vnitate obiecti. Ddm qz /
 cocept^o siue intellect^o capis duplici. Uno^o p /
 actu cocepti. t sic plures hoies no hnt vnuz /
 coceptu. actus eni variat ad variatōem princi /
 pioz. sic qz sunt plures intellect^o numero. ita snt /
 plures cocept^o numero. Alio^o accipit cocept^o /
 p re concepta siue p obiecto. t sic plures hoies /
 pnt hre vnu coceptu siue intellectu. qz pnt con /
 cipe vnu obiectu. et sile e de visu qz plures ho /
 mies pnt hre vnu obiectu visus. no aut vnuz /
 actu vidēdi. Nec e vez qz vnitas opatois seqt /
 vnitate obiecti. sz sequit vuitate forme opant^o.

Lum autez sic sin.

Postqz Aresto determinauit de natura intelle /
 ctus possibilis. hic cosequeter determinat quo /
 intellect^o ducit de potētia ad actu. Et prio quo /
 ducit ad actu p spem intelligibile. scdo quo du /
 citur ad actu p obiectu. Primo dicit qz tunc /
 intellectus possibilis sit in actu qn sit singula. /
 id e qn recipit in se sps intelligibiles oim rez /
 et qn recipit tales sps tuc pt opari p seipm. et /
 ideo tuc intellect^o e in actu et in potentia. Est /
 eni in actu p spem intelligibile. t sic est i actu /
 primo. sed e in potētia ad opationem. t ideo est /
 in potētia ad actu scdm. Et quo sequit qz intel /
 lect^o e differēter in potētia qn hz specē intelli /
 gibile. et anqz recipit ea. qz anqz recipit specie i /
 telligibile scz ante addiscere vel inuenire est in /
 potentia simpliciter. qz e in potētia tā quo ad /
 actu primu qz quo ad actu scdm. Sed habes /
 speciem intelligibilem est in potentia ad actu /
 scdm. t habet actu primu. qn ergo intellectus /
 sic est in actu. tunc potest seipm intelligere.

Querit Quor dispositoes pt hre intellect^o /
 noster. Ddm qz tres. qz qnqz intellect^o e sim /
 plicif i potētia qn nodu acquisiuit sps intelli /
 gibiles. sicut est intellectus pueri anqz hz vsuz /
 ronis. qz in intellectu pueri nulla est sps itel /
 ligibilis. Alio^o accipit intellect^o put e simplr /
 in actu qn scz vtrif specie intelligibili qua in se /
 hz. sicut pz in pho considerante aliquid i phia /
 Tercio modo intellect^o est prim in actu t par /
 tim in potentia scz qn hz spem intelligibile sz

Coz
est in actu et in potentia
Est eni in actu p spem intelligibile. t sic est i actu primo. sed e in potētia ad opationem. t ideo est in potētia ad actu scdm. Et quo sequit qz intellect^o e differēter in potētia qn hz specē intelligibile. et anqz recipit ea. qz anqz recipit specie i telligibile scz ante addiscere vel inuenire est in potentia simpliciter. qz e in potētia tā quo ad actu primu qz quo ad actu scdm. Sed habes speciem intelligibilem est in potentia ad actu scdm. t habet actu primu. qn ergo intellectus sic est in actu. tunc potest seipm intelligere.
Querit Quor dispositoes pt hre intellect^o noster. Ddm qz tres. qz qnqz intellect^o e simplr i potētia qn nodu acquisiuit sps intelligibiles. sicut est intellectus pueri anqz hz vsuz ronis. qz in intellectu pueri nulla est sps itel ligibilis. Alio^o accipit intellect^o put e simplr in actu qn scz vtrif specie intelligibili qua in se hz. sicut pz in pho considerante aliquid i phia Tercio modo intellect^o est prim in actu t par tim in potentia scz qn hz spem intelligibile sz

per ipsam non considerat. sicut p3 in pho dicitur
 mense. et sic intellectus dicitur esse potentia p3 in fine
 Aresto. scdo huius. Tunc ergo intellectus dicitur
 in actu quoniam habet speciem intelligibilem sic in textu dicitur

Dr. Quare Aresto. dicitur in textu quod intellectus
 habet speciem non eodem modo in potentia sicut an-
 te adducere aut ante inuenire. Dicitur quod hoc dicitur
 ad tenendam quod aliquis dupliciter potest reduci ad a-
 ctum sciendi sive ad habendam speciem intelligibilem
 Uno per propriam inuentionem. et talis modus prin-
 cipaliter fit per sensum visus. Scdo contingit per
 hoc quod aliquis ab alio adducit. et talis modus ac-
 quiritur sciendam fit per auditum. et hoc est quod dicitur Ares-
 to. quod sunt duo sensus discipline scilicet visus et au-
 ditus. quod per illos sensus possumus disciplinam recipere

Quoniam autem nature sit species intelligibilis.
 et ut sit substantia vel accidens. Dicitur quod species in-
 telligibilis est accidens etiam in intellectu sic in sub-
 iecto quod probatur duabus rationibus. Prima est. illud est
 forma quo aliquid est in actu. quia actus et for-
 ma idem sunt. Sed per speciem intelligibilem intel-
 lectus est in actu. ergo species intelligibilis est forma
 ipsius intellectus. sed non potest esse forma substantia-
 lis. quia non dat esse substantiale alicui materie. ergo
 est forma accidentalis. Scda ratio est. intellectus non fit in
 Aresto. est in potentia. ergo est in potentia ad aliquam formam in-
 formantem. ergo species intelligibilis est forma infor-
 mans intellectum et non potest esse talis forma substan-
 tialis. ergo est accidentalis.

Quoniam In quod predicamento sit illa forma acci-
 dentalis. Dicitur quod est accidens de prima specie quantitatatis.

Dr. quod non. quia si sic tunc esset habitus vel dis-
 dispositio. sed nullum illorum est dicitur. Dicitur quod est
 habitus quia est quantitas difficulter mobilis cum prius
 dictum sit quod species maneat in intellectu. Et quoniam arguitur
 disponit hominem ad sciendam. ergo est dispositio. Dicitur
 quod species intelligibilis accipit dupliciter. Uno modo
 fit in se et absolute. et sic est habitus. quia est quantitas
 difficulter mobilis. quia non potest remoueri ab intel-
 lectu. Alio accipit species intelligibilis in ordine
 ad sciendam que resultat ex speciebus intelligibilibus
 sicut cum lumine intellectuali. et sic potest dici dispositio
 quia disponit intellectum ad hoc quod talis habitus
 resultat in intellectu. Et quod per se realiter diffe-
 runt species intelligibilis et sciendam quoniam species intel-
 ligibilis et sciendam sunt de vna specie quantitatatis. tamen dif-
 fert sicut originans et originatum quia species intel-
 ligibilis est origo sciende resultatris ex specie et lumine
 intellectus.

Dr. Species sensibilis est eiusdem nature cum
 re sensibili. ergo species intelligibilis erit eiusdem na-
 ture cum re intellecta. sed res intellecta est substan-
 tia. ergo species intelligibilis est substantia. Dicitur

quod nullo modo est sicut de specie intelligibili et sen-
 sibili. quia species sensibilis a toto genere est ac-
 cidens. et ideo potest esse eiusdem nature in organo
 sicut in subiecto. sed species intelligibilis est ne-
 cessario accidens. quia dicitur esse in intellectu sic forma
 sensibilis intelligibilia sunt quoniam sunt ibi. et sic est impossi-
 bile quod species intelligibilis sit eiusdem nature cum re
 intellecta. quia accidens non est eiusdem natu-
 re cum substantia.

Arguitur. Si species intelligibilis est acci-
 dens. ergo accidens erit principium cognitionis sub-
 stantie. Dicitur quod duplex est principium cognitio-
 nis. Aliquod est quod tenet se ex parte cognoscentis et
 hoc semper erit accidens. quia debet esse in cognoscen-
 te. et sic species intelligibilis est principium cog-
 nitionis. quia nisi intellectus habeat speciem intelli-
 gibilem non erit in ipso intellectu cognitio.
 Aliud est principium cognoscendi ex parte rei co-
 gnite sive ex parte rei cognoscibilis. et sic quidi-
 tas seu diffinitio rei dicitur principium cognoscendi.
 et sic dicimus quod vnum quodque cognoscimus per sua
 diffinitionem. et illo modo accidens non est prin-
 cipium substantie.

Arguitur. Nihil agit ultra suam speciem. ergo accidens
 non est principium cognitionis substantie. Dicitur quod
 agere accipit dupliciter. Uno per se fit quod age-
 re est aliquem effectum producere. et sic nihil agit ul-
 tra suam speciem quia effectus cause efficientis non dicitur
 esse dignior causa. Alio accipit agere communiter
 potest se extendit ad repugnare. et sic aliquid praega-
 re ultra suam speciem sine natura. quia effectus sunt
 repugnatiui suarum causarum. et tamen causa excedit speciem
 effectus. ut imago regis representat regem. et
 tamen imago est accidens.

Quoniam autem aliud

Postquam Aresto. dicitur quoniam intellectus fit in actu
 per speciem intelligibilem. hic potest determinari quoniam
 intellectus fit in actu per obiectum. Et intendit quod quidi-
 tas rei materialis est obiectum nostri intellectus. Et hoc
 sic probatur. quia aliud est magnitudo. id est suppositum in
 mathematicis et magnitudinis eorum. quod quidi-
 tas sive diffinitio. et etiam aliud est aqua. id est suppositum
 in rebus physicalibus. et aqua esse id est quiditas
 in rebus physicalibus et sicut est in omnibus aliis rebus tamen
 mathematicis quod physicalibus hoc tamen non est
 vltimum. ut cum in omnibus. scilicet quod aliud sit suppositum et a-
 liud quod quidi-
 tas. quia in quibusdam scilicet separatis a mate-
 ria. id est caro et carnis esse. idem est suppositum
 tamen et quiditas. Et ponit ibi caro per exemplo in sepa-
 ratis. quia separata sunt nobis ignota sub suis
 propriis nominibus. ergo oportuit circūloque alia se-
 parata per aliam materialia nobis nota. Et hoc

ergo sic dicitur Aristotele qd aliud sunt suppositum et natura in materialibus aliud scilicet in ordine ad potentiam cognitivam. sicut ergo suppositum cognoscitur per sensum. ita quoditas cognoscitur per intellectum quod quod autem cognoscitur per aliquam potentiam est eius obiectum. et sic alia potentia in nobis quod cognoscuntur singularia scilicet sensus quod per se directe cognoscit hoc calidum hoc frigidum et alia particularia. Aut si sic eadem potentia cognoscens utrumque tunc illa potentia habet se aliter et aliter. quia talis potentia directe cognoscit yle scilicet intellectus sed reflexe cognoscit singulare.

Iterum autem ex his

Dicitur Aristotele rursus vni tacite questionem. quod possit aliquis dicere quod mathematicalia sunt abstracta a materia sic dicitur in philosophia. ergo videtur quod etiam in eis idem sit suppositum et natura sicut in aliis separatis et vult Aristotele quod quibus mathematicalia sunt abstracta a determinata et certa materia. quod non sunt in materia sensibili secundum rationem. non tamen sunt separata ab omni materia sicut metaphysicabilia. differunt enim mathematicalia a physicis. sic re etiam a symo. quod recte determinat sibi materiam non tamen determinat et certam. sed symo determinat sibi materiam certam scilicet nasum. oportet ergo quod si debeat mathematicalia intelligi quod etiam separata a materia singulari imaginabili. Ex quo concludit Aristotele vna autoritate quod sicut res sunt separabiles a materia. ita sunt intelligibiles. quod est verum si materia accipiat per materia individua. alii siue signata. quod res existentes in tali materia non sunt intelligibiles directe. sed directe sunt sensibiles. oportet ergo quod res intellecta sepeatur a materia. Unde patet quod illa que sunt simpliciter separata a materia sunt simpliciter intelligibilia et nullo modo sensibilia.

Queritur utrumque idem sint essentia et suppositum. id est natura et suppositum. Dominus quod suppositum et natura prout dupliciter capi. Uno modo prout referunt ad potentias cognitivas sic Aristotele. accipit hic naturam et suppositum in textu. Et sic differunt natura et suppositum in materialibus. quod per aliam et aliam potentiam cognoscunt cum supposito cognoscatur per sensum et natura per intellectum. sed non in immaterialibus. quod ibi natura et suppositum per eandem potentiam cognoscuntur. Alio modo capiuntur natura et suppositum absolute. scilicet absque compositione ad potentias cognitivas. et sic vel inveniuntur natura et suppositum in ente increato scilicet in deo. et sic sunt simpliciter idem propter simplicitatem divinam que nullam secundum partem compositionem. Vel intelligitur de natura et supposito in creatis et tunc natura et suppositum prout capi dupliciter.

Uno modo precise secundum quod reperiuntur in predicamento substantie seclusis omnibus accidentibus que sunt in supposito et tunc natura et suppositum solum distinguuntur secundum rationem et non realiter. quod tunc se habent sicut superius et inferius que sunt idem realiter. Alio modo accipiuntur secundum quod suppositum accipitur secundum ea que sunt in supposito. et sic differunt realiter suppositum et natura. quod multa sunt accidentia in supposito tamen in materialibus que in immaterialibus que realiter distinguuntur a natura. Exempli gratia. in substantiis separatis sunt ista accidentia intellectus et voluntas que realiter distinguuntur a natura substantie sepe. Et si arguatur. et hoc sequeretur quod non erit maior differentia inter naturam et suppositum in separatis quam in materialibus quod est contra Aristotele. vii. metaphysicorum. Dicitur etiam quod natura et suppositum in materialibus et separatis accipiuntur dupliciter. Uno quantum ad res distinctas. et sic est eadem distinctio manendo in predicamento substantie in separatis et materialibus inter naturam et suppositum quia est solus distinctio rationis. Alio modo accipiuntur natura et suppositum quantum ad illa que faciunt in ipsis distinctio. et sic est maior distinctio nature et suppositi in materialibus quam in separatis et hoc propter duo. Primo quod inveniuntur realis distinctio in toto contra quolibet parte comparatam ad totum quod est quiditas vel natura in materialibus. Exempli gratia. tam anima quam corpus separatim accepta distinguuntur realiter ab homine. hoc autem non est in separatis cum ibi non sint partes constituentes totum. quod sunt forme tantum. Secundo quod accidentia in materialibus que sunt in supposito gratia quod suppositum distinguuntur realiter a natura non sunt de ratione nature nec spectant ad naturam secundum quod homini. scilicet accidentia in separatis que reperiuntur in supposito etiam consequuntur naturam secundum quod homini. Exempli gratia. in substantiis separatis sunt intellectus et voluntas que consequuntur naturam. et suppositum in separatis. ex quo quodlibet suppositum habet in se totam suam naturam. sed in materialibus accidentia individualia non consequuntur naturam nec accidentia propria sequuntur suppositum.

Queritur utrum quoditas rei materialis sit obiectum nostri intellectus. Dominus quod sic quod probatur duabus rationibus. Prima. illud est proprium obiectum alie potentie quod per propriam speciem imitat tale potentiam. scilicet quoditas rei materialis imitat intellectum per propriam speciem. Maior patet in singulari potentia. quia hoc est obiectum sensus cuius propria species recipitur in sensu ut color in visum. sonus in auditum. et sic de alijs. Minor probatur quod illi species intelligibilis est apud intellectum cuius fantasma est apud sensum sed manifestum est quod solum res materialis habet fantasma apud sensum. ergo solus talis res habet

spem intelligibilem apud intellectum. Maior probatur quia species intelligibilis aduenit intellectui possibili ex resultatione fantasmatum per lumen intellectus agentis. si ergo resultat species intelligibilis a fantasmate. ergo cuius fantasma non est apud sensum illius species intelligibilis non est apud intellectum. quia deficiente causa deficiat et effectus. sed fantasma est causa quare species intelligibilis est apud intellectum. Minor probatur quia immaterialia non habent propria fantasmata cum fantasmata diffundantur per aliquam quantitatem que non potest esse in immaterialibus cum ibi non sit materia. Secunda ratio stat in hoc obiectum et potentia dicitur proportionari. sed intellectus est forma coniuncta materie scilicet corpori licet non sit in organo corporeo. ergo et obiectum debet esse aliquid materiale. sed non potest esse materiale singulare quia hoc solum cognoscitur per sensum. ergo debet esse materiale vel sine quidditate rei materialis. Maior pars quia obiectum coniungit ipsi potentie. sed inter illa que sunt coniungibilia adinuicem necesse est esse proportionem. Ex quo sequitur quod intellectus solum habet apud se similitudines species specialissimarum et non generum. cuius ratio est ex dictis sumenda. quia ex fantasmatibus resultat species in intellectu et fantasmata sunt species singularium. ergo ille species resultat a fantasmatibus que representant velia proprie similia ipsis singularibus. sed illa est similitudo speciei specialissime. ergo apud intellectum solum sunt similitudines specierum specialissimarum.

Ad. Ex hoc sequeret quod solum intelligerem species specialissimam quod est falsum. Sequela pars quia solum hoc percipimus per aliquam potentiam cuius similitudo est apud illam potentiam. Dominus quia ista species intelligibilis speciei specialissime etiam est imago representans omnia superiora essentialiter ad speciem specialissimam. quia quecumque sunt realiter eadem per eandem imaginem representant. sic pars de imagine regis. que representat hominem. animal. corpus. animam. corpus. et sic de alijs. Sic igitur est dominus ex quo superiora sunt realiter eadem cum inferioribus. ergo etiam imago siue species intelligibilis speciei specialissime representat omnia superiora que sunt essentialiter eadem cum specie specialissima.

Queritur Quare tunc non intelligimus primo specie specialissimam per tale imaginem. sed primo intelligimus per eam ens. Dominus quia hoc puenit ex defectu intellectus. ex quo enim intellectus noster est in potentia sic etiam primo intelligit illa que sunt magis potentialia et illa sunt magis communia. Sic est de sensu quia sensus visus per imaginem visibilem alicuius determinate rei primo percipit aliquid singulare ipsius cois. sic aliquis videns hominem venientem primo cognoscit eum esse substantiam animam cognoscit eum esse Sortem. et tunc in visu suo habet

speciem visibilem Sortis. In signum cuius ubi est perceptus intellectus. sicut in substantijs separatis ibi primo intelligit per tale imaginem speciem specialissimam quod contingit propter perfectionem intellectus earum.

Ad. Si solum similitudines species specialissimarum sunt apud intellectum. ergo quidditas rei materialis non est obiectum nostri intellectus. quia quidditas non est species sed genus. Dominus quia ista locutio similitudines species specialissimarum vel quidditatis sunt apud nostrum intellectum potest dupliciter intelligi. Uno modo secundum quod ibi accipiat quidditas secundum suppositionem personalem. sic quod una quidditas rei materialis sit apud nostrum intellectum. et sic est locutio falsa. Alio modo potest intelligi secundum suppositionem simplicem. et sic est vera. quia species illius quidditatis. et illius sunt apud nostrum intellectum. quia quilibet quidditas rei materialis si est intellecta habet suam propriam speciem apud nostrum intellectum.

Arguitur Substantie separate percipiunt per nostrum intellectum et non continent sub quidditate rei materialis. quia talem non habent. ergo quidditas rei materialis non est obiectum nostri intellectus sed aliquid commune. Dominus quia non omne quod quocumque modo cognoscitur per aliquam potentiam est obiectum illius potentie. sed quod cognoscitur per tale potentiam secundum eam propriam speciem. sicut visus cognoscit magnitudinem que tamen non est obiectum visus. quia species magnitudinis non venit ad visum sed coloris. Sic est hic dicendum quod substantie separate non cognoscunt per intellectum sic quod species earum sunt apud intellectum. sed ex cognitione rerum materialium nos manuducimur in cognitionem rerum immaterialium. ubi pertinet tripliciter. Uno modo per viam similitudinis sine relucencie. Alio modo per viam remotionis. Tercio modo per viam proportionis. Per viam similitudinis. quia quecumque inuenimus in istis inferioribus aliquam similitudinem ad substantias separatas. et per totam similitudinem dicimus hoc idem esse in substantijs separatis. quod est in istis inferioribus. sicut cognoscimus rem intelligere ex hoc quod homo intelligit. Per viam remotionis. sicut dicimus rem non esse lapidem. quia lapis est imperfectus. Item per viam proportionis cognoscimus numerum substantiarum separatarum per numerum motuum celestium.

Ad. Intellectus est immaterialis. ergo et obiectum erit immateriale. Dominus quia materia capis dupliciter. Uno primo materia signata. id est determinata et sic obiectum intellectus est immateriale. id est abstractum a tali materia. quia talis materia facit in rebus singularitatem siue individuationem. sed singulare materiale non potest directe intelligi per intellectum. ergo

talis materia impedit directam intellectionem in
tellectus. Alio accipit materia per materia in spe
cie siue in co. et sic etiam materia est aliquo modo for
male. et hinc se sic aliquid imateriale per comparationem
ad materia signata. Et sic dicit Aristoteles in secundo
physicorum. quod pres diffinitiois sunt formales et per
se imateriales. per hoc dicitur quod quantitas rei materi
alis est imaterialis. quod non includit matiam indiuiduale

Arguit maior est pro immateriali ad ima
terialia quam immateriali ad materialia. sed intel
lectus est imaterialis. ergo et obiectum est
reimaterialis. Dicitur quod duplex est proportio. qua
dam est in natura. et talis proportio nihil facit
ad cognoscibilitatem. quod illa que sunt similia in na
tura non se ab invicem cognoscunt. Alia est propor
tio secundum speciem rei cognite secundum quod dicitur quod similitu
do rei cognite est in cognoscente. et talis similitu
do facit ad cognitionem alicuius. et tale similitu
do non habet materialia ad intellectum nostrum. quod pos
sunt esse in intellectu secundum speciem intelligibilem.
Simile potest inueniri in sensu. quod illud non co
gnoscitur per visum quod est ei simile in natura. quia
tunc visus cognosceret auditum. quod auditus est na
turalis potest sic visus. sed visus magis cognoscit
illud quod est in ipso secundum speciem visibilem sicut est color

Arguit videtur quod ens sit obiectum intellectus
quod illud est obiectum nostri intellectus quod primo ca
dit in nostrum intellectum. sed secundum Autem ens
primo cadit in intellectum. ergo est et obiectum.
Dicitur quod illud non est obiectum alicuius potentie
quod quod litera cognoscitur per tale potentiam sed quod
cadit in ipsam per propriam speciem. sed spes entis non
cadit in nostrum intellectum. sed species intelli
bilis quiditatis rei materialis. cum talis statim
diffundatur a fantasmate ut dictum est.

Arguit Obiectum alicuius habitus non potest ex
cedere obiectum potentie in qua est talis habitus.
sed ens est obiectum sapientie que est habitus intelle
ctus. ergo etiam erit obiectum intellectus. Dicitur
quod obiectum alicuius potentie potest tripliciter assigna
ri. Uno secundum communitatem predicatiois secundum quod illud
dicitur obiectum alicuius potentie quod quocumque mo
do per tale potentiam potest cognosci. et sic visibile potest
dici obiectum visus. et ens obiectum intellectus.
Alio assignat obiectum alicuius potentie secundum parti
mitatem appropriationis et tunc illud dicitur obie
ctum alicuius potentie quod primo appropriat tali
potentie. id est quod propria specie immutat potentiam
et sic color est obiectum visus et quantitas rei mate
rialis est obiectum intellectus. Tertio assignat ob
iectum penes formalitatem obiectalis rationis. et tunc
dicitur illud obiectum sub cuius ratione refertur res cognita
ad ipsam potentiam. et sic lumen potest dici obiectum visus

et verum obiectum intellectus. quod omnia que videntur sub
lumine videntur. et omnia que intelliguntur sub ratione
verum intelliguntur. Per hoc ergo ad argumentum
dicitur quod obiectum alicuius habitus non potest excedere
obiectum sue potentie vel proprium vel commune
quod ergo obiectum sapientie excedat obiectum
proprium intellectus sed quiditatem rei materialis.
non tamen excedit obiectum quod sumitur secundum communitatem
predicatiois quod est ens. Vel potest dici quod quiditas
rei materialis capit dupliciter. Uno secundum se. et sic
ens multum excedit quiditatem rei materialis. Ali
o modo accipitur secundum illa que aliquo modo sunt re
ducibilia ad quiditatem vel sicut principia vel
sicut proprietates vel sicut effectus. et sic omne
ens comprehenditur sub quiditate. quod dicitur et substantia
separate sunt principia quiditatis et actus sunt
proprietates quiditatis. ergo omnia entia per ipsam qui
ditatem cognosci possunt.

Arguit videtur quod verum sit obiectum nostri intel
lectus. probatur quod sicut se habet bonum ad appetitum
ita se habet verum ad intellectum. sed bonum est obiectum
appetit. ergo verum erit obiectum intellectus. Dicitur
quod verum capit dupliciter. Uno modo formaliter secundum quod
est passio entis. et sic non est obiectum nostri intelle
ctus propter duas causas. Prima est quod nimis ex
cedit nostrum intellectum cum convertatur cum ente. Se
cunda est quod est conditio circa rem intellectam
et non est res intellecta. Alio accipitur verum materia
liter per illud quod est verum. et sic adhuc capit duplici
ter. Uno incontracte et sic excedit intellectum no
strum. quod sic etiam inuenitur in immaterialibus que non
possunt cognosci a nobis. Alio accipitur per vero con
tracto ad verum materiale. et tunc iterum excedit intel
lectum nostrum secundum primam eius operationem. si ergo
verum dicitur esse obiectum proportionatum intellectus secundum
primam eius operationem. oportet accipere verum materi
aliter contractum ad verum materiale quod est simplex
et sic est idem quod quiditas rei materialis. quod tamen ve
rum significat quandam conditionem circa obiectum in
tellectus. ergo non conveniunt potest poni obiectum intel
lectus.

Ad. Ule est obiectum intellectus. quod nihil intelli
git nisi velle saltem directe. Dicitur quod velle capit du
pliciter. Uno formaliter potest significat quedam in
tentionem secundam factam per intellectum. et sic velle non potest
esse obiectum intellectus. quod sic sequitur cognitionem
primam intellectus et hoc enim quod quantitas cognoscitur
ut concubilis multis intellectus sibi attribuit se
cundam intentionem ut esse generis vel speciem. Alio
capit velle materialiter et sic significat naturam cui
potest attribui secunda intentio. et sic iterum capit du
pliciter. Uno modo contracte potest se extendit ad omne
velle. et sic est nimis commune. quod velle in immateriali

bus nō immutat intellectū p propria spēm. Alio accipit vñe pro vñe materiali. et sic ē idem q quiditas rei materialis. et ideo pōt poni obiectū sicut quiditas sed nullo modo formaliter. sed tñ cōuenientius ponit quiditas pro obiecto. qz vñe materiale etiā extendit se ad genera sed genus nō habet suā spēm in intellectu sicut spēs specialissima.

Querit Utz. singulare posset cognosci per nostrū intellectū. Ddm q duplex est singulare. qddam ē materiale vt Socrates. qddam est immateriale vt hic Gabriel. Si ergo intelligat qstio de singulari immateriali. Ddm ē q directe p intellectū cognosci p quāvis nō proprie cognoscat ab intellectu nō propter defectū intellectualitatis nre. Ex quo p3 q singularitas p se nō impedit intellectionē directā. sed singularitas cū materialitate. Si vero intelligat de singulari materiali tñc d3 q singulare materiale nō pōt directe cognosci p intellectū sed reflexe. Illud aut cognoscat directe per aliquā potentia cui spēs ē i potētia cognoscere sicut color p visum. qz ergo spēs intelligibilis quiditatis rei materialis ē apud intellectū sic quiditas directe cognoscat p intellectū. sed spēs ipi rei singularis nō ē apud intellectū. q singulare nō intelligit p intellectū directe. s3 reflexe. Est enī cognitio reflexa qñ intellectus nō applicat speciem intelligibilem immaterialem ad fantasmatā alicuius rei singularis et in tali specie applicata cognoscat singulare.

Querit Utrū eodē mō cognoscat natura et suppositū. Rndet q loquēdo de natura et supposito materiali tñc suppositū qstū ad sua accūa p se cognoscat p se nō exteriorē. sed suppositū acceptū substantialit cognoscat p sensum interiorē s3 cogitativū vel estimativū. Natura aut cognoscat directe p intellectū. pōt etiā intellectus cognoscere singulare sed reflexe s3 p hoc q reflectit supra fantasmatā. sunt aut fantasmatā forme qb fit fantasia. fantasia aut est act⁹ sensuū interiorū. et ideo species referuatē in sensibus interiorib⁹ dicūt fantasmatā. cū ergo intellect⁹ redit supra illas species tñc intelligit singulare.

At. Ex hoc seqret q intellect⁹ sp cognosceret singulare. qz intellect⁹ nō in intelligēdo semper vñt fantasmatib⁹. s3 fantasmatā repñtāt singulare. g intellect⁹ sp intelligit singulare. Dd3 q intellectus nō duplicat vñt fantasmatibus. Uno cōuertēdo se ad fantasmatā. i. qñ cognoscat vñe et videt intelligibile hoc vñe in fantasmatib⁹. et nō manet apud fantasmatā sed intel

ligit hoc qd repñtāt p spēm intelligibile. et sic est vñe q sp intellect⁹ intelligēdo etiā aliqd vñe cōuertit se ad fantasmatā. vñe p exemplū infra positū de triangulo. Alio vñt intellect⁹ fantasmatibus reflectēdo se supra fantasmatā. et hō est habere ordinē ad fantasmatā sic ad terminū cognitōis. et hoc cōtingit qñ intellect⁹ iam respicit fantasmatā fm q hōi. et sic nō intelligit vñe sed plicare et indiuidū. Exemplū hui⁹ pōt dari de triangulo. qz demonstrans passionē trianguli inesse triangulo accipit triagulum in cōi. qz passio trianguli nō conuenit isti triangulo. et tamē explicat de aliquo plicari triangulo. qz intendit talē plicare triangulum sed qz ondif hoc qd d3 de triangulo in cōi inesse ibi plicari triangulo.

At. Terminus cognitōis d3 correspondere principio cognitionis. sed intellect⁹ intelligit naturā p compationē ad fantasmatā. g intelligit naturā vt in singulari et nō in vñe. Ddm q duplicat intellect⁹ vñt fantasmatib⁹. Uno sic termino sic q fantasmatā habeat se vt directe representans ipm cognitū p intellectū. et sic intellectus intelligit singulare. qz sic fantasmatā habeat se vt terminus cognitionis nō absolute sed respectu illi qd repñtāt p fantasmatā. Alio intellectus vñt fantasmatē nō sicut termino s3 sicut medio quo iuuat ad cognitionē vñe. et sic intellect⁹ etiā vñt fantasmatib⁹ intelligit vñe.

Arguit Sensus nō cognoscat vñe. g nec in intellectu singulare. Ddm q nō est simile. qz quicqd pōt potētia inferior hoc etiā pōt superior et cū hoc plus sed intellectus ē superior sensu i gñt.

Dubitabit aut vñt

Postqz Aresto. posuit cōditiones intellectus et qño fiat in actu p obiectū et speciem. Diccō sequenter mouet duas dubitationes circa pñdēta. ex quo enī dictū est q intellectus patit ab intelligibili. arguit Aresto. sic. Quicqd patit ab alio cōicat cū eo in materia. vñe pmo de generatione. sed intellect⁹ nō h3 materiā. ergo nō pōt pati ab aliquo.

Amplius autem si

Dic mouet secūda dubitationē et orit ex hoc. qz dictū ē q intellect⁹ ē fact⁹ in actu p speciem intelligibile tñc p seipm intelligere. est g ista qstio. An intellect⁹ sit cognoscibilis absqz specie intelligibili sibi cōiuncta. et si sic tñc ē qstio quare alia intelligibilia nō intelliguntur sicut intellectus. si aut intellectus est intelligibilis p speciem intelligibilem alioz. tñc intellect⁹

esset intelligibilis. sicut alia intelligibilia. q̄a illa intelligitur p̄ speciem intelligibilem.

Sicut patet quod est s̄m

Hic soluit primam questionem distinguendo de passione et actione. q̄a aliquid est passio quod fit ab actione physica et in tali modo esse coactionem in materia. q̄ in tali actione materia patiens recipit in se formam agentis. q̄ ōz q̄ eadem fit materia agentis et patientis. Alia est passio perfecta quod nihil aliud est q̄ reductio alicuius de potentia ad actum. et talis potentia non requirit materiam. et illa passio patitur intellectus ab intelligibili quod sic patet. quia hoc patet ab aliquo passione perfecta quod ab eodem ducit de potentia ad actum. sed intellectus non est in principio potentia ad intelligibilia. q̄ intellectus non in principio est sic tabula rasa in qua nihil est depictum et sic est in potentia et reductus ad actum per intelligibilia.

Querit Quot errores vel opiniones excludit Aresto. p̄ hoc quod dicit intellectus non est sic tabula rasa. Dicitur quod duas quod prius est antiquorum dicitur intellectus fore compositum ex omnibus rebus ut omnia intelligeret. q̄ sicut p̄ simile cognoscit. s̄ h̄ non est q̄ intellectus noster sic non esset tanquam tabula rasa. q̄ haberet actu in se omnia intelligibilia. Secunda fuit opinio Platoni quod dixit scias non bis esse coactas et impediret usus earum in nobis propter conjunctionem anime ad corpus quod iterum est simpliciter falsus. si anima est tabula rasa in qua nihil est scriptum. In illa autoritate addit quod est tabula rasa in qua prout duo notant scilicet non existens species intelligibilium in intellectu. Secundo notat appetitudo recipiendi. q̄ in tabula rasa. i. plana non sunt imagines litterarum et hoc tamen quod rasa est potest faciliter recipere litteras.

Arguit Intellectus noster patet ab aliquo materiali. q̄ a fantasmatis. q̄ patet passione corruptiva. Dicitur quod fantasmata capiunt dupliciter. Uno modo sicut in se habent conditiones materiales. et sic non possunt mouere intellectum possibilem q̄ ille est immaterialis et ponit immaterialis non potest recipere speciem materiale. Alio modo capiunt fantasmata sicut quod sunt deputata a conditionibus materie per intellectus agentem. et sic mouet intellectum possibilem et hoc est quod dicitur soler quod intellectus agens abstrahit species a fantasmatis. quia illuminando fantasmata resultant species immateriales in intellectu possibili.

Arguit Intellectus noster non est sicut tabula rasa. patet quia in principio habet habitum principiorum sibi connotatum scilicet speculativum et practicum. Dicitur quod intellectus noster potest ad duo comparari scilicet ad ipsos habitus. et sic non est in principio

rasus id est primatus habitibus. quia habet duos habitus connotatos scilicet unum in intellectu speculativo qui vocatur intellectus. et alium in intellectu practico qui vocatur iudicium. Alio modo comparatur intellectus noster ad species intelligibiles. et sic intellectus noster est in principio sicut tabula rasa. quia nullam speciem intelligibilem habet. sed illas accipit per ministerium sensuum. Et quia proprie loquendo rasa respicit imagines et non qualitates alias tabule. ergo proprie dicitur tabula rasa vel intellectus rasus. quia non habet in se imagines species intelligibilium quibus habeat in se habitus.

Arguitur Tunc ibi habitus sunt frustra in intellectu. quia illi habitus sunt ad assensivum principiorum. sed assensus principiorum non est sine cognitione principiorum. quia non assentimus nisi cognito. cognitio autem originaliter fit per species. Dicitur quod non videtur illis habitibus in principio sufficere tamen quod videtur eis postquam recipimus species intelligibiles. hoc autem frustra est quod non potest quibus habere suum finem siue usum. sufficit ergo quod isti habitus habeant suos fines siue operationes postquam species intelligibiles sunt in intellectu.

Queritur Utrum scie sint nobis concreate. Dicitur quod non. et hoc patet ex duobus autoritatibus in principio posteriorum positus. q̄ in principio dicit quod omnis cognitio intellectiva fit ex percepti cogitatione. i. sensitiva. q̄ dicitur nono generat in nobis scia. Secunda ponit infra in eodem libro cum dicit Aresto. quod deficere aliquid sensu a natiuitate necesse est sciam illius sensibilis deficere. Ex quo manifeste patet quod cognitio intellectiva habetur per sensitivam. Arguitur Dans forma dat omniam formam. s̄ de dat animam rationalem. ergo dat omniam animam scilicet scias.

Dicitur ad maiorem quod dans formam dat etiam consequentia formam si sequantur per modum naturalis sequelle. sicut generas hominem generat risibile. q̄ risibile sequit hominem per modum naturalis sequelle. et generas ignem generat leuitatem. Sed scientia non sequit ad animam rationalem per modum naturalis sequelle. q̄ non est naturalis proprietates intellectus sed scia aduenit anime ministerio sensuum sicut patet primo metaphisice. et in fine secundi posteriorum.

Arguit Optimum est optimum adducere. s̄ de est optimum. ergo dat aliquid optimum scilicet ipsam sciam anime.

Dicitur quod optimum est optimum adducere optimis rebus. Cuius ratio est. quia deus maxime vult totum vniuersum conseruari. totum autem vniuersum conseruatur ex ordine rerum distinctarum sicut perfectum et imperfectum. ergo oportet aliquas res esse perfectiores alijs. et illis perfectis rebus etiam inducitur op

time conditiones. Per hoc ergo ddm ē q̄ sub/
stantie separe h̄nt scias cōcreatas. q̄ sicut opri
me creature quo ad naturā sed homo que ē il
lis inferior habet et rebus scias colligere.

Arguit Cū Platone qui habuit iuuenē q̄
nō fuit instruct⁹ in scia cui p̄ponebat sciaz ad
eūā optime r̄ndebat. ergo scie fuerūt sibi con
create ddm q̄ p̄ ordinatā interrogatōne p̄t
in aliquo generari scia ex quo ergo Plato p̄po
suit iuuenē mathematicalia que sunt maxime
nobis p̄porcionata. sic potuit iuuenis p̄tinen
ter r̄ndere. et ergo nō habuit sciam cōcreatā sed
acquisiuit eam p̄ ordinatam interrogatōnem.

Et ipse autem intel

Hic soluit scōdam dubitatōne prius motam.
Et primo dicit quō intellectus sit intelligibil⁹
Scōdo soluit obiectōne in illa questione motā
Quo ad primū dicit q̄ intellect⁹ sit intelli/
bilis p̄ species intelligibiles aliaz rez sicut et
alia intelligibilia. q̄ anteq̄ intellectus habet
species intelligibiles rez intelligibiliū apud se
non p̄t intelligere alias res intelligibiles nec se
ipm. et hoc sic p̄bat Aresto. Quia in his que
sunt sine materia idem ē intelligens et illud qd̄
intelligit. q̄ scia speculatiua ē eadē cū illo qd̄
ē speculabile scibile qd̄ intelligit s̄ p̄porcionē
vlt̄ p̄porcionē ex q̄ sic arguit. si intellectus et qd̄ i
telligit sunt idem sc̄ p̄ specie intelligibile ip̄
rei intelligibilis. ergo p̄ speciem q̄ ē in intelle
ctu accidentaliter possum⁹ deuenire in cognitō
nem intellectus sicut per speciem sensibile re
tentā in sensu aliq̄lit deuenim⁹ i noticiā sens⁹.

Non antez semper

Hic Aresto. excludit obiectōne factā in cōtra
riū in dubitatōne prius mota. fuit enim sic du
bitatū. Si intellectus est intelligens et etiaz
intelligit tūc videt̄ dubiū quare alia intelli/
gibilia non intelligūt sicut intelligunt. illam ob
iectōne soluit dicens q̄ duplices sunt res. que
dam sunt intelligibiles in potētia tm̄. sicut res
materiales et in talib⁹ nō ē idem intelligens et
qd̄ intelligit. tales enī res intelligūt et non in
telligunt. Aliud ē intelligibile fm̄ actū qd̄ sc̄
fm̄ actū ē imateriale et hoc intelligibile sit cū
eo qd̄ intelligit etiaz intelligit. sic aut̄ est de intel
lectu q̄ est actu immaterialis. Et rō istius ē q̄ a
q̄to aliqua res est plus separe a materia tanto
plus recipit in se formas aliaz rez. et ideo res
pure naturales vt ignis et terra nō p̄nt in se re
cipe nisi formā p̄p̄riā et essentialē. res aut̄ aliq̄
liter supra materiā eleuate sicut sunt forme sen

sitiue recipiunt etiaz aliaz rez formas. q̄ ania
sensitiua recipit in se formas aliaz rez sc̄ obre
cta sensibilia. hoc aut̄ ens qd̄ est omnino sine
materia sicut intellectus p̄t recipere in se formas
omniū entiuū. et sic postea dicit̄ in textu q̄ ania
est quodāmodo omnia.

Quert̄ Urz in his que sunt sine materia
idem sit intelligens et qd̄ intelligit. ddm q̄
illa p̄p̄ p̄t duplicat̄ intelligi. Uno⁹ fm̄ ydem
p̄tate realē sic q̄ sit sensus. in separe a mate
ria idem sunt sc̄aliter intelligens et res intelle
cta. et tūc illa p̄positio est simplicat̄ vera in rō
q̄ i deo idē ē intelligēs et qd̄ intelligit. q̄a de⁹ itel
ligit seip̄ et intelligēdo seip̄ intelligit oia alia. s̄
in substantijs separe ista p̄p̄ ē vera q̄tū ad h̄
qd̄ p̄mo intelligit a substantia separe. q̄ substā
tia separe p̄mo intelligit seip̄am p̄ essentialē. cū
ergo substantia separe sit etiaz intelligēs. sic etiaz
in substantijs separe idē ē intelligens et qd̄ in
telligit sc̄ primo. S̄ in aia rōnali p̄p̄ ē ve
ra q̄tū ad id qd̄ vltimo p̄ ip̄am intelligit. q̄ in
tellect⁹ noster vltimo intelligit suam essentialē.

Circa qd̄ sciendū q̄ intellect⁹ aie rōnalis pri
mo intelligit suū obiectū. q̄ hoc sibi representat̄
per sp̄em intelligibile. Scōdo intelligit suum
actū qui actus est circa obiecta. Tercio intelli
git habitū siue sp̄es intelligibiles. q̄ ex illis spe
ciebus et habitibus p̄cedit actus. Quarto in
telligit potētiā intellectiua. q̄ sp̄es intelli/
bilis ē in potētia sicut in subiecto. et vltimo i
telligit suā essentialē que ē primū principū sub
iectiua aut essentialē oim̄ p̄dictoz sc̄ potētie
habitū actus et obiecti. cū ergo essentialē anie
vltimo intelligat. sic in aia rōnali idē est intel
ligens. et qd̄ vltimo intelligit. Alio⁹ p̄t ista pro
positio intelligi fm̄ q̄ idem dicit̄ ydem p̄tate
p̄porcionis. et sic de quolibet intelligibili vep̄
est q̄ intellectus ē idē cū eo qd̄ intelligit. q̄ in
tellectus intelligēs habet similitudinē siue spe
cie rei intellecte q̄ sp̄es intelligibilis ē eadē fm̄
p̄porcionē ad rem intellectā. et ideo intellectus
h̄nt i se talē sp̄em d̄r idē cū tali re fm̄ p̄por
tionē. Sile ē si dicam⁹ q̄ paries h̄nt i se ima
ginē regis sit idē cū rege. illa enī ē vera loquē
do de idemp̄tate p̄porcionis siue assimilatio
nis q̄ p̄es h̄nt in se propria imaginē ip̄i regis
sic etiaz dicendū est de intellectu.

Quert̄ Urz intellectus sit p̄ se intelligibi
lis. ddm q̄ nō. Cui⁹ rō ē. q̄ sicut se h̄nt ma
teria prima in genere rez materialiuū in ordine
ad opari. ita se h̄nt intellectus possibilis in ge
nere intelligibiliū in ordine ad intelligere. si
cut ergo materia prima nō p̄t agere nisi habita

*Intelligibile
p̄p̄riā*

forma substantiali quia fm se est in sola poña ita intellectus noster nō potest intelligere nisi habeat in se speciem intelligibile que est forma intellectus. nō ergo potest intellectus seipsum intelligere absqz specie intelligibili.

Arguit. Species intelligibiles aliarū rerū nō representāt intellectū s; res intelligibiles ergo nō p̄t intellectus p̄ illas species cognosci.

Dōm q̄ duplex est similitudo alicuius ad alterū. Quedā ē similitudo pp̄rie dicta. et sic species intelligibilis nō est similis intellectui sed rei intellecte Exemplū. species intelligibilis hominis est similis homini et pp̄rie hominē representat. Alia est similitudo analogice accepta sine ordinis aliqz adinuitē. et sic species intelligibilis p̄t dici similis intellectui quia ordinat ad intellectū sic accūs ad subiectū. et sic p̄ illas species intellectus etiam cognosci p̄t. Uerū tū est q̄ est duplex cognitio intellectus. Una est cognitio ad quā est qz scz aliquis hz intellectū et illa cognitio habet ex specie et actu intellectus. qz aliquis sciens se intelligere scit etiā se h̄re intellectū. Alia est cognitio quo ad quid est et ad talē cognitionē oz deuenire p̄ multas inquisitiones. fm aut̄ p̄mū modū aliqz cognoscit intellectū ī p̄ticulari s; fm scdm modū aliqz cognoscit intellectū in vniuersali qz essentia intellectus sed essentia est solū vniuersaliū et nō p̄ticulariū.

Queritur Utrū aīa intelligat se p̄ suā essentia. Dōm q̄ nec aīa nec intellectus p̄t se intelligere p̄ suas eētias Ratio est qz vniū qd̄ est cognoscibile fm q̄ est in actu. sed intellectus fm se est in poña et ideo vocat̄ possibil̄ q̄ passibilis et pati est a poña. q̄ nō p̄t se intelligere nisi fiat in actu p̄ species. Et ideo p̄ oppositū intellectus diuinus qui est purus actus seipsum et oīa alia intelligit p̄ seipsum. sed intellectus substantia; separata; habet se medio modo quia est actus sed nō est purus. ex eo ergo q̄ est vt actus in genere intelligentiū sic p̄t se p̄ suā essentiam intelligere. quia tū nō est actus purus sic intelligit alia p̄ spēs alioz. Et p̄ hoc soluitur argumentū q̄ arguit. Angelus intelligit se p̄ suā essentia. q̄ aīa rōalis. Dōm qd̄ nō est sile qz eētia angeli etiā in principio sui hz species creatas. sed aīa rōnalis in principio sui nullā hz speciem. et ideo est solū poña intelligibilis et intelligit solum p̄ specie acceptā a rebus. Uñ quia angelus in principio est in actu ergo p̄t seipsum intelligere per suā essentiam

Queritur Quid sit habitus intellectus et vñ resulet̄ syne oriat. Rūdet̄ q̄ habitus intellectus acquisit̄ est quedā q̄litas de p̄ima specie re

sultans ex specie intelligibili et lumine intellectus agentis et ideo simplr est altera essentia qz species intelligibilis vel lumē intellectus agentis quia species intelligibilis et lumē intellectus agentis p̄supponitur ad habitū. idē aut̄ nō p̄supponit seipsū Itē p̄tingit aīam h̄re spēs intelligibiles et lumē intellectus agentis absqz habitu acquisito. Itē spēs intelligibiles et lumē manēt ī habitu p̄tialiter et nō actuali sic elemēta in mixto. vel in medijs extremi colores.

Arguit Tunc de vna re esset tū vna scia q̄a est tū vna spēs de vna re et absolute est tū vniū lumē intellectus Rūdet̄ q̄ lumē intellectus capis̄ duplr̄ Uno mō fm se et sic est simplr̄ vniū qz lumē intellectus agentis est ipse intellectus agēs q̄ ē aliqd̄ vniū. Alio mō accipit̄ lumen intellectus agentis put̄ est incorporatū diuersis speciebus̄ intelligibilibus acceptis fm diuersas rōnes formales et sic lumē diuersificat. qz spēs accepte s; alia rōe formali etiā aliter et aliter incorporant lumē Et hoc ex illo p̄tingit q̄a scia pp̄rie loquendo ē p̄plexorum quia de conclusionibus demonstratis ē scia. id potest p̄tingere q̄ de aliqua re representata apud intellectū p̄ vna specie fiat diuersae compositiones in scda opatōe intellectus fm ordinē et respectū illius rei ad diuersas passiones habētes originē a diuersis p̄ncipijs. Uñ ex specie intelligibili sub tali rōe accepta et lumē intellectuali resultant de eadē re multe scie siue multi habitus. et q̄a ipse habitus est de p̄ma spē q̄litas sic informat suū subiectū ad bene vl̄ male opandū et hoc speculatiue si sit habitus speculatiuū. vel p̄actice si sit habitus p̄actice Exemplū de habitu artis q̄a ars disponit artificē ad bene opandū opa artis. sicut domificator disponit p̄ artē domificandi ad bene apandū opus domificatorū. Similiter habitus speculatiuus disponit intellectū ad bene speculandū circa obiectū talis scientie.

Querit Quō cognoscat habitus Dōm q̄ p̄ actū sui rō est. q̄a cū habitus sit aliqd̄ mediū inter actū et poñaz et nihil cognoscat nisi fm q̄ ē in actu idē habitus q̄ est in actu p̄ opationē etiā cognoscat p̄ opationē q̄a habitus p̄ actū hz suam p̄pletā siue finalē p̄fectionē. Istud p̄t p̄ experientia q̄a aliquis cognoscat se habere habitū grammatice et hoc q̄ cognoscat se habere actū grammatice scz p̄grue loqui p̄ causas. Est tū p̄siderādū q̄ duplr̄ habitus p̄t cognosci ex actu. Uno mō quo ad quā est. quia cognoscat actū procedere ex habitu. et sic cognoscat se h̄re h̄itū qz hz actū Alio mō quo ad quid est q̄n aliquis ex p̄sideratione actus inquit naturā ipsi habitus. et h̄

sit p diligētē inquisitionem. et sic etiā possum⁹
distinguerē habit⁹ abinnicē ex natura actū.

Arguit Aliquid cognoscit fm q est pns in
lectu. sed habitus sunt pntes intellectui per
entia. ergo nō cognoscunt per actū sed per entia
tū. Ddm q dupliciter aliquid ē pns intelle
ctui. Uno mō per modū obiecti. et qd sic ē pns
intellectui cognoscit pprie ab ipso intellectu si
est quiditas rei materialis. Alio modo ē aliqd
pns intellectui sicut principū quo intellectus
intelligit. et illud nō maxime cognoscit ab intel
lectu. Simile est de visu qd aliquid ē pns vi
sui duplr. Uno mō sicut obiectū vt color. et h
pprie cognoscit per visum. Alio mō sicut prin
cipū quo cognoscit visus vt pupilla vel lumē
et quod sic ē pns visui non pprie cognoscit
per visum

Arguitur Propter qd vnūqđqz tale et illud
magis. sed res cognoscunt p hitus et spēs. ergo
spēs et habit⁹ magis cognoscunt. Dd q illa re
gula hz veritatē de illis q sunt vni⁹ ordinis. sic
si dicat sanitas appetit. ppter vitā in genere cē
final. ergo vita magis appetit. sed sic non est de
habitu qd habit⁹ nō est id qd cognoscit pmo sz
est bñ illud q aliquid cognoscit. Un si accipiā
tur duo quoz vnūqđqz est illud qd p se cogno
scit. tunc si vnū cognoscit p alterū tuc alterum
magis cognoscit sicut conclusiones cognoscuntur
p pncipia q pncipia magis cognoscuntur.

Querit Quo cognoscit act⁹ intellectus
Ddm q cognoscit ex obiectis qd pbat auctori
tate et ratōne. Auctoritate. Aresto. dicitur q act⁹
et obiecta sunt priores potentis fm rōnem. sic
ergo pōna cognoscit ex actu. ita actus ex obiectis
qd illi actus sunt distincti q sunt circa diuersa
obiecta sicut videre distinguit ab audire quia
videre est circa colorē sed audire est circa sonū
Sed rō stat in hoc. qz omnis actus p iunctus
potentie p̄t ab eadē pōna intelligi si pōna refle
ctat sup seipsam. sed actus intelligendi ē actio
p iuncta pōne qd est actio imanēs ergo p̄t p ipaz
pōnam intelligi cū pōna intellectiva reflectat
super seipsam

Arguit Illud nō cognoscit p aliquā pōnaz
qd nō p̄tinet sub obiecto illius pōne. sed actus
nō p̄tinet sub obiecto intellectus. ergo nō p̄t co
nosci p intellectū. Ddm q duplr aliqd cogno
scit p aliquā pōnam. Uno mō pprie et pmo. et
sic maior est vera. qz tūc solū cognoscit obiectū
p aliquā pōnam et hoc qd p̄tinet sub obiecto.
Alio mō aliqd cognoscit p pōnam aliquā non
pmo sed secundo. et sic multa cognoscuntur
p aliquā pōnam que nō p̄tinet sub obiecto ei⁹

sicut magnitudo cognoscitur p visum que tamē
nō p̄tinet sub obiecto visus. sic etiā est de intelle
ctu. qd intellectus pmo cognoscit suū obiectū.
Deinde ex cognitione illius obiecti. p̄cedit ad
cognoscendū actū. et ex cognitione act⁹ p̄cedit
ad cognoscendū habitū. et ex habitu. p̄cedit ad
pōnam. et tūc ex pōna p̄cedit ad cognoscendū
essentiam

Arguit Quicquid intelligit aliq actu itelli
git. h̄ gact⁹ intelligit ergo aliq actu intelligit
et ille iterū alio actu. et sic esset processus in infi
nitū. Ddm q intellect⁹ noster p̄t se reflectere
supra suū actū fm infinitas opatiōes syncate
gorematicae quia sp̄ potest cognoscere suū actū
et iterū de nouo aliu actū et sic cōnceps. sed illa
infinitas syncategorematicae accepta est possibi
lis in rebus sicut dicitur tertio phoz. nō em̄ p̄t
intellectus intelligere tot actus qn plures.

Arguit Sensus nō cognoscit suū actū. ergo
nec intellectus. p̄na tenet a sibi. Ddm q nō ē
sile qz sensus est virtus in organo et ideo nō p̄t
redire supra se quia hoc fieret mō materiali qd
est impossibile qd sic fieret penetratio dimensio
nū. sed qd intellectus est immaterialis sic p̄t redi
re supra se immaterialiter

Querit Ut intellect⁹ possit itelligere actū
voluntatis. Ddm q sic. Rō est qz qdquid est
intelligibiliter apud intellectū hoc p̄t intellectū
cognoscit. sed volūtas et silr eius act⁹ sunt apud
intellectū intelligibiliter. ergo tam volūtas ac
cepta pro potētia qz volūtas accepta pro actu
cognoscuntur p intellectū. sed qz volūtas nihil
aliud est qz inclinatio sed inclinatio est in re ad
modū rei cui comūgit. quia ergo volūtas con
iungit intellectui ergo est in intellectu. et p̄t cōse
quens ab eo cognoscitur

Arguitur Nihil cognoscitur ab intellectu
nisi sit p̄sens intellectui sed actus voluntatis
nō est p̄sens intellectui. ergo nō potest cogno
sci p intellectū. Ddm qz dupliciter est ali
quid p̄sens intellectui. Uno mō subiectiue et
sic species intelligibilis et habitus et actus in
tellectus sunt p̄sentes intellectui. et sic ē verū
qz actus voluntatis nō est p̄sens intellectui. qd
actus voluntatis est in voluntate sicut in sub
iecto. Alio modo aliquid est p̄sens intellectui co
gnitiue. et sic actus voluntatis etiam ē p̄s in
tellectui. et hoc ideo quia volūtas et actus ei⁹
radicant in eadē cēntia anime cū intellectu et
vnum est principū alterius quia intellectus
principiat voluntatem finaliter. et volūtas p̄t
cipiat intellectum efficienter

Arguitur Obiectum intellectus est totalit

diversum ab obiecto voluntatis. ergo etiā actus eorū sunt diversi sicut talia obiecta. ergo intellectus nō pōt intelligere actū voluntatis. Dōm q̄ obiectū intellectus et voluntatis accipiuntur dupl'r. Uno mō formaliter. et sic est simpliciter aliud obiectū intellectus et voluntatis. q̄ obiectū intellectus est verū et obiectū voluntatis est bonū. Alio mō accipiuntur obiecta materialiter et sic vñū apprehendit sub alio q̄ verū est q̄dā bonū et contra bonū est q̄dā verum. et sic ex cognitione obiecti intellectus. aequaliter deuenitur in cognitionē obiecti voluntatis. et quia ex obiectis resultat actus. ideo etiā actus ex eis cognoscit p̄nt. Unde p̄ q̄ quis actus voluntatis nō sit apud intellectū p̄ suā spēm intelligibile. est tñ apud intellectū sicut p̄ncipiū apud p̄ncipiū q̄ actus voluntatis est p̄ncipiū ab actu intellectus.

Quērit̄ Utrū spēs intelligibilis sit id q̄d intelligit vel id quo aliqd̄ intelligit. Dōm q̄ species intelligibilis est id q̄ p̄ncipio intelligim' et tñ spēs intelligibilis p̄t esse aliqd̄ scđario intellectū. Prima ps p̄batur quattuor rōib'. Prima stat in hoc Sicut se h̄z sensibile ad sensum siue spēs sensibilis ita se h̄z spēs intelligibilis ad intellectū. sed species sensibilis est id quo cognoscimus et nō id q̄d sentim' ergo etiā spēs intelligibilis est id quo intelligim' et nō id q̄d intelligim'. Secunda ratio est q̄ eadē intelligimus de quibus sunt scie. sed manifestū est q̄ scientie sunt de rebus intellectis et nō de spēsbus intelligibilibus. ergo etiā intelligim' res extra aiām et nō spēs intelligibiles. Minor est nota quia scia est habitus intellectualis. Minor ps q̄ de illis est scientia quib' p̄ueniūt passionē p̄t verate in tali scientia. sed passionē reales p̄ueniūt rebus extra aiām existentib'. ergo de illis sunt scientie Tertia rō est si spēs intelligibilis ē id quod intelligit. et spēs sensibilis id q̄d sentitur ergo omne quod apparet esset verū q̄ potentia iudicans de illa passione quā apud se haberet diceret verū. et sic p̄tradicōria eēt sil' dā Exempligrā. si species saporis est id quod sapit ergo idē abus esset dulcis et amarus. q̄a habēs linguā infectā h̄z spēm amarā de cibo. et habēs linguā sanā habet spēm dulcē de cibo. si ergo species est id quod sentit. ergo idē est dulce et amarū quod implicat p̄tradicōnē Quarta rō ad idem est. Omnis actio fit p̄ aliquā formā que est p̄ncipiū quo res agit p̄ quam formā habz similitudinē ad obiectū. sed intellectus agit actōne immūnente. ergo h̄z formā p̄ quā agit. que for/ma nō ē id quod agit. Minor ps p̄ similitudinē

in actionibus transcuntibus. sicut in igne est forma p̄ quā ignis agit in aquā que nō ē id q̄d agit. quis sit filius ad id quod agit. Istud etiā p̄ opinionē antiquorū dicitū silē a fili cogno sci quod est verū de similitudinē accepta fm spēm intelligibile quo ad intellectū vt fm spēm sensibile quo ad sensum. Secunda ps p̄bat quia actus p̄cedens ab aliqua pōtia necessario p̄cedit ab illa p̄ aliquā formā mediā q̄ est p̄ncipiū agendi in alterū. sed intellectus h̄z aliqd̄ actū ergo pōt ex cognitione talis actus p̄uenire ad cognoscendū speciē intelligibile que est p̄ncipiū illius actus sicut ergo dicitū est q̄ habitus cognoscit ex actu ita etiā dōm est de specie intelligibili quod cognoscit ex actu. et sic spēs intelligibilis pōt esse aliqd̄ scđario intellectū.

Arguit̄ Intellectus in actu et intellectū idem sunt. sed nihil est idē intellectui nisi species intelligibilis ergo species intelligibilis est id quod intelligit. Dōm ad minore q̄ aliqd̄ est dupl'r idē intellectui Uno subiective q̄ scz est idem intellectui sicut accūs suo subiecto et sic est fm q̄ spēs intelligibilis est eadē intellectui. Alio aliquid est idē intellectui fm p̄portionē v' analogiā. et sic etiā res intellecta est eadē intellectui quia intellectus h̄z in se spēm intelligibilem h̄z similitudinē vel p̄portionē cū re intellecta Simile p̄ssz dicit de imagine regis in pariete que imago regis ē eadē nūero accidētali ipsi parieti sed ē eadē regi fm p̄portionē q̄ p̄portionat figure et magnitudinē regis.

Arguit̄ Intellectū in actu d̄z h̄z esse q̄ h̄z mouere intellectū. sed intellectū in actu nō h̄z esse quia nihil h̄z esse a p̄te rei est v' sed nihil cognoscit p̄ intellectū nisi v' igit' rē. Dōm q̄ intellectū. i. res intellecta est a p̄te rei sicut p̄ de hoīe et de asino. sed quod addit intellectū in actu ibi tenorā abstractio q̄ fit ex p̄te intellectus Per hoc ergo dicitū est ad primā p̄tem assumpti scz q̄ ōz intellectū. i. rem intellectam esse in actu distinguendo. quia vel sic intelligit q̄ ōz ipm esse a p̄te rei in actu absolute. et sic est verū vel sic intelligit q̄ ōz ipsum intellectū eē eo mō quo actu intelligit et sic est falsum. q̄ nō est eo mō a p̄te rei. sicut sensibile nō est a p̄te rei eo mō quo sentit vt p̄ de colore. color em est a p̄te rei cū odore sapore et cū duritie sic aut nō sentitur a visu cū illis qualitatibus. sic etiā est de intellectu quia quis hō sit a p̄te rei fm cōditiones materiales que sunt hic et nūc tñ homo intelligit fm q̄ est abstractus ab illis p̄ditionib' materialibus. q̄ intellectus recipit formā ab illis p̄ditionibus matere.

Arguit. Obiectū debet pcedere ipsaz poñaz
& mouere ipam. ergo obiectū debet eē a pre rei.

Ddm q̄ necesse est poñam passiua qual' est
intellect' possibil' moueri ab aliquo obiecto p̄
existente. sed nō o3 q̄ obiectū p̄existat illo' quo
mouet sicut p̄z de visu. q̄a o3 colorē p̄cistere a
pre rei ante q̄ cognoscat p̄ visum sed nō o3 q̄ co
lorē existat eo mō quo visum mouet.

Arguit P̄rio p̄armenias dicit q̄ voces sunt
signa passionū aie. sed passiones aie sūt spēs in
telligibiles. ergo voces significant spēs intelli
gibiles. sed hoc intelligit qd̄ p̄ vocē significat
q̄ rē. Ddm q̄ passio capis dupl'r. Uno' pas
sio significat specē intelligibilē. & sic ppō ē sim
pliciter falsa. q̄ voces sunt signa passionū. q̄a tē
ois vor significaret accñs cū spēs itelligibil' sit
accñs. Alio' accipit passio p̄ re intellecta sine
cepta. & sic est verū q̄ voces sunt signa passio
nū. i. rei n̄ ceptaz. & vocat Aresto. res ceptas
passiones p̄tra Platonē qui dicit scias eē nob
concreatas. & sic nō aduenirent res intelligibi
les extrinseco qd̄ est de rōne passionis. Si aut
querat quid significet voces Ddm q̄ rē ceptā
.i. s̄bñ itelligibile qd̄ nihil aliud ē q̄ res ceptā
itelligibiliter apud intellectū & nō est spēs itel
ligibil' nisi forsan fm̄ p̄portione vel analogiaz
& hoc est s̄bñ qd̄ significat p̄ voces.

Notiā at̄ sicut

Postq̄ Ars. determinauit de itellē
possibili ponendo eius additiones &
dicendo quō diuersimode reducū de potentia
ad actū. Sic determinat de intellectu agente. Et
p̄mo ponit necessitatē ponēdi intellectū agentē
Secdo ponit additiones eius. P̄mo q̄ p̄bat
q̄ necesse est ponere intellectū agentē & hoc sic.
In quacūq̄ natura inuenit qd̄ est oia posse fie
ri tibi etiā inuenit q̄ oia pōt facere. sed in anima
rōnali inuenit aliquid qd̄ p̄ oia fieri. ergo etiā
erit aliquid qd̄ p̄ oia facere. & hoc est intellect'
agens qui facit poñā intelligibilia actu intelli
gibilia. ergo necesse est ponere intellectū agentē
Et addit notationē ipsius intellectus ponē
do tria noia dicēsa q̄ vocat ars habit' & lumē
quia sicut ars disponit materiā ad hoc q̄ for
ma introducat. ita intellectus agens disponit
fantasmata vt recipiant in intellectu possibile
Vocat etiā habitus quia est aliquid p̄fectū
in ordine ad intellectū possibile qd̄ est in poñā
sed p̄fecta entitas p̄pata ad imp̄fectā habet se
vt habit' ad p̄uatiōnē. Vocat etiā lumē q̄a

*notia
habit' se ad colorem
a hys p̄patis agens
in p̄uatiōne
habitus
lumē*

sicut lumē facit ad hoc q̄ colores diffundant ad
s̄bñ visus. ita intellect' agēs facit ad h̄ vt fanta
smata diffundant ad intellectū possibile

Querit Que sit ratio maioris rationis p̄di
cte ad p̄bandū q̄ necesse est ponere intellectus
agentē. Ddm q̄ rō maioris ē. qz cuiuslibet poñe
passiue naturali corūdet sua poñā actiua na
tural'. Cui' ratio est. qz nisi sic tūc tal' poñā pas
siua eēt frustra. q̄a illa d̄ poñā passiua natural'
q̄ p̄ agens naturale p̄t duci ad actū si ergo non
haberet potentia passiua naturalis potentiam
actiua naturalē ergo talis poñā passiua nafal'
nō posset duci ad actū qd̄ est impossibile qz d̄
& natura nihil facit frustra. & sic poñā passiua
nafalis nō p̄t eē frustra

Arguit Deus pōt plura facere q̄ iste res in
feriores possunt recipere q̄ nō corūdet ad inuicē
poñā actiua & passiua. Ddm q̄ ista regulatiō
p̄uertit scilz q̄ poñe actiue corūdet sua poñā
passiua & rō diuersitatis ē. qz poñā passiua fm̄
q̄ h̄mōi nō p̄t subsistere sine actu sicut nec mate
ria sine forma. & iō poñā passiua est frustra q̄ nō
h̄z potētiā actiua sibi corūdentē. sed potentia
actiua aliq̄ p̄ducit q̄ cadit sub suo obiecto sed
nō oia q̄ cadit sub suo obiecto

Arguit. Videt q̄ ista regula non sit vera q̄a
aliqd̄ ē in poñā passiua nafali & tū nō h̄z potē
tiā actiua naturalē sibi corūdentē. vt aia rō
nal' h̄z potētiā passiua naturalē ad p̄duci et tū
nō h̄z potētiā actiua nafalē qz potētiā rei nō ē
potētiā actiua naturalis. Ddm q̄ duplex est
potētiā. Quedā ē potētiā natural'. & sic aia nō
habet passiuam potentiam ad produci quia
non potest produci per agens naturale. Alia ē
potentia obedientialis que sumit per ordines
ad potentiam actiuam supernaturalem scilz
diuinam cui omnia obediunt. et sic anima h̄z
potētiā passiua ad p̄duci. Illa em̄ que creatur
nō cadunt sub potentia naturali.

Arguitur Contra minorem. Anima non ha
bet aliquid quod est omnia in fieri. quia intel
lectus possibilis in anima nō potest fieri terra
neqz lignū & sic de alijs. Ddm q̄ duplicat d̄
alqd̄ fieri Uno' mō fm̄ eē naturale. sicut vnum
elementum fit ex alio per generationē. et sic ani
ma p̄ intellectum possibilem nō potest fieri oia
qz tunc nō maneret in sua natura. Alio' mō di
cit aliquid fieri fm̄ eē p̄portōnis fm̄ q̄ dicim'
q̄ s̄sus sit oia sensibilia qz potest i se habere spe
cies omniū rerum sensibilia. et sic anima p̄ itel
lectū potest fieri oia qz potest in se recipere s̄sita
dines omniū rerū materialū q̄ sunt. p̄prie in
telligibiles a nobis. Et hoc ē qd̄ dicit Aresto.

inferius q̄ aīma est quodāmo oīa quia in se h̄z
silitudines oīm rez.

Arguitur Aīa nō p̄t in se suscipe spēs reruz
imaterialiū. q̄ aīa nō p̄t fieri oīa fm̄ eē spiritua
le siue p̄portionis. Dd̄m q̄ ibi omne distribu
te in determinato genere sc̄z rerū materialū q̄a
intellect⁹ possibilis est in poīa ad recipienduz
oēs spēs rez materialū. et intellect⁹ agens est
potens facere oīa materialia que sunt poīa in
telligibilia actu intelligibilia. nō p̄ducendo ea
de nō esse ad esse sed faciendū ea actu intelli
gibilia. Exempla gratia. hō i. Sorte et Sor̄tes
nō sunt intelligibilia propter materialitatem
ergo ōz q̄ depurent fantasmatā et recipiant spe
cies intelligibiles in intellectu possibili. sicut
ergo intellectus possibilis est in poīa natura
li ad recipiendū istas spēs intelligibiles. ita in
tellectus agens habet poīam actiā ad facien
dū spēs intelligibiles.

Arguit. Intelligibilia sunt actu a pte rei q̄
nō ōz q̄ fiant actu intelligibilia p̄ intellectum.
probat quia homo et asinus et cetera intelli
gibilia sunt a pte rei. Dd̄m q̄ duplex est intel
ligibile vñ in poīa. et aliud in actu qd̄ est de
putatū a materia. Dd̄m est ergo q̄ intelligibile
in poīa est bene a pte rei sed nō intelligibile in
actu. fit em̄ intelligibile in actu p̄ intellectum
agentem.

Arguitur Sensibile est actu a pte rei. ergo
etiā intelligibile. Dd̄m q̄ nō est sile. qz̄ sensibi
lia sunt omnino vñ nature put sunt a pte
rei et in sensu q̄uis habeat aliū modū. Sed in
telligibile h̄z omnino aliā naturam qm̄ est a pte
rei et qm̄ est apud intellectū. q̄a spēs intelligibil
fm̄ quā intelligibile est in intellectu est omnino
imaterialis et ideo nō p̄t h̄c eandē naturā cum
re intelligibili materiali. et ista est cā quare non
oportet ponere sensum agentē sicut intellectum
agentem.

Querit Quod sunt opationes intellectus
agentis. Dd̄m q̄ due Quaz̄ prima est abstra
here spēs intelligibiles a fantasmatib⁹. Sc̄da
est illuminare spēs formatas p̄ intellectu agentē
et receptas in intellectu possibile.

Arguit Contra primā opationē Si intelle
ct⁹ abstrahit spēm intelligibile a fantasmatib⁹
cū illa spēs sit imaterialis nō videt posse p̄du
ci nisi p̄ creationē ad quā nō p̄t p̄tingere intel
lect⁹ agens. Dd̄m q̄ ista locutio nō ē intelligē
da q̄ intellect⁹ agēs crearet spēs intelligibiles
in intellectu possibili. sed diffundunt spēs a fan
tasmatib⁹ ad intellectu possibile lumine intelle
ctuali qd̄ ē intellect⁹ agēs. Et si dicat. materiale

nō potest de se diffundere imateriale. sed fantasma
ta sunt materialia. ergo nō p̄t de se diffundere
spēs imateriales. Dd̄m q̄ materiale nō p̄t de
se diffundere imateriale nisi grā alicui⁹ agētis
imaterialis. Per hoc ergo dd̄m q̄ q̄uis fan
tasmatā sunt materialia. i. h̄ntia p̄ditiones ma
terie. tñ intellect⁹ agens illuminans fantasma
ta facit resultare vñā spēs imaterialē ad intelle
ctū possibile. et hoc est abstrahere. et iō intellect⁹
agens requirit p̄pter fantasmatā ut sc̄z fanta
smata illustrent ad hoc ut de se diffundās spēs
intelligibiles. et sic p̄z q̄ n̄ ē eadē spēs siue h̄z nūe
rā siue fm̄ spēm q̄ ē in fantasmatib⁹ et iō intellectu
cū vna sit materialis et alia imaterial. Ratio
secunde opationis est quia nisi intellect⁹ agēs
p̄tinue illuminaret spēs existentes in intellectu
possibili tunc redirent ad materialitē. qz̄ vñū
qd̄q̄ naturaliter redit ad suā originē ut ḡ ma
neant in illa imaterialitate necesse est continue
intellectū agentē illas spēs illuminare. Ex quo
p̄z q̄ intellectus agens illuminat fantasmatā
et intellectu possibile. Illuminat em̄ fantasma
ta antecedenter abstrahendo spēs a fantasmati
bus. et illuminat intellectu possibile ut refuen
tur in ipso spēs intelligibiles.

Querit Que opatio intellectus agentis sit
essentialior. Dd̄m q̄ sc̄ia qd̄ sic p̄bat. qz̄ illa
opatio est essentialior que est inseparabilior a re et
illā rem semp̄ p̄comitat. sed sic est de ista opatōe
sc̄da. Maior est nota a fili. q̄a ignis h̄z duas
opationes sc̄z calefacere et indurare. sed qz̄ cale
factio est inseparabilior ergo est essentialior. Mi
nor p̄z q̄a intellectus agēs semp̄ illuminat spe
cies existentes in intellectu possibile. sed nō sp̄
abstrahit q̄a postq̄ species abstrahit tunc non
amplius abstrahit illas et tñ semp̄ illuminat
illas. Itē intellectus sepatus a corpe nō abstra
hit nouas species et tñ illuminat spēs quas pri
us abstrahit cum fuit in corpe. sed q̄ tunc non
abstrahit est ideo qz̄ nō h̄z fantasmatā ex q̄ non
h̄z vires sensitivas in quib⁹ fantasmatā h̄nt eē
Ex quo soluit argumentū. Intellect⁹ post sepa
tionē nō p̄t abstrahere. ergo sequit q̄ intellect⁹
agens tunc nō erit in aīa. Dicendum q̄ q̄uis
anima sepata nō habeat intellectu agentem tñc
fm̄ primā opationem h̄z tñ cā fm̄ alteraz̄ eius
opationem que est illuminare species intelli
gibiles receptas. i. abstractas in intellectu possibi
li existentes.

At. Contra hoc. pueri recedentes aī vsum
rōnis nō h̄nt spēs intelligibiles. ergo nō habe
bunt intellectu agentē. Dd̄m q̄ licz̄ in aīa pueri
nō sunt acquire tñ de⁹ q̄ est auctor nature non

Dimittēs naturā vacuā infundit intellectū pos-
sibili spēs quas acquisiuit si puer habuisset
vsum rōnis. et qz ille spēs sūt pporcionate spe-
cieb⁹ hic acquisitis ergo intellect⁹ agēs ipsas il-
luminat sicut et alias.

Querit Utrū istud lumē intellect⁹ agentis
requirat ppter mediū v^l ppter fantasmata
Dōm qz ppter fantasmata. sed lumē corpale re-
quirat ppter mediū. Cur ratio est quia ipa fan-
tasmata nō sunt nata se diffundere ad intelec-
tū possibilē. et ideo si dñt se diffundere necesse
est qz illuminent. sed colores sūt p se vñbiles sic
qz possunt se diffundere ad vñsum. et ita lumen
nō requirit ppter colores sed ppter mediū
Et quo dubiū est. an fantasma possz esse obiec-
tū intellect⁹ cū moueat ipm intellectum. Ad hoc
respondet qz p^t esse obiectū remotū. quia dicit
Aristo. qz sicut se habet sensibile ad sensum. ita
intelligibile ad intellectū.

Arguit. Omne qd recipit ad modū recipiētis
recipit. sed intellect⁹ possibilis est imaterialis
ergo recipit spēs intelligibilis in ipō imateriali-
ter nō curando intellectū agentem. Dōm qz
maior est vera si aliqd recipiat. s3 fantasmata
nō pñt recipi in intellectu possibilē nisi sint pri-
us depurata p intellectū agentē et ideo p suppo-
nit intellectus agens anteqz species possit reci-
pi in intellectu possibilē. qz spñalitate spēs re-
quirat ante et⁹ receptionē. et sic p3 qz ex pte intel-
lect⁹ possibilis nō est defect⁹ qñ spēs recipi pos-
sunt dñmō sunt abstracte p intellectū agentem

Ar. Ania h3 spēs naturaliter inditas. qz nō o3
ponere intellectū agentē An3 probat. qz sic est
de substantijs sepatis ergo etiā in anima. psequen-
tia tenet quia hō pñmunicat cū substantijs sepa-
tis in intelligendo Dōm qz quis hō pñmuni-
cet cū substantijs sepatis i intelligendo nō tñ in
modo intelligēdi. et hoc ideo quia qñto aliqua
natura est altior tanto habebit altiorē modū
opandi qz opatio sequit naturā. sed qz natura
angeli est supra naturā aierōnalis ergo habebit
altiorē modū intelligēdi. et sic intelligit p spe-
cies infusas a deo. hō aut intelligit ministerio
sensuū. et qz hoc sit verū p3 pmo posterior. vbi
dicit qz deficere aliquo sensu a natiuitate neces-
se est scientiam sensibilis illius sensus deficere
qz nō eēt si spēs eēt nobis pcreate

Arguit Ania est nobilior qz materia corpāl.
sed materia corpāl h3 a pncipio suas formas
substantiales sicut celū et elemēta. ergo anima
a pncipio h3 species intelligibiles. Dōm
qz nō est file qz impossibile sunt materiā rerum
corpālū fieri absqz forma subst⁹ ātali. qz p tlex

formā materia h3 eēt substantiale. sed intellectus
possibilis nō h3 eēt substantiale p species intelli-
gibiles. et ideo potuit fieri intellectus possibilis
absqz spēs intelligibilibus.

Querit Utrū spēs intelligibiles effluāt in
animam mediantibus formis sepatis Dōm
qz nō qz sic nō o3 ponere intellectū agentē. et qz
aliqz possit pcedere qz nō eēt intellect⁹ agens et
qz forme vel species intelligibiles fuerent a sub-
stantijs sepatis ideo pōt aliter probari qz si sic
tunc anima frustra vñret corpi. Patet. qz aia
vñt corpi vt p corpus acquirat scientias. et iō
substantie sepate nō vñiunt corpi cū habeant
species ipsas a deo pcreateas. si ergo spēs intelli-
gibiles effluerent p formas sepatas tñc nō eēt
necesse h3e sciām p corpus

Arguit Omne qd est tale p pncipationē ē
ab aliquo qd est tale p eētā sed methaphis-
ce. Sed intellectus noster est intellectualis p pri-
cipationē. ergo fit intellectualis ab aliqz quod
est tale p eētā. Dōm qz est duplex pncipiū
intellectualitatis in homine Aliquod est prin-
cipiū et originale et tale pncipiū est aliqd sepa-
tū ab intellectu et est prima causa omnis eētā-
tis. Aliud est pncipiū proximū intellectuali-
tatis. et hoc nō est aliqd sepatū sed est intellect⁹
agens pñmictus aie qui abstrahit species a fan-
tasmatibus. Et hoc pgnit qz sicut deus crea-
tur supiora absqz medio. et inferiora pducunt
pntate agentū naturalū. sic supiora hnt sua pñ-
cipia intelligēdi specie intelligibile a solo deo
inferiora hō hnt originalr pncipia sua a deo.
sed immediate ab aliqua pōna sibi pñmicta

Arguit Nihil dicit de pōna ad actū nisi p
hoc qd est in actu. sed intellect⁹ possibilis ē in
pōna. ergo d3 reduci ad actū p aliqd sepatum
quia sepata sunt forme tñ. Dōm qz reducat
ad actū p intellectū agentē qui p m Aristo. d3
actu ens. et ideo nō o3 qz ducat ad actū p aliqd
sepatū

Querit Utrū intellect⁹ agens et possibilis
sint distincte pōne Dōm qz sic qz fm Ar3. in-
tellect⁹ agens se h3 ad spēs intelligibiles sicut
causa efficiens. Sed intellect⁹ possibilis se h3
ad ipsas sicut materia v^l subiectū. sed materia
et efficiens nunqz coincidunt. ergo sunt distin-
cte potentie.

Arguitur Idem est obiectū intellect⁹ agen-
tis et possibilis ergo est eadē potentia An3 pro-
bat quia quiditas rei materialis est obiectum
vtriusqz. Dicendū qz quis hnt idē obiectū
materialiter acceptū s3 quiditate rei material.
hnt tñ diuersa obiecta formaliter quia quidi-

tas accipit dupl'r. Uno mō vt factibilis & sic ē obiectū intellectus agentis. qz intellect' agēs facit quiditatē in rōne quiditatis abstrahēdo eam a fantasmatibus. Alio accipit vt facta p intellectū agentē & vt agnoscibilis. & sic ē obiectū intellect' possibilis. qz intellectus possibilis cognoscit quiditatē rei materialis & nō intellectus agens. & ergo intellect' agens dicitur intellect' nō qz intelligit. sed qz est pncipiū qre intellect' possibilis intelligit.

Querit Quot noib' noiat Aresto. intelle/ ctū agentē. Dicendū qz tribus nā dicit qz sic ars habet' et lumē vt patuit supra circa textū.

Arguit Ars est pncipiū rei artificialis. sed spēs intelligibil' nō est res artificialis. ergo itelle/ ctus agens nō est pncipiū spēs intelligibilis.

Ddm qz ista noia pueniunt intellectui agēti nō ydēpnce sic qz sit idē cū arte. sed est locutio merbaphouca siue silitudinaria. sufficit ergo qz intellectus agens habeat silitudinē cū arte in hoc scz. Primo qz sicut ars inducit formā artificialē in suā materiā p suā opationē ita intelle/ ct' agens inducit spēm intelligibilē in intelle/ ctū possibilē. qz p̄sistit in illuminando fantasma/ ta. ars ergo p hoc qz aptat materiā inducit formā. sic intellectus agens p hoc qz disponit & illuminat fantasmata inducit spēm intelligibi/ lē in intellectu possibilē. Secunda silitudo qz sicut ars inducit formā p quā materia veter minatur. ita etiā intellect' agens inducit spēm intelligibilē p quā intellect' possibilis determi/ nat ad aliqd' certe intelligendū quia p spēm in/ telligibilē hoīs intelligit hominē. & p spēm in/ telligibilē asini intelligit asinū.

Arguit Contra scdm. Si intellect' agens eēt habitus sequeret' qz eēt subiectiue in intelle/ ctū possibilis. qz omnis habitus intellectualis est subiectiue in intellectu possibilis. Ddm qz habitus nō dicitur capi p habitu cōnato vt ac/ quisito sicut habitus cōmunit accipit. qz oīs talis habitus p̄supponit intellectu agentē. sed idē nō p̄supponit seipsum quia anteqz assenti/ mus pncipijs ad quē assensum valet habitus cōnatus. necesse est prius cognoscere terri/ nos que cognitio est p intellectu possibilē p̄sup/ ponentē intellectu agentē. Itē omnis habitus intellectualis ordinat' ad cognoscendū. sed itel/ lectus agens ordinat' ad abstrahendū ergo nō sunt idē. Sumit em̄ hic habitus p entitate p/ fecta qz talis est modus loqndi Aresto. qz qn/ cumqz aliq' dno diuidit aliqd' gen' tunc illd' qd' est p̄fectū in illo genere vocat' habit'. imp̄fectū p̄o p̄uatio. cū ergo intellectus agens ē in actu

teo est aliquid p̄fectius intellectu possibili qui ē in poia & iteo vocatur habitus in ordine ad talē poiam. Tertio dicit lumē qz sicut lumen corpale extraneū facit diffusionē colorū ad vi/ sum nō tū requirit' ppter colores sed ppter me/ dū. ita intellect' agens facit diffusionē spēs ex/ fantasmatib' in intellectu possibilē. nō p̄p̄ me/ diū qz tale nō est ibi. sed ppter fantasmat'.

Et hic quidē intel.

Postqz Aresto. posuit necessitatē ponēdi intel/ lectū agentē h' p̄r assignat' aditionē eiusdē in/ tellectus. & ponit q̄ttmōz aditiones illi' intelle/ ctus agentis. Quaz prima ē qz intellect' agēs est separatus scz ab organo corporeo. vel vt h̄nt ali/ qui textus separabilis. & tunc intelligit qz est sepa/ bilis sicut cū aia rōnali. Secunda est qz est impas/ sibilis. qz nō p̄t pati passione corruptiua cū nō habeat materiā qz est pncipiū illius passionis. Tertia est qz est imixtus scz ex rebus corp'alib' cū sit omnino imaterialis. Quarta qz est suba/ ctū ens. i. qz est ens actu p suā naturā. et illa cō/ ditio puenit sibi soli. sed p̄ime tres aditiones cōueniunt tā ipsi taz intellectui possibili qz vo/ luntati. Tunc p̄bat qz iste conditiones conueni/ unt vel insunt intellectui agēti. Et p̄r sic sumi/ rō quo ad tres p̄imas conditiones. Ite tres cō/ ditiones p̄ime spectant ad dignitatem et cōue/ niunt intellectui possibili. ergo etiā debent cōue/ nire intellectui agentis. consequētia t̄z qz agēs ē honorabilius patiente & p̄ncipiū actiū ma/ teria. sed intellectus agens h̄z se sicut aliquid agēs in ordine ad intellectu possibilē qui se h̄z vt patiens & recipiens spēs intelligibiles. qz h̄c qd' dignitatis cōuenit intellectui possibili etiā cōuenit intellectui agēti. Ex quo etiā p̄bat qz ita conditio sic. Agens est nobili' patiente. et hoc iō qz est in actu. qz illa est cōditō cuiuslibet agē/ tis. sed intellectus agēs est agēs respectu intelle/ ctus possibilis qz est suba/ ctū ens.

Arguitur Qz prima aditio nō sit vera. pro/ batur qz illud quod ē iunctū corpi nō est se/ patū ab eo. sed aia cū suis potentijs est iuncta corpi. ergo nō est ab eo separata. Dicendū qz in/ tellectū eēt separatū p̄t intelligi dupl'r. Uno qz sit sine organo corporeo & sic est verū qz intellect' est separatus. Alio aliquid dicitur separatū qz sit suba/ ctū separata. & sic aliqui dicebant intellectu esse sub/ ctū separata. & accipiebāt occasione illius ex p/ ma & vltima conditionib' intellect' agent'. In p̄ma em̄ dicit qz est separat'. in vltima h̄o qz ē sub/ stantia. si aut' illa cōiungant' tūc app̄et qz sit sub/ stantia separata.

Arguit Uidet q intellectus agens sit suba
separati. quia intellectus habet illuminare sed il
luminare est alicuius superioris separati. ergo sequit
q intellectus agens est aliquid supra homine et
aliquid separati ab homine. Ddm q argumē
tū tene pbat q est necesse ponere aliqd lumen
vle quod p̄supponit ab intellectu agente nihi
lomin' tū oz ponere aliqd lumē p̄ticularē aia
eōnali qd est intellectus agens. Prima ps pbat
sic. qz aia rōnalis hz tres cōditiones sue intel
lectualitatis. Prima est q est intellectualis per
p̄ticipationē. Secūda est q est mobilis in sua
opatione id est intelligens cū discursu. Tertia
est q nō est p̄fecta nec tota intellectiua qz et con
iungit aia sensitua que nō est intellectual'. Ex
quib' sic arguit. Omne qd est intellectiua p̄ p̄t
cipationē et qd est mobile et imp̄fectū reducit
ad aliqd qd est tale p̄ essentiā imobile et p̄fectū
oz ergo p̄supponere ante aiam rōnalē aliqd qd
est intellectuale p̄ cōtā imobile et p̄fectū qd est
lumē illuminans omnē hominē uenientem in
hunc mundū. Secūda ps oñdit sic. qz in oib'
reb' creatis p̄ter causas vles etiā optet ponere
causas p̄ticularēs. quia nō solū sol generat ho
minē sed etiā hō. nō ergo sufficit ad intelligen
dū ponere lumē intellectuale vle. sed etiā optet
qz vli lumini p̄iungat h̄tus alicuius p̄ticularis
luminis scz lumē intellectus agentis. Istud etiā
p̄ p̄ticipatiōē qz p̄cipim' nos abstrahere for
mas vles a p̄ticipatiōē p̄ticularib'. igit in nob
est hoc p̄ticipatiōē. Item hō p̄ticipat libere intelligen
re qn̄ vult. h̄ aut nō p̄ticipat dici si esset intellectus
suba separati.

Arguit. Agens et patiens sufficiunt ad agendū
si ergo in aia rōnali sit intellectus agens et etiam
possibilis ergo nō est necesse h̄re obiectū aliud
cū ibi sint agens et patiens. Ddm qz ē duplex
agens. vñ est p̄prie dictū qd scz facit passiones
in patiente. et sic obiectū est agens in pōna pas
sua et tūc est verū qz agens et patiens sufficiunt
ad agendū. Alio mō aliquid d̄r agens imp̄pro
prie quia scz facit obiectū qz agit. et sic agens nō
sufficit ad agendū sine obiecto. et illo mō intel
lectus agens dicit agere. et sic p̄ qz intellectus
agens et patiens nō sufficiunt ad h̄ qz intellectus
intelligat nisi adiungat obiectū.

Arguit. Contra vltimā p̄prietatē Intelle
ctus agens est pōna in scda sp̄e qlitatis. qz nō est
suba. Ddm qz ille termin' substantia in illa p̄
prietate p̄ticipat capi dupl'r. Uno mō. put est abla
tū casus et sic p̄p̄ est vera. quia est sensus qz
intellectus agens est actu ens substantia. i. p̄ sua

substantiā. i. naturā. Alio mō accipit substantia
vt ē nominatiu casus. et sic p̄ticipat iterū exponi du
pliciter. Uno mō fin qz substantia significat rem
p̄ se subsistentē. et sic intellectus agens nō est sub
stantia. Alio mō accipit. put substantia signifi
cat qz cūqz essentiā siue naturā cuiuscūqz p̄dī
camenti. et sic etiā qlitas p̄ticipat dici suba. Prima tū
expositio fin quā suba ē ablati casus ē melior.

Arguit. Si in aia cēt simul intellectus agens et
intellectus possibilis. sequetur qz aia esset fil' in
actu et in pōna qd est impossibile. quia p̄ intel
lectū agentē esset in actu. et p̄ intellectū possibi
lē cēt in pōna. Ddm qz idē nō p̄ticipat simul esse in
actu et in pōna fin idē et respectu eiusdē et h̄ rō
qz cū pōna excludat actu et econtra p̄ticipat
na verificaret de eodē. Per h̄ ergo ddm ē qz qz
uis aia rōnalis sit simul in actu et in pōna resp̄
ctu eiusdē. quia respectu speciei intelligibil' cū
intellectus agens faciat et intellectus possibil' reci
piat sp̄es intelligibiles. tū hoc nō est fin idē
qz h̄ p̄ticipat fin diuersas pōnas que sūt in aia
qz aia p̄ intellectū agentē ē in actu et p̄ intellectū
possibilē est in pōna. Sile p̄ticipat esse in hōie cur
vna manus est alba et alia nigra. qz tūc vnus
hō in ordine ad idē scz ad albedinē est in actu
fin vna manū et est in pōna fin alia manū.

Et. Ab vno indiuisibili nō sūt diuerse po
tentie qz vna sit in actu et alia in pōna. sed aia
est cōtā indiuisibilis. ergo ab ea nō p̄ticipat fluere
diuerse pōne quaz vna est in actu in alia in po
tentia. Ddm qz essentia aie rōnalis nō est sim
pliciter indiuisibilis et cū hoc in actu p̄fecto. h̄
cū p̄fectione quā h̄z etiam sibi p̄iungit aliqua
imp̄fectio. Est etiā aia rōnalis immaterialis et
ex ea p̄ticipat h̄z p̄fectionē et sic sibi p̄iungit p̄fectio in
tellectus agentis. sed ex ea p̄ticipat qz est pōnalis et
creata in orifonte formaz. i. in p̄iunctione for
maz sup̄ioz immaterialiū et inferiorz materiali
um. Sicut etiā orifon p̄iungit sup̄ius emisipiū
ad inferius emisipiū. ita anima rōnalis habet
aliquid de sup̄ioribus formis scz immaterialita
tē et h̄z aliquid de inferiorib'. quia etiā coniu
git materie sicut alie forme materiales. et ex illo
contingit qz anima nostra nō est p̄prie intel
lectualis sed rōnalis. Item anima dicit creatā ī
vmbra intelligentie. i. in defectu luminis intel
ligentie. Ex omnib' ergo his sibi conuenit qz ex
ea sicut intellectus possibilis. qz sic h̄z in se aliqd
potentialitatis.

Queritur. Utrum intellectus agens sit idē
in omnibus. Dicendum qz non. Quia ratio
est quia intellectus agens est potentia ipsi'

eidem subiecto cum scia rei scite. Rō scde pro
prietatis ē qz in vno et eodē sp sit pcessus ab i
perfecto ad pfectū a pōna ad actū. ergo oportet
qz in eodem pōna pcedat actū. et cū nihil pce-
dat de pōna ad actū nisi p aliqd qd est in actu
sic pshpponitur in alio aliqd in actu quo illud
ducit in actū qd prius fuit in potentia. Exem-
pli grā. discipulus ē prius in potētia ad sciam
qz sit in actu tū an pōnam que ē in discipulo p
supponit actu scia in magistro. Rō tercie con-
ditiois ē qz intellectus in actu dicitur fm qd ē in ipō
intelligere siue in actu intelligendi et sic manife-
stū est qz sp intelligit. qz omne qd ē qn ē necesse
est esse. Et tamen considerandum qz iste con-
ditiones vel possunt intelligi de actu fm qd est
intellectus in actu primo scilicet in habitu. et
tunc est difficultas de tercia conditione. s; di-
cendū est tūc qz intelligere capis hic etiā habi-
tualiter put significat habere spēm intelligibi-
bilem. et non accipit actualiter. put est vti spe-
cie intelligibili. Alio pnt iste conditiones in-
telligi capiēdo intellectū in actu secundo. et
sic apparet difficultas in prima conditione.
Potest tūc facilliter intelligi prima cōditio. qā
intellectus in actu. i. ipm intelligere est etiam
item cū intellectu sicut accūs cū subiecto.

Circa istud qnt qd modis possit accipi i rel-
lectus. Ddm qz tribus modis. Uno accipit vt
est possibilis. et sic ē in potētia ad spēs intelli-
biles sicut intellectus pueri primo nati q non
dū hz vsum rōnis. et intellectus isto modo ac-
ceptus vocat sp in pōna. Alio accipit intel-
lectus fm qz iam hz spēm intelligibile. et tū non
vtilit ea sicut est intellectus phi dormientis. Et
iste intellectus pt dici sū in actu et in pōna. est
enī in actu. qz hz spēm intelligibile. et ē in po-
tentia ad vsum et ad actum scdm. Et iste intel-
lectus vocatur intellectus in habitu. Tercio
accipit intellectus fm qd vtilit specie intelli-
bili vel scia et sic vocat intellectus i actu simpli-
citer. dictū ē ergo qz iste cōditiones pnt intelli-
gi tā capiēdo intellectū in actu p qz in actu scdo

Ar. Si intellectus esset possibilis qd ē in po-
tentia ad recipiendū spēs intelligibiles. tūc se
queret qz nullus adultus esset in potentia ad
spēs intelligibiles. et p pns nō haberet intel-
lectū possibilē. Ddm qz quis adulti hnt a-
liquas spēs intelligibiles tū carēt adhuc mul-
tis alijs. Et sic tenent intellectum possibilem
qntum ad illas species quas non habent.

Separatus autem

Postqz Aresto. posuit cōditiones intellectus a-
gentis et intellectus i actu. hic pnter ponit cōdi-
tiones totius partis intellectiue. et sunt tres.
Prima ē qz intellectus. i. aia intellectiua ē sepa-
tus. qz scz nō hz pōnas vtentes organis corpo-
reis. Secda ē qz intellectus ē id qd vere ē. i. pt per
se subsistere qm fm se hns esse etiā sine corpore
Tercia cōditio ē qz aia ē ppetua a pte post et in-
corruptibilis. Et illa tercia cōditio pt sequi ex
prima vel ex scda. Dictū ē enī in p hēnio hui-
libri qz si aia habeat aliquā opatōem absqz cor-
pore. tūc etiā erit separabilis a corpore. qz dicit
prima cōditio qz aia hz opatōem absqz corpore
sic sequit tercia cōditio scz qz aia ē incorrupti-
bilis. Vel pt tercia cōditio sequi ex scda. et hoc
isto modo. qz vere esse pt duplt exponi. Uno
put significat esse fm se et sine adiuncto. Alio
put vere esse significat esse semp. et tūc erit i cor-
ruptibilis. qz aut iste textus nō posset intelligi d
intellectu capro p pōna pt sic oñdi. qz tūc scda
cōditio nullo modo conueniret intellectui nul-
lo enī modo verē ē qz intellectus potentia sit id
qd vere est. i. est id qd subsistit p se. ergo capis
hic intellectus pro anima intellectiua.

Ar. cōtra primā pprietatē Actus nō pt sepa-
ri a pōna. s; aia ē actus p prius corpis. g
nō pt separari a corpore. Ddm qz p prius actus
nō separat a pōna potētia siue materia qz diu ta-
lis potētia manet pōna materia illius actus
si aut nō maneat proportio materie fm qz con-
gruit forme tūc aia separatur. Unde p qz aia rō-
nalis nō separatur a corpore bene disposito. qz tale
corpore est propna materia aie rōnalis.

Querit. Utz aia possit esse p se subsistens
Ddm qz sic. Lūi rō ē qz quicqd pt p se age-
re hoc pt p se subsistere. Sed aia rōnalis pt a-
gere sine corpore. g pt p se subsistere. Maior p qz
qz agere nō pt esse digni qz esse. g si aliqd pt
agere sine corpore mltomag pt ē sine corpore. mi-
nor p qz obiectū ei excedit materiā corpales
cū sit vlt qd ē sepatum a cōditōib; materiali-
b;. Cū g qlibet pōna agat fm p ditionē obiecti
si obiectū excedit materiā corpale etiā o3 potē-
tiā materiā corpale excedere. Si enī aia eēt cō-
posita ex aliq re corpali tūc nō posset oia cor-
poralia intelligere sic prius dictū ē. Scdo p
bat. intellectus intelligit substantias sepatas. g
extēdit vltra corpore. et sic sua opatio nō sit p cor-
pus. Itē tercio. Corpore idisposito intellectus. qnqz
pfectus intelligit et iudicat. g nō dependet intel-
lectus i sua opatōe a corpore. sic g cū opatio ei sit
sine corpore. g etiā essentia ei erit sine corpore

Arguit hoc non est per se subsistens quod non est hoc aliquid. sed anima non est hoc aliquid. ergo non est per se subsistens. **D**ominus quod hoc aliquid accipit dupliciter. Uno modo per quocumque subsistere. sive tale subsistere sit naturaliter per se alterius sive non. et tunc anima rationalis est etiam per se subsistens. Alio modo accipit hoc aliquid per subsistente completo quod est completa substantia. et sic anima rationalis non est hoc aliquid. quia naturaliter est per se subsistens. sufficit ergo ad propositionem tunc quod anima sit aliquid per se subsistens quibus incompletum in sua essentia. Et ideo anima per se remissum ad corpus quibus sit separata. Et addit aliqui quod anima per tale remissum individuetur postquam separata est a corpore quod tamen dicitur non per se. cum relatio non sit principium individuationis. sed per se sic intelligitur quod per remissum ad corpus anima individuetur quia anima individuat per individuationem quam prius recepit existens in corpore quam separata retinet et hoc est verum. Sicut enim corpora tripliciter se habent ad figuratorem ita habent se forme tripliciter ad individuationem. Sunt enim aliqua corpora que recipiunt figuratorem per propria quantitatem sicut corpora solida siue dura ut lapis vel lignum. alia corpora recipiunt figuratorem ab alijs sicut liquida. Quorum est ista differentia. quod in aliquibus corruptio figurante manet figura prius accepta. sicut contingit in cera liquida que figuratur ad figuram vasis. sed fracto vase remanet figura. Alia sunt liquida que non tenent figuram figurante corrupto. sicut vinum vel aqua non congelata. Sic tripliciter se habent forme ad individuationem. quedam enim forme individuuantur seipsas. id est per se subsistentiam. sic substantie separate. Alie autem forme materiales individuuantur per hoc quod sunt in alio scilicet in materia. Que tamen habent istam differentiam. quod anima rationalis individuatur a materia et tenet eandem individuationem separata a materia immo materia corrupta. Alie autem forme naturales non manent individue corrupta materia.

Ad. Anima non potest operari absque corpore. sed non potest separari a corpore. Anus probat quod anima non potest per se irasci. igitur non potest per se operari. quod qui dicit animam irasci dicit eam texere vel edificare primo huius.

Dominus quod duplices sunt operationes anime. Que dam sunt que conveniunt anime secundum quod est sensitiva. sicut sunt sentire irasci et confidere. Et sic verum est quod anima non potest habere illas operationes sine corpore. et hoc est quod dicit Aristoteles. Qui dicit animam irasci dicit eam texere vel edificare. quod sicut irasci non fit nisi per organa corporalia sic nec texere nec edificare. Alie sunt operationes anime que conveniunt anime secundum quod intellectiva tamen. sicut sunt intelligere et velle. et istas operationes habet anima separata a corpore.

Arguit Anima non intelligit absque fantasmatibus. ergo non potest separari a corpore. Anus probatur. quia necesse est quicumque intelligentem fantasmatibus speculari. **D**ominus quod anima accipit dupliciter. Uno modo per statum coniunctionis ad corpus. et sic non potest absque fantasmate intelligere. Alio modo accipit anima secundum quod est separata a corpore et sic potest intelligere absque fantasmate. Cuius ratio est quod anima ante separationem per separationem habet unam sententiam. ideo habet unam operationem. quod operatio sequitur essentiam. sed quia habet alium modum essendi in corpore et extra corpus. ideo etiam habet alium modum operandi. quod sicut essentia et operatio correspondent. ita modus essendi et modus operandi correspondent.

Quoniam tamen anima rationalis sit incorruptibilis. **D**ominus quod sic. Et ratio est quia omne quod corrumpitur vel corrumpitur per se vel ad corruptio nem alterius. sed anima rationalis nullo istorum modorum corrumpi potest. ergo est incorruptibilis. Minor probatur quod forma per se subsistens non potest per aliud corrumpi. quod non dependet ab alio. et ergo ab alio corrumpi proprium est illis formis quarum esse naturaliter ab alio dependet. Nec etiam potest anima per se corrumpi. quod quicquid convenit alicui per se hoc est inseparabile ab eo. sed esse convenit anime et omni forme per se cum sit actus. ergo esse est inseparabile a forma. quod si esse separaretur a forma tunc forma non esset forma. sed corruptio accidit ex hoc quod esse separatur ab aliquo quod est impossibile separari a forma subsistente per se nisi per annihilationem. Et si anima sit composita ex materia et forma. sicut quidam dicunt quibus falsum. adhuc anima erit incorruptibilis. quod illa susceptio forme est sine contrarietate in materia. et ideo non est principium corruptionis talis forme. Secundo quod unum quodque appetit esse secundum quod cognoscit appetitu naturali. sed intellectus et anima intellectiva naturaliter cognoscunt esse sub omni differentia temporis cum eius obiectum sit velle quod abstrahit ab hic et nunc et sic habens intellectum appetit appetitu naturali semper esse. sed ille appetitus non est frustra igitur necesse est animam esse incorruptibilem quasi permanentem per omne tempus.

Ad. Hominum et iumentorum idem est interitum ut dicit Salomon. ergo sequitur quod anima sit corruptibilis. **D**ominus quod Salomon loquitur in illo libro bello sicut cononator. id est aliquis loquens multitudini. quod ergo in multitudine sunt multi facti et multi sapientes. sic quicquid loquitur in forma sapientium. et quicquid in forma insipientium. dicitur ergo ista proponere secundum formam insipientium hominum sensualem quod credunt eundem esse interitum omnium viventium.

Arguit Quoz est idem principium illor
est idem finis. sed iumēta z hoies eodē modo
generant. g etiā eodē modo corrūpūnt. Dōz
q minor ē falsa. qz non ē eadē generatio iumē
toz z hoim. qz generatio homis fit pfectiue a
deo increante homini aiā rationale. sed in iu
mentis generatio forme fit completiue ab agē
te naturali. qz virtus formatiua iumēti p̄ esse
etiāe introducere aiā ipius iumēti in materi
am cū talis forma sit tota materialis. sed aiā
rōnalis ē forma immaterialis ideo nō inducitur
per agens pure naturale q̄le ē semē hūanū q̄re
nō est eadē generatio hoim z iumētoz.

Arguit Omne qd ē ex nihilo ē vertibile in
nihil. sed aiā rōnalis est ex nihilo. g rē. Di
cenduz q aliud ē dicere de corruptibilitate et
annihilabilitate. qz oīs creatura ē annihilabi
lis p potentiā actiua cōseruantis. qz sicut tens
per suā potentiā creat res libere ita easdē li
bere cōseruat. Un si dē suā cōseruatōem abstra
heret a reb tūc res tenderent in nihilū. ex hoc
tū nō sequit q aiā sit corruptibilis. qz corru
ptibilitas significat aptitudinē vel potētiā in
re corruptibili ad nō esse quā aptitudinē mani
festum est aiā rōnalem non habere.

Arguit Aiā est accēs. g ē corruptibilis ad
corruptionē subiecti. Ans pbat qz quicqd ad
uenit alicui post suū esse p̄pletū est accēs eius
sed aiā aduenit corpi qd cor̄p̄ ē cōpletū p for
mā substantiālē embryonis. Dōm q duplicat
aliqd aduenit enti cōpleto. Uno sic q esse il
lius qd aduenit nō cōicat substantiāliū ei cui
aduenit z sic accēs aduenit suo subiecto. Alio
modo aliqd aduenit enti cōpleto sic tū q eius
esse cōicat substantiāliū illi cui aduenit. z sic aiā
aduenit corpi. Et qd dicitū ē q cor̄p̄ hz p̄mo
formā substantiālem embryonis. Dōm q illa
forma nō manet adueniēte aiā vt dicitū est i se
cundo huius.

Nō reminiscimur

Quia Aresto. dixit q intellectus. i. aiā intelle
ctiua est id quod vere est. i. est incorruptibilis.
sic remouet vnū dubiū scz an aiā sepata a cor
pore habeat suas opatōes sic in corpe. Et vult
q duplices sunt opatōes aiē. Quedā sūt opa
tiones aiē q̄s exercet aiā p organū corpale. sic
sunt videre. audire et sic de alijs. z tales opatio
nes nō hz aiā sepata a corpe. qz deficiit instru
mētū quo fieret opatio talis. z hoc ē qd dicit
Aresto. q nō reminiscimur p̄ mortē. z hoc
posset argui p locū a maiori. Quia si illud qd
magis videt inesse nō inest. nec illud qd min⁹

videt inesse inest. Sed sup̄mus sensus. s. vir
tus cogitatiua nō p̄ h̄re suū actū post sepato
nē aie a corpe. g nec aliq virtus inferior. Alie
sunt opationes q̄ sūt ab aiā absq organo cor
porali. sic sunt intelligere z velle. z tales opatio
nes hz aiā p̄ sepatoem a corpe. z hoc ē qd dē
Aresto. q intellectus q̄ sepatur a corpe ē impassi
bilis z sine organo corpali. sed intellectus passi
uus. i. virtus cogitatiua q̄ p̄ pati ad coruptō
nem corpis est corruptibilis cum corpe.

Arguit Intellectus nullus ē corruptibilis. g
male d̄r in textu q̄ sit corruptibilis. Dōm q
intellectus capis duplicis. Uno p potētiā intel
lectiua q̄ ē in aiā rōnali fm q̄ h̄moi. z sic intel
lectus ē simplr incorruptibilis. Alio accipit intel
lectus fm similitudinē put extendit ad virtutē co
gitatiua quā vocat Aresto. intellectū nō sim
pliciter s̄ intellectū passiuū. z sic intellectus ē cor
ruptibilis. p̄ ar virtus cogitatiua vocan intelle
ctus ex duob⁹. Primo ex eo qz cognoscit sic in
tellectus. Secdo qz et cognoscit fm redūdan
tiā intellectus. sic p̄z i remiscētia q̄ fit cū qdaz
pticulari rōinatione qd nō fit nisi cū redūdan
tia intellectus cui p̄pziū est rōinari.

Ar. Homo reminiscit p̄ mortē. Ans pbat
in textu euāgelij de diuine epulone q̄ habuit co
gnitionē suoz fratru q̄ p̄tes abrahā vt dimi
teret lazariū renūciare ipis de statu. igitur rē

Dōm q̄ illa cognitio quā habuit diues e
pulo nō fuit p aliquā cognitiōem sensitiua sed
per cognitiōem intellectiua. qz spēs intelligibi
lis q̄ fuit in intellectu suo retinuit illā habitu
dinē ad singularia quā prius habuit cū diues
ille affectatus fuit ad suos fratres. sic p̄ spēm i
telligibilem potuit intelligere suos fratres pl⁹
quā alios homines.

D̄r. Circa hoc. vtz aiā sepata possit cogno
scere singularia. Dōm q̄ sic. Pro quo scien
dū q̄ duplices sunt spēs q̄b⁹ vtz aiā sepata.
Quedā sūt spēs intelligibiles infuse a deo qd iō
cōgnit qz oī aiā cognoscere ea ad q̄ deputat
fm mentū vel remētū qd nō p̄t semp fieri p
spēs hic acquisitas. per istas ergo spēs infusas
vō solū aiā cognoscit v̄le sed etiā pticulare nō
tū oīa pticularia sed solū illa ad q̄ ordinaf ta
lis aiā. q̄re aut p̄ istas spēs cognoscunt singu
laria. ideo est. qz iste spēs intelligibiles sunt si
militudines ydeaz existentiū in intellectu di
uino. sed ille ydec. sicut sunt causē faciendi res
fm formā et materiā. sic etiā sunt principium
cognoscendi res fm formā. i. spēm et fm mate
riā. i. indiuiduū. z sic p̄t singularia cognosci p
tales spēs. Sile ē de ydea cōcepta in mente ar
tificis q̄ fm se rep̄ntat rem artificialē in gene

conuolū
p̄c

Cog. nō
+

rali et sua voluntate determinat ydeā ad particularē artificiatū. Ita volūtas diuina determinat spēm intelligibile infusā ad aliq̄ singularia s̄m modū status illi⁹ cui talis spēs infusa est. Alie sunt spēs acquisite i hac vita. et tūc est dicēdū q̄ p tales spēs aīa cognoscit directe vlc. qz talis spēs ē imago rei vlcis siue q̄ditatis rei materialis sic dictū est. Possunt tñ anime i telligere particularia p tales spēs illa scz particularia q̄ p tales species. siue imagines demonstrantur. Et hoc contingit quatuor modis. Uno per pcedentē cognitionē qz ille spēs retinent ordinē que prius habuerūt ad singularia. si ḡ talē spēm qnqz applicat ad fantasmata aliquo rā singulariā tūc etiā p̄ illa singularia itelligere ad que singularia prius in vita exis applicauit spēm intelligibilem. Secūdo contingit per aliquam affectionem. quia per affectionem spēs intelligibilis aliq̄liter coniungit inferioribus viribus. et ideo hz tunc habitudines ad singularia que cognoscunt p vires inferiores. Tercio contingit ex naturali habitudine. quia spēs intelligibilis habet naturālē habitudine ad hoc fantasma a quo spēs intelligibilis ē abstracta. et ideo p speciem intelligibile p̄ hoc singulare naturaliter representari. Quarto modo cōtingit ex diuina ordinatione. qz deus qnqz ordinat illā spēm intelligibile ad cognoscendū aliq̄ singulare. sicut immaterialis spēs intelligibilis ignis ordinat ad cognoscendū particularē ignem inferni vel purgatorij. et sic soluitur argumētū quo arguit. Intellectus ē solum in aīa sepata. sed intellectus nō cognoscit singularia. ergo aīa post separationē nō cognoscit singularia. Dm̄ q̄ q̄uis aīa de se nō posset cognoscere singularia directe p speciem intelligibilem p̄ tñ ex quatuor causis iam dictis etiā p speciem intelligibile cognoscere singularia ad q̄ de terminat talis spēs. et tō determinatius cognoscit singularia p fantasmata in hac vita qz per spēm intelligibile post separationē. Et hoc etiā cognoscit p̄ qre aīa nō cognoscit oīa singularia quia ad oīa singularia nō determinat species intelligibilis vt dictum est.

Quērit vtz potentie aīe maneāt in aīa sepata. Dm̄ q̄ duplices sunt potentie aīe. Quedā sunt immateriales nō existentes in organo corporeo: et sunt tres scz intellectus agēs intellectus possibilis et voluntas. et tales potentie manent s̄m actū in aīa sepata. Alie sunt potentie cōiuncte organo corporeo. sicut sunt vegetatiue et sensitiue. et tales potentie manent quidē in aīa virtute. sed nullo modo s̄m actū

q̄ autē potentie immateriales maneāt s̄m actū pbaf. qz aīa se hz ad potentias immateriales vt principij. et vt subiectū. et tō. ille pōne manent simpliciter in actu in ipa aīa sepata. hz ad potentias corpales aīa se hz solū vt principij et nō vt subiectū. qz tales potentie sunt in corpore aiato tanqz in subiecto. vt visus in oculo et sic de alijs. Ex quo sic arguit. Destructo subiecto alicui⁹ accidentis nō p̄ accūs manere s̄m actū. cū ergo corpus aiātū destruat qd est subiectū potentiarū tales potentie nō manent s̄m actū. sed qz aliquid manet in suo principio s̄m virtutē ideo adhuc manēt tales potentie i aīa s̄m virtutē. In signū cui⁹ qñ itez aīa cōiungit corpū statim effluunt tales potentie ex aīa et corpore. ergo fuerūt in aīa s̄m virtutē. qz manent ibi sicut in principio effectiui.

Ar. Omnes naturales proprietates manent manente subiecto. hz pōne aīe sūt naturales proprietates aīe. ḡ manente subiecto etiā manent pōne naturales q̄ sūt ei⁹ proprietates. Dm̄ q̄ p̄petas accipit duplici. Uno p̄p̄. et sic p̄petas dicūt forme q̄ hūit ab aliq̄ subiecto et etiā p̄pletue sūt i illo subiecto. sic r̄sibile ē p̄petas hoīs. et sic maior ē vera. et minor f̄la. qz tūc pōne sensitiue sūt proprietates aīe s̄m sūt proprietates aīe et corpis. Alio accipit p̄petas cōiter s̄m q̄ omn̄ illud d̄. p̄petas qd ex alio sūt. sicut ex principio q̄uis illud nō sūt p̄pletū subiectū ei⁹. et sic maior ē falsa et minor vera. tunc enim p̄ manere principij nō manente p̄petate nisi s̄m virtutē. Et hoc est qd dicit solet q̄ pōna seq̄tur s̄m virtutem essentiā. et nō s̄m actum.

Ar. Memoria manet p̄ separationē aīe a corpore et memoria spectat ad pōnam sensitiuā. ḡ pōna sensitiua manet. Dm̄ q̄ duplex ē memoria. scz sensitiua et illa nō manet p̄ separationē aīe qz ē act⁹ pōnarū sensitiuarū. Alia ē memoria intellectiua et tal manet p̄ mortē. Et si dicat de gaudio et tristitia q̄ maneāt i aīa p̄ separationē aīe a corpore. Dm̄ q̄ gaudium et tristitia s̄m q̄ manēt p̄ hac vitā nō s̄m p̄passiones appetitiuum. qz vt sic sūt cū motu corpali sanguinis vlc humorū q̄ mor⁹ ibi esse nō p̄t. hz accipiūt gaudij et tristitia s̄m q̄ significāt simplices actus voluntatis. et sic etiā in angelis ē gaudij scz in bonis angelis. et in malis angelis ē tristitia.

Ar. Vtz habit⁹ scie acq̄site maneāt in aīa sepata a corpore. Dm̄ q̄ sic. Cui⁹ rō est qz hoc manet in aīa sepata qd nō p̄t corrumpi sed habit⁹ scie post separationē nō p̄t corrumpi ergo semp manet. Minor p̄t qz accūs corrumpitur dupliciter. Uno per se et a suo cōtrario

sicut corruptio frigiditas in aq̄ a calore ignis et sic habitus corrumpi nō p̄t quia non habz cōtrariū nec fm se. nec fm suas causas scz fm lumē et spēm intelligibile. Alio accūs corū p̄t ad corruptōnē sui subiecti et sic nō p̄t corū p̄t hitus. qz subiectū ei⁹ scz aīa ē icorruptibile

Arguit In aīa corruptio scīa qñ ē corpi con iuncta. ergo sicut corrumpit in aīa sepata Di cendū q̄ duplici p̄t habit⁹ scientie corrumpi Uno mō q̄tm ad suā substantiā. et sic corrūp tur p̄ falsā argumētationē. sicut enī p̄ syllogis mū demonstratiū generat scīa in aīa ita p̄ syllo gismū falsigraphū corrūpif. Alio mō potest scīa corrūpi quātum ad vsum. et sic corrūpitur ex defectu fantasie et sensū interior. Utrumqz aut̄ hoz iuenit in aīa cōiuncta corpi. qz ipsa p̄t recipi p̄ falsā argumētationē sic totaliter sci entia in ea corrūpif. Item talis aīa potest ha bere defectū in sensib⁹ interiorib⁹. sed null⁹ isto rū modoz p̄t cōtingere in aīa sepata quia ani ma sepata nō vtit argumētationē. nec etiā habz modū intelligēdi p̄ sensum vt dictum est.

Arguit Ex hoc sequeret q̄ malus haberet p̄ rogatiūā aliquā vel dignitatē quā nō haberet bonus. pbatur sequela quia cognitio de rebus est aliqd bonū et spectat ad dignitatē. Dōz q̄ non est incōueniēs aliqd malū aliquā habe re p̄rogatiūā accidētalem ante ipsum bonū. s; excellentia bonoz supra malos post separationē aīe a corpe cōsistit in cognitione diuina et illā hnt boni supra malos. Et si arguat. ad minus Dammati habebnt p̄rogatiūā supra quosdam saluatos. vt sunt phi Dammati. Dōm q̄ scīa ac quisita in Dammati etiā cedit eis ad penā et nō ad p̄rogatiūā. qz cognoscentes res sciunt se nō habuisse bonū vsum rez et ex hoc multipli citer puniuntur. sicut ergo saluatis oīa sunt ad gliam etiā scīa acq̄sita ita Dammati oīa sunt ad pena etiā scientia acq̄sita.

Arguit Impossibile est duo accidētia nu / mero dīna esse in vno subiecto. sed in aīa post separationē infundit scīa. ergo in ea nō p̄t scīa acq̄sita. qz differēt tm numero Dōm q̄ scīa infusa a deo post separationē aīe et scīa acq̄sita si qñqz p̄nt esse in eodē tm distinguuntur forma liter et specificē. et hoc p̄pter dīnam spēs intelli gibiliū. qz spēs intelligibiles infuse sunt in a / nima fm similitudinē ydeaz existentiū in mente diuina. et ideo p̄ illas spēs p̄t intelligere sicut p̄us dictū ē. sed spēs acq̄sire nō sūt ill⁹ nature

Indivisibilis qui
Postq̄ Aristot. posuit cōditiones intellectus

possibilis scz q̄ ille intellectus est impassibilis q̄ est immixtus. et q̄ ē sine organo corporeo. et q̄ ducit ad actū p̄ spēs et obiectū. Deinde dicitur minuit de intellectu agente q̄ ē et de eius con ditionib⁹. et etiā dēterminauit de intellectu i a / ctu et de tota aīa intellectiua. Dic p̄nter distin gunt opationes intellect⁹ possibilis. et p̄io di stinguunt opationes. scdo dēterminat de eis. Quo ad p̄mū vult q̄ ē duplex opatio intellect⁹ scz intelligentia indivisibiliū. i. simpliciu apphē sio. Exempla grā. qñ intellectus n̄ intelligit ho minē. aīa vel aliqd sile. Et ponit conditiones istius opationis dicens q̄ in ista opatione non ē verū nec falsū. qd p̄t duplici itelligi et vterqz est verus. Uno q̄tm ad obiectū scz q̄ in obiecto istius opationis nō inuenit verū nec falsū sic in obiecto scdo opationis qz verū et falsū sunt in cōpositione. Scdo p̄t intelligi q̄tm ad actū scz q̄ in actu istius p̄me opationis n̄ recipit intellectus. sicut in actu scdo opationis nisi forte p̄ accūs sicut p̄ius dictū est. Deinde dicit q̄ scdo opatio intellectus est cōpositio intellectū. i. cōpositio rez intellectaz. fuit enī p̄ius dictū q̄ intellect⁹ qñqz sumit p̄ obiecto

Quemadmodū em

Dic cōpat istas duas opationes ad falsam o / pinionē Empedocles. et vult q̄ sicut dixit Em / pedocles in sua opinione q̄ in principio institu tionis rez erāt p̄ducta siue germinauerūt mul ta capita sine cervicib⁹ et multa colla sine pedi bus et sine crurib⁹. et postea amicitia regnante tales res fuerūt adinuicē cōpositae. et hoc ex ca / su. et qz illa q̄ sunt casualia sūt sine ordine. iō qñqz fm eū p̄tingebat q̄ p̄tes adinuicē nō cō / ponibiles cōcurrerant ad p̄stitutōem. sicut ca / put capre cū pectore hoīs. et sic talis res nō per mansit p̄pter hoc qz nō poterat generare sibi si mile. Qñ aut̄ p̄tes ex natura cōponibiles con / currebāt adinuicē. tūc p̄positio talis manebat sicut qñ caput hoīs p̄currerat cū collo hoīs et alijs p̄tib⁹. Tū ipse cōcedebat q̄ in principio erāt bouigine et vitigine. i. aīalia p̄ media p̄te vites et p̄ media p̄te boues. s; talia nō permā / serunt. Est igit̄ similitudo ad istā opinionē. qz sic fm Empedocle res sunt i principio simplici ter p̄ducte abqz cōpositione. ita etiā apud intelle / ctū res accipiūt simplici abqz cōpositione. et sic p̄ ea res adinuicē sunt cōpositae quaz qdam cōpositiones sunt ueniētes et qdam discōueniē tes. et ueniētes manēt in esse. discōueniētes vero nō manēt. ita etiā apud intellectu sūt cō positiones simpliciū quaz aliq̄ sūt cōueniētes. i.

vere et alique disconuenientes. i. false. et sicut disconuenientes non manent sic etiam falsum non est. Unquam ista opinio sit falsa. tunc inducit nos in cognitione operationis nostri intellectus. Et addit i textu quod intellectus non semper componit ea que sunt in puncto. sic dyameter est simetria vel dyameter esse asimetricum. sed etiam facit compositionem eorum que sunt vel erunt. Et ratio illa est. quia veritas est portio rei intellecte ad intellectum. illa autem portio non solum est eorum que sunt sed potest esse eorum que erunt vel fuerunt. et quia compositio portionis rei intellecte ad intellectum non est opus nature sed ipsius intellectus. Ideo subiungit Arestus. quod illud quod facit unum quodque intelligibilem compositionem scilicet ex componibilibus propositionem hoc est intellectus quod facit ex simplicibus unum. scilicet propositionem.

Queritur Que istarum sit vera scilicet an ista dyameter est simetria vel dyameter est asimetrica. Dicitur quod duplex est dyameter scilicet dyameter quadrati et talis est asimetrica ab a quod est linea et sine quod est conmetros mensura quasi non commensurabilis sine coste. Sed dyameter circuli est simetria. i. commensurabilis figure vel linee circulari. Dicitur enim dyameter linea diuidens circulum vel quadratum in duo equalia. talis autem linea est commensurabilis circulo. quia talis dyameter in circulo continetur a circulo cuius septima eius parte. et sic circulus continet tertiam suam dyameterem et septimam eius partem.

Ad. Sunt tres operationes intellectus. ergo male ponuntur hic tamen due. Dicitur dupliciter. Primo quod Arestus comprehendit tertiā sub secunda. ponit enim per secundam operationem compositionem et diuisionem. sed est duplex compositio scilicet categorica et illa compositio continet secundam operationem intellectus. Alia est compositio ypothetica. et illa continet tertiam operationem intellectus. et sic compositio et diuisio continet tertiā operationem. Sed potest dici quod Arestus ponit hic operationes intellectus sed syllogisticam discursus quod ponit per tertiā operationem non est proprie operatio intellectus sed potius ipsius rationis. et ideo non ponit hic ab Arestotele.

Ad. Utque iste operationes reperiantur in substantiis separatis. Dicitur quod non. et ratio est. quia intellectus in substantiis separatis se habet sicut intellectus non in intelligendo principia. et ideo dicuntur tales substantie intellectuales et non rationales. scilicet intellectus noster statim intelligit principia. sed ad conclusiones ratiocinamur. quia intellectus noster elicit ratiocinando conclusionem ex premissis. sequitur quod iste operationes sunt in nostro intellectu. sed substantie separate propter virtutem intellectualis luminis intelligunt simpliciter intuitu. i. intuen do per speciem intelligibiles aliquam rem cognoscunt omnia illa que tali rei con-

ueniunt scilicet. et ideo intellectus separate substantiarum comparatur visui in nobis. et noster intellectus comparatur tactui. quia per visum cognoscimus aliquid simpliciter. scilicet per tactum cognoscimus aliquid successine. sic etiam intellectus noster cognoscit aliquid successine quod intellectus substantie separate cognoscit simul.

Arguitur Ex hoc sequeret quod intellectus non esset perfectior intellectu substantiarum separate. quia intellectus noster intelligit cum discursu. et sic habet unam operationem ultra intellectum substantiarum separate. ergo est perfectior.

Dicitur quod est aliud dicere quod substantie separate intelligunt cum discursu. et quod intelligunt discursum. quia substantie separate bene intelligunt discursum sed non intelligunt cum discursu. sicut enim dictum est intelligunt conclusionem simpliciter intuitu sed non intelligunt istam conclusionem per modum discursuum. et ideo quod perfectioris est in nostro intellectu scilicet cognitio. hoc est in substantiis separatis. sed quod imperfectioris est in nostro intellectu scilicet cognoscere cum discursu hoc non est in substantiis separatis.

Arguitur Angeli cognoscunt creaturas in deo vel in verbo diuino. ergo cognoscunt cum discursu. Dicitur quod substantie separate bene cognoscunt unum in alio. sed non unum per aliud. discurrere est autem unum per aliud cognoscere. cognoscunt enim substantie separate creaturas in verbo diuino. sicut in quodam speculo eternitatis. non autem dicit aliquis discurrere. quia videt aliquid in speculo.

Ad. In demonibus est experientia. quod est ibi aliquid discursus. Dicitur quod ista locutio est similitudinaria. quia experientia proprie accepta spectat ad cognitionem sensitiuam que non est in demonibus. Dicitur tamen experiri. quia per suam cognitionem intellectiuam comparat presentia ad futura secundum quod futura cōterentur. et ex hoc id est elicitur de futuro sic in preterito factum est. ista autem cognitio non est per discursum. quia non cognoscunt presentia ex preterito. scilicet cognoscunt presentia sic se habet ex hoc quod in preterito sic factum est.

Indivisibile autem

Postquam Arestus distinguit duas operationes intellectus. hic determinat de utraque operatione. Et primo de intelligentia indivisibili. Secundo de compositio. Et quia intelligentia indivisibilis est prima operatio intellectus. ideo Arestus primo distinguit quod modis duobus indivisibile ut scilicet sciat quomodo indivisibilia intelligantur. dicitur ergo indivisibile tripliciter. Uno modo dicitur aliquid indivisibile continuitate. quia scilicet est unum sicut continuatur ut una longitudo ad actu indivisa et talis longitudo potest dupliciter

capi. Uno^o fm sua totalitate. et sic intelligitur intellectu indivisibili et indivisibili tpe. Alio^o accipiunt fm pres^o longitudinis segregati et tunc intellectus intelligit eam pprie divisibiliter.

Al. Omne continuum est divisibile. ergo i convenient dicitur qd continuum sit indivisibile. Dicendum qd continuum capis duplicat. Uno^o fm sua ppria natura. et sic omne continuum est divisibile in semp^o divisibilia. Alio^o capis continuum p compositionem ad intellectum. et sic continuum est indivisibile. qz hoc continuum intelligit p modum unius s3 unum fm qd hmoi habet rationem indivisibilis.

Quod aut non s3m

Dic ponit fm modum indivisibilitatis dicens qd aliqd est indivisibile fm spem et contingit illis in qb^o multa colligunt ad unam spem sicut multe pres^o essentielles in hoie colligunt i unam naturam humanam. pr aut ista spes qnqz esse naturalis sicut dicitur est de hoie. et qnqz artificialis sicut domus. Et itez istud indivisibile intelligitur a nobis simul et in tpe indivisibilitatis inqz tum in tali indivisibili est species in qua intelligit oia que prialiter in specie colligunt. Haber ergo iste modus similitudine ad primum modum. qz sicut in indivisibili primo modo est unitas quantitates ex qua sumit unitas intelligendi ita in indivisibili. secundo modo est unitas specifica ex qua sumit unitas intelligendi.

Arguit. Relativum simul intelligit cum suo correlative et tunc sunt diversarum specierum. ergo illa que sunt diversarum specierum pnt simul intelligi. Dicendum qd in tali intelligence principaliter intelligitur relativum. et hoc p spem intelligibilem relativum. et correlativum cognoscit solum p modum termini et non principaliter. et sic utiqz verum est qd non possunt due spes s3 intelligi eaqz principaliter.

Punctum autem et

Dic ponit tertium modum indivisibilis dicens qd tertio modo aliqd est indivisibile negative sicut punctum qd est oino indivisibile. et istud indivisibile manifestat intellectui sic privatio. privatio autem cognoscit ex habitu. et sic istud indivisibile cognoscit ex continuo cuius est privatio. Sic etiam intellectus noster est cognoscens unum contrariorum p alterum. et ex hoc manifestum est qd intellectus noster est cognoscens in potentia. qz est in potentia ad unum contrariorum qd non habet. Si autem est aliqua potentia qd non cognoscit unum contrariorum per alterum sed p seipam cognoscit utriusqz contrariorum. tunc talis potentia est penitus in actu et omni

nino separata a potentialitate. et talis est intellectus divinus qui p seipam cognoscit oia. et ideo i suo intellectu nulla est potentia. Non autem est sic de intellectu substantiarum separatarum. qz quis intellectus earum sit in actu p compositionem ad intellectum nostrum ppter spes ipsi coeatas. non tamen simpliciter est i actu. sicut intellectus divinus qui intelligit omnia sua essentia et vnicto actu.

Arguit Deus etiam cognoscit mala p bona. ergo sequitur qd in deo sit aliqua potentia. qd pprie loquendo de^o non cognoscit mala p bona. sed cognoscit se cognoscit omnes alias res cum omnibus conditionibus earum. qz ergo in rebus existentibus sunt multi defectus qd dicuntur mala in ipsis rebus. ideo etiam deus s3 cognoscendo res cognoscit malum in rebus sed non puenit ad cognoscendum malum per bonum.

Querit Utr intellectus noster prius intelligat divisibile vel indivisibile. Dicitur qd in divisibile capis tripliciter. sicut dicitur e. capiendo ergo indivisibile primo et secundo modis. tunc prius intelligit indivisibile qz divisibile. sed si accipiatur indivisibile tertio modo. tunc prius intelligit divisibile qz indivisibile. Ratio primi est duplex. Prima est qz p aliquam potentiam prius cognoscit obiectum potentie qz illud qd habet ordinem ad obiectum. sed indivisibile primo et secundo modis cadunt sub obiecto nostri intellectus qd est quantitas rei materialis. indivisibile autem tertio modo solum coniungit obiecto qz coniungit continuo. Secunda ratio est. qz unumquodque est cognoscibile fm qd habet esse ex indivisibili primo modo. qz habet cognosci ex eo. et sic posterius cognoscit indivisibile tertio modo. quia cognoscatur ex indivisibili primo modo.

Arguit Partes diffinitionis cognoscuntur prius qz diffinitum. sed indivisibile tertio modo est pars diffinitionis indivisibilis. sicut pars de linea cuius pars diffinitionis est punctum. qd prius cognoscit qz indivisibile primo modo. Dicitur qd linea accipit dupliciter. Uno^o fm se et absolute. et sic punctum non est de ratione linee. qz infinitas non repugnat linee fm se accepte. sed in linea infinita non sunt puncta terminata. Alio^o accipit linea fm qd est recta et finita. et sic duo puncta sunt de ratione illius linee. Dicitur notiter recta et finita. qz de ratione linee circularis finite non est terminari duo bus punctis. qz linea circularis non claudit punctis. Unum punctum qd puncta non sunt de diffinitione linee ergo etiam non cognoscuntur prius qz linea.

Al. Terminum continui est de ratione continui. s3 punctum terminum continui s3 linee. ergo est de ratione linee. Dicitur qd quis punctum continuans sit de ratione

h3m autem

Secundum

linea
tenu
lis fm
maie
sed duo
Bran
luis p
folia p
usibile
multo p
duplex
ad natu
us cogn
pncipia
cognosc
toe q
secund
bilia p
divisib
vobis
tercio
cipit
pncip
B
notic
et m
at q
q d
natu
sunt
et oia
lectu
con
clmag
dos q
indiv
apud
h idu
E
Post
tellect
mo se
darat
opato
no vel
q: ho
tellect
tellect
qs q
intell
adim
autem

est mensurabilis tpe q̄a tūc act⁹ intellect⁹ p̄t es-
se circa intelligibile in instāti sicut cōtingit in
Istātijs sepatis. Alio modo accipitur act⁹
intellectus fm q̄ est cū fantasmatibus. et sic ac-
tus intellectus ē in tpe continuo. et hoc idē q̄ fan-
tasmatā sunt corpalia et i organīs corpālibus
q̄: vñs talīū fantasmatū fit in tpe continuo. et
iō in substātijs sepatis quelibet res ē spēs est
apud intellectū subē separate intelligit in in-
stanti. Verum tamē est q̄ plures nature nō
intelligūt in vno instanti. sed i pluribus istā-
tib⁹ in tpe discreto sibi succedētib⁹. et iō mē-
surant intellectōes talīū subāz tpe discreto. et
sic dicit bñs Aug⁹ q̄ xpus mouet subāz spūa
lez p̄ tēpus scz discretū et nō continuo.

Idem autem est se

Dicit Arel. resumit id qd̄ p̄us dictū est de intel-
lectu et actu. et vult q̄ scia in actu ē eadē cum re
scita. et q̄ scia in actu ē posterior tpe scia in po-
tētia sed simplr et i diuersis scia in actu ē por-
scia in potētia. et illa exponēda sunt sicut p̄ius
exposita sunt.

Querit. Ad qd̄ vtilis sit resumptio aliq̄z
dictoz. Ddm̄ ad tria. P̄io vt melius intel-
ligant p̄us dicta et p̄fectius intellectū impri-
matur. Scdo q̄ q̄nq̄ in resumptōe plus ad-
dit q̄ p̄ius fuit dictū. Tercō q̄ in resumptōe
ne p̄us dictū aliq̄ liter corrigat.

Queritur Utrū tres sunt opatōes intellec-
tas. Ddm̄ q̄ sic si intellectus extēdat ad rōez
eo mō quo est in hoīb⁹. si autē accipiat intel-
lectus p̄ale fm q̄ repit in substātijs sepatis
tunc iste opatōes nō inueniunt in intellectu
Ex quo sumit causā quare in nostro intellectu
iste tres opatōes inueniunt quia intellectus
noster ex statu sue icreatōis ē imperfectus q̄ opoz-
ter q̄ vtaf multis opatōibus ad hoc q̄ cōse-
quaf p̄fectaz cognitōez de rebus. sed in intelle-
lectu p̄fecto qualē hnt subē separte nō o3 tam
multiplices opatōes ponere. q̄ p̄ vna p̄fectaz
opatōez habet cognitōez de rebus.

Arguit Intellectus nō pot sil plura in-
telligere. q̄ nō est aliq̄ tertia opatio intellect⁹.

Ddm̄ q̄ intellectus h3 multiplicē opatō-
nez vt dictū est. In p̄ma q̄ opatōe intelligit
simplr aliq̄d vñs. sed in scda et tertia opatōi-
bus q̄uis ibi intellectus intelligat plura. nō
tū intelligit plura p̄ modū pluriū sed p̄ modū
vñs. q̄ in scda opatōe intelligit plura fm
q̄ cōueniūt in vna rōne. p̄p̄is. sed i tertia ope-
ratōe intelligit mltā fm q̄ sunt vnus syllogis-
mus siue vnus discursus.

Arguit. Intellectus in p̄ma opatōe p̄t
plura intelligere. q̄ male d̄r q̄ nō p̄t plura i-
telligere. Ans p̄bat. q̄ plures spēs intelligibi-
les sunt sil in intellectu. q̄ intellectus p̄t vt
pluribus spēbus intelligibilibus. d̄na p̄bat.
q̄ habitib⁹ vtimur q̄n volum⁹. tercō ethico.

Ddm̄ q̄ q̄uis i p̄ma opatōe intellectus
possum⁹ vt pluribus spēbus intelligibilibus
succesine nō tū sil. Et rō istius est. q̄ sicut im-
possibile est idē corpus dispōi fm diuersas
figuras et tū figure nō opponūtur adinuicem.
ita etiā est impossibile q̄ intellectus nō vtatur
sil pluribus spēbus intelligibilibus q̄uis ta-
les spēs intelligibiles adinuicē nō opponant
fm essentia. est tū repugnātia q̄ntuz ad vsuz di-
uersarū spēz cui spēs intelligibiles ante vsuū
earū non sunt p̄fecte in actu scz soluz sunt i ha-
bitu. et iō non repugnat intellectū habere ml-
tas spēs sed vt eis repugnat.

Arguit. In p̄ia opatōe intelligimus su-
periora et inferiora que sunt multa. Ddm̄ q̄
superiora et inferiora sunt idē realiter et ideo nō
intelligūt in p̄ia opatōe intellectus p̄ mo-
dū pluriū sed p̄ modū vñs. et iō intellectus
noster intelligit q̄dditates rei materialis q̄ cō-
prehendit superiora et inferiora nō per modum
compositōis q̄i cōponendo superiora et inferi-
ora. sed p̄ modū simplicis intelligētie inq̄ntuz
omia illa sunt vñs diffinitū.

Querit. Que istarū operationū sit p̄fecti-
oz. Ddm̄ q̄ p̄fectio in aliq̄ sumi p̄t duplr.
Vno mō q̄ntuz ad modum opatōi. et sic p̄ma
opatō est p̄fectior. q̄ per illā opatōnez in-
tellectus nō auent cū intellectu subāz sepa-
ratarū. Alio mō accipit intellectus q̄ntuz ad
rem intellectā. et sic tertia opatō est p̄fectior
q̄ per illā intelligimus p̄ncipia et cōclusiones.
et illa opatō p̄supponit alias sicut p̄fectum
p̄supponit imperfectū. et totuz p̄supponit par-
tē. sicut q̄ totū est p̄fectius suis partibus. sic
etiā tertia opatō ē p̄fectior et dignior alijs
opatōibus intellectus. q̄ etiā p̄cedit alias.

Querit Utrū rō et intellectus sint vna potē-
tia. Ddm̄ q̄ sic. q̄ sicut se hnt moueri et qui
escere in rebus naturalibus. ita se habent intē-
ligere et rōinari in intellectu. sed moueri et qui
escere spectāt ad eāde3 pōnāz i reb⁹ naturalib⁹
q̄ etiā intelligere et rōinari in intellectu huā-
no. Est em̄ vna potētia p̄ quaz lapis mouetur
deorsum et quiescit deorsuz. sic etiā est vna potē-
tia p̄ quā intellectus noster intelligit. i. simpli-
citer apprehendit veritates et rōciatur. i. p̄ce-
dit ab vno i aliud. et ex hoc p̄t q̄ substantie se

parate non rōcinantur euz operatio eaz intel-
lectualis sit perfecta. sed nostra operatio intel-
lectualis est imperfecta.

Arguit. Aia nostra cōuenit cū substantijs
separatis in rōcinando. q̄ sube separate sunt rō-
nales. Ais pz. qz illa que cōueniūt in aliqua
forma habēt eandē formā sicut cōuenientia al-
bedine hnt albedinez. Ddm qz rō accipit du-
pliciter. Uno mō fm pmas z scdas operatōes
et sic per rōnale aia rōnalis cōuenit cū substā-
tys separatis. qz ille opationes inueniūt i
substātys separatis si cur aia rōnali. Alio
mō accipit rōnale fm terciā opatōez. z sic dif-
fert intellectus nī p rōez a substātys separatis
qz sube separate non habēt rōez. i. intellectum
fm terciā operationē.

Arguit Ergo p intellectū anima cōuenit cū
substātys separatis z discōuenit. Ddm qz
hoc nō est incōueniēs grā diuersarū operatio-
nū. qz intellectus cōuenit cū substātys separa-
tis q̄ntuz ad duas pmas opatōes. z discōuenit
q̄ntuz ad terciā. Et ē sile de albedine imperfecta.
que albedo imperfecta est pncipiuz cōueniendi
cū albo pfecto inq̄ntuz est albedo. z est pncipiū
discōueniēdi cum albo pfecto inq̄ntuz est albe-
do imperfecta.

videtur autez sen

Postqz Aresto. dēterminauit de intellectu possi-
bili z de intellectu agēte z de opatōibus intel-
lectus possibilis. Hic p̄nt dēterminat de intelle-
ctu p cōparatōez ad sensuz. z pmo oīdit quō
reducāt sensus ad actū. Scdo assilat illū mo-
tū ad motū quo intellectus ducit ad actū. Et
terco facit hoc q̄ ad obiectū. Quo ad p̄mum
vult qz sensibile ducit sensuz de pōna ad actuz
sine alteratōe. pprie dicta. vñ sentire nō est mo-
tus qui est actus imperfecti sicut dēterminatur de
motu in terco phoz. sed sentire ē motus q̄ est
actus pfecti. i. ipius sensus facti in actu p sp̄ez
sensibilem. Ex q̄ p̄t colligi qz motus caput du-
plicat. Uno mō pprie sicut diffinit terco pho-
rū. z tunc motus ē actus cētus in pōna. z illū
motū vult Ares. hic excludere. Alio mō acci-
pit motus p quacuqz opatōe sicut dē de mo-
uet seipm qz intelligit seipm. z illo mō sentire
ē motus. qz sentire ē quedā operatio que fit p
sensuz motū a sensibili.

Sentire quidez igi

Hic assimilat motū intellectus ad motuz sen-
sus. Et p̄rio ponit duas cōueniēcias. scdo du-
as dīnas. P̄ria p̄ueniēcia est. qz sicut sensus

p̄mo app̄hendit sensibile absolute. ita intelle-
ctus p̄mo app̄hendit intelligibile absolute. et
hoc i p̄ria opatione intellectu. Scdo est. sicut
ad app̄hensionez sensus sequitur delectatō z
tristitia. z post delectatōez z tristitia fit fuga l
p̄secutō rei sentite. ita etiā in intellectu. qz in-
tellectus solū aliquid p̄sequitur v̄l fugit postqz
affirmauit vel negauit. i. postqz cognouit ali-
qd p modū veri v̄l falsi. Scdo est duplex dif-
ferētia. P̄ria est. qz sensus nō sequitur vel fugit
aliqd nisi post app̄hensionē delectatōis l tris-
ticie. s̄ intellectus imediate p̄ app̄hensionez
fugit vel p̄sequitur aliqd absqz media delectatōe
vel tristitia. Et rō istius ē. qz intellectus intel-
ligit bonū v̄l qd est simplr bonū. z iō imme-
diate p̄sequitur vel fugit. sed sensus ē circa bonū
p̄nculare qd nō p̄sequit nisi delectet. nec fugit
nisi tristet. Scda dīna est qz hoc qd intellec-
tus affirmat vel negat ē bonū simplr. sed illud
qd sensus p̄sequitur vel fugit ē bonū p̄nculare.
Et qz Ares. v̄sus ē istis termis delectari z tri-
stari iō diffinit illos di. qz delectari z tristari ē
agere quadā medietate s̄ntis sensitiue ad bo-
nū vel ad malū scz fm sensuz cōez q̄ est quedā
medietas vel centrū eōe oīm sensuz exteriorū.
Et si dicat. delectari z tristari spectant ad appē-
titū. Ddm qz delectari z tristari possunt acci-
pi dupliciter. Uno mō ex pte obiecti. z sic spec-
tāt ad s̄ntez appetitiuā. siue p̄cupisibiles qz
hnt p obiecto bonū vel maluz. Alio accipiū-
tur delectari z tristari ex parte organi z sic spec-
tāt ad sensuz cōez. qz s̄ntis p̄cupisibilis est in
sensu eoi sicut in organo vt infra patebit.

Intellectiue autez

Hic comparat Ares. p̄nt intellectū ad sensum
ex parte motiui v̄triusqz z vult qz sicut se habz
motiui intellectus ad intellm. ita motiui
sensus ad sensuz. qd p̄t duplr intelligi. Uno
mō sic qz sicut sensibile est obiectuz sensus. ita
fantasma ē obiectū intellectus. qd est vez lo.
quēdo de obiecto remoto. qz fantasma ē obiec-
tū remotū intellectus z q̄dditas rei material
ē obiectū p̄pinquū intellectus. Alio mō sic ex-
ponit qz sicut sine sensibili nō fit sensatio. ita si-
ne fantasmate nō fit intellectio. z istū intellec-
tū magis p̄sequit Aresto. in textu. p̄mū au-
tē intellectū ponit Ares. postea i textu ibi. Qm̄
ā p̄ter res. Cōcludit q̄ ex his Ares. qz aia ne
quaqz intelligit sine fantasmate.

Queritur Quotuplex p̄t illa. p̄p̄o intel-
gi. nequaqz intelligit aia sine fantasmate. Di-
cendū qz duplicat. Uno mō āncedenter. i. nō
m ij

*gloria
h. pauli d. h. i. i. i.*

man

intelligit intellectus nisi antecedenter moueat
 p fantasmatu ex qbus fantasmatibus resultat
 spes intelligibilis ad intellectū possibile. Et
 illū intellectū Aref. h. psequit̄ r̄ intendit. Alio
 mō potest intelligi q intellectus nō intelligat
 sine fantasmate p̄ter q: scz postq̄ intellectus
 hz spes intelligibilē tūc adhuc necesse ē in usu
 talis sp̄s se reflectere v̄l cōuertere ad fantasma
 ta. r̄ istū intellectū p̄it Aref. postea i textu vbi
 dicit q cū intellectus speculat. i. intelligit rez
 necesse est simul intellectus aliqd fantasma spe
 culari.

Sicut enim aer pu

Dic Aref. manifestat p̄mū intellectū scilicet q
 fantasma sic mouet intellectum sicut sensibile
 sensus. r̄ hoc p̄t p̄tue i visu q̄ est p̄mus sensus.
 Et dicit Aref. q sicut aer immutatus a colo
 re vltorius imutat oculū r̄ organū. r̄ pupilla
 vltorius imutat sensus cōez qui ē termin' om
 niū sensus exteriorū distinguēs inter diuersa
 sensibilia. sic intellectus n̄r est vnus cōis ter
 minus om̄ fantasmatū distinguēs int̄ diuer
 sa fantasmata. i. rep̄ntata p diuersa fantasma
 ta. Et iō dicit Aref. q̄ aia intelligit sp̄s in
 lectuū in fantasmatibus. i. sp̄s rez intellec
 tarū sūt in intellectu ex fantasmatibus. vel sic.
 Intellectus intelligit r̄ fm qd̄ est v̄trabilis
 psequibil' vel fugibilis inq̄tus rep̄ntat i fan
 tasmatibus. r̄ hoc iō. qz p̄secutō vel fuga non
 fit p̄ intellectū speculatiue acceptū. sed p̄ intel
 lectū applicatū ad res singulares fm q̄ res p̄
 sentantur in fantasmatibus.

Arguit. Si se hz fantasma ad intellectū si
 cut sensibile ad sensus. q̄ fantasma erit obiectū
 nostri intellectus. sicut sensibile ē obiectū sen
 sus. p̄na t̄z a sili. Ddm q̄ bene ē sile q̄ ad ali
 qd. qz sicut sensus non mouet absqz sensibili.
 ita etiā intellectus nō mouet absqz fantasma
 te. r̄ iō p̄t etiā dici fantasma obiectū remotū
 sed nō p̄p̄inū vel p̄p̄nū. Scda silitudo ē.
 qz sicut a sensibili resultat sp̄s ad sensus. ita a
 fantasmate resultat sp̄s ad intellectū. Sed in
 duobus est d̄na. P̄rio qz sensibile r̄ sensus
 habet p̄p̄tōez adinūc. qz vtrūqz ē materia
 le. q̄ sensibile p̄t immedie mouere sensus. n̄
 at fantasma p̄t prime mouere intellectū. Se
 cūda est. qz sp̄s intelligibiles manēt p̄fecte in
 intellectu. hz sp̄s sensibiles nō manēt p̄fecte in
 sensu saltē exteriori.

Queritur. Quid est fantasma. Ddm q̄
 fantasma est sp̄s sine imago rei sensibilis retē
 ta in sensibus interioribus. in sensibus em ex

terioribus nō manēt sp̄s sensibiles. q̄ referā
 tur p̄p̄tue i duobus sensibus interioribus scz
 in imaginatiua r̄ mēoratiua.

Et omnino i actōe

Dic Aref. cōparat adinūc cognitōez intelle
 ctus practici r̄ speculatiui. r̄ vult q̄ intellectus
 sine actōe. i. intellectus speculatiuus. r̄ intelle
 ctus i actōe. i. intellectus practicus p̄ quez sit
 actio sunt i eodē genere sine illud gen' sit bo
 nū sine malū. qd̄ dcm p̄t dupl'r̄ itelligi. Vno
 mō sic q̄ res intellecta sine practice sine specu
 latue qnqz est bona r̄ qnqz est mala. Nec per
 hoc diuersificat genus rei qd̄ p̄siderat practi
 ce vel speculatiue. Ex q̄ sumit q̄ intellectus pra
 cticus r̄ speculatiuus habet idē obiectū. qz ge
 nus rei cognite nō est diuersus fm qd̄ p̄sidera
 tur practice l̄ speculatiue. Alio mō p̄t sic intel
 ligi q̄ ipa cognitō rei sit quoddā bonū tam in
 lectus practici q̄ speculatiui. hz speculatiui
 est bonū in vli. r̄ practici ē bonū in ordine ad
 particulare opabile. r̄ hoc est qd̄ addit Aref. q̄
 d̄nt isti intellectus i eo q̄ est simpl'r̄. v̄l' qd̄
 spectat ad intellectū speculatiuū. r̄ qd̄ ammodo
 i. p̄ticulariter qd̄ spectat ad intellectū practici
 ex q̄ expōne sumit q̄ eadem est opatio intellec
 tus speculatiui r̄ practici. Unde ex vtrāqz ex
 positōe accipit q̄ intellectus practicus r̄ specu
 latiuus nō d̄nt realiter. qz ex p̄ma expōe habe
 tur q̄ non d̄nt penes obiectū. r̄ ex scda habet
 q̄ n̄ d̄nt penes actū. q̄ cuz pōne distinguat pe
 nes act' r̄ obiecta. sic manifeste p̄z q̄ sunt vna
 potentia.

Querit̄ Vtr̄ intellectus p̄ctici r̄ speculatiui
 sint vna potentia. Ddm q̄ sic. qz sunt vna
 pōtia scz intellectus possibilis. r̄ hoc sic p̄bat.
 qz intellectus speculatiuus differt a practico
 in h. qz intellectus speculatiuus app̄hendit ali
 qd̄ intelligibile absolute. hz intellectus p̄ctici
 app̄hendit aliqd̄ fm q̄ ordinat̄ ad op'. sic p̄hs
 app̄hendit domuz absolute. r̄ artifex fm q̄ fac
 tibilis est in materia. iō intellectus speculati
 uus nō mouet hz manet. i. quiescit fm Aref.
 v̄l' scda. Ex q̄ sumit tale argumētuz. q̄cquid se
 hz acadēralit̄ ad rōez pōne hoc nō diuersificat
 rōez illius pōne sicut accidit colorato q̄sit ma
 gnū vel puuz. r̄ p̄ hz q̄ coloratū est magnū nō
 diuersificat rō visus. hz accidit app̄henso p̄ in
 tellcū q̄ ordinat̄ ad opus. q̄ ordinatō ad op'
 nō diuersificat rōez pōne. r̄ sic intellectus practi
 cus q̄ sic p̄siderat obiectū nō est alius ab intel
 lectu speculatiuo q̄ absolute p̄siderat illud.
 Arguit. App̄rehensiuū r̄ motiuū sunt di

nera genera potētiar. sed intellectus speculati-
uus ē a pphensiuus ꝛ ꝑcticus ē motiuus. ꝛ sūt
diuersa genera potētiar. Ddm q duplex ē mo-
tiuū. aliqd est motiuū executiuū motus. ꝛ tūc
potētia motiua ꝑncipaliter cōsistit i corde in ner-
uis ꝛ i musculis exequētibz motū. ꝛ illo mō
motiuū est reali distinctū ab apphensiuo. qz
tale motiuū nō est cognitiuū nec apphensiuū
Aliud ē motiuū qd impat motū. ꝛ tale nō est
distinctū ab apphensiuo ymo ē apphensiuus.
Uñ Aref. postea di. q intellectus appetitus ꝛ
fantasia sunt ꝑncipiū motū sine potētia locali-
ter motiua. Per hoc ꝛ ddm est q intellectus ꝑc-
ticus ē ꝑncipiū motū quasi dirigēs motū
nō quasi exequēs motū. ꝛ h ꝑncipit sibi fm mo-
dū sine apphensiuo. apphendit ei aliqd fm
q ordinabile ad opus.

Arguit. Diuersa rō obiecti diuersificat po-
tentiā. ꝛ obiectū intellectus speculatiui ē ver-
et obiectū intellectus ꝑctici ē bonū. ꝛ intel-
lectus speculatiuus ꝛ ꝑctici nō sunt vna po-
tētia. Ddm q obiectū intellectus ꝑctici nō
est bonū. qz bonū est obiectū volūtatis cuz sit
appetibile. ꝛ obiectū intellectus ꝑctici ē ver-
ū nō absolute sumptū ꝛ ordinabile ad res ex-
teriores in qbus inuenit bonū. ꝛ iō quodam
mō intellectus ꝑcticus extendit speculatiuū. et
hoc ē qd dicitur q intellectus speculatiuus ex-
tensione sit ꝑctici. qz ꝛ extendit se ad res ex-
teriores fm q sunt i rez natura. Intellectus at
speculatiuus solū operatur circa rez ab intra ꝛ nō
ordinat suos ꝑceptus ad opus. Et ex isto vlte-
rius ꝑt sumi sicut aliq dicit quō dicit spēs i
telligibilis ꝛ ydea artis. qz sunt idē fm rez ꝛ
dicit fm rōez. Spēs em intelligibilis dicit fm
q absolute aliqd ꝑ ea intelligim. Et dicit ydea
fm q ꝑ intellē ꝑcticiū ordiat ad op. Alij
tū ꝑbabilius dicit q ydea sit ꝑbz intelli-
gibile ꝑcticiū qd nō est subiectiue i intellectu
sicut spēs intelligibilis ꝛ solū obiectiue sicut
etiā verbū intelligibile speculatiuū.

Querit. Utz sunt plures potētie in aia ima-
teriales qz tres. Ddm q sunt ibi tū tres im-
ateriales realiter ꝛ ꝑctice distincte. s. intel-
lectus agēs. intellectus possibilis ꝛ voluntas
Lui rō est. qz ad faciendū actu oīa intelli-
gibilia sufficit intellectus agēs. ꝛ ad suscipiendū
actu intelligibilia ꝛ ad ea cognoscendū suffi-
cit intellectus possibilis. Pro inclinatioe autē
ad talia intelligibilia sufficit volūtās. cuz ꝛ nō
sunt plures opatōes nō sūt etꝛ plures potētie in
animā rōnali.

Arguit. Intellectus i actu. intellectus i ha-

bitu. intellectus adeptus. ꝛ intellectu s erōic
sunt etiā potētie nō enumerātur hic. ꝛ sunt plu-
res qz tres. Ddm q oīa ista sunt vna potē-
tia fm rē. s. intellectus possibilis dicit tū fm rōez
qz intellectus dicit possibilis fm q est in potētia ad
spēs intelligibiles. dicit em possibilis q potens
recipere spēs intelligibiles. Et dicit intellectus in
habitu fm q actuali acq̄sunt spēs intelli-
gibiles. ꝛ dicit intellectus in actu. qz actualiter
tū illis spēs sic aliq̄ actu intelligēs. ꝛ
dicit intellectus adeptus. qz acq̄sunt sibi omēs
spēs intelligibiles. q̄lis intellectus fuit i primo
hoīe. s. Adā ꝛ in ch̄sto. Et addunt aliqui q
postq̄ intellectus possibilis ē factus adeptus
tūc cōiungit sibi intellectus agēs vt forma quia
nisi sic intellectus agēs eēt frustra. qz tūc non
h̄z abstrahere spēs intelligibiles cū habeat eas
ꝛ qz vt intellectus agēs sibi cōiungat vt forma
vel spēs intelligibilis. ꝛ tūc vlterius addunt q
intellectus possibilis vt sic posset intelligere sub-
stātiā separata de q̄ inferi dicit. Dicit at intelle-
ctus erōic q intelligit ꝑ eleuatioē sicut ille in-
tellectus q intelligit ꝑ singularē influentiā di-
uini luis sicut sc̄s Paulus intellexit.

Arguit. Sinderesis ꝛ ꝑcticiā spectat ad
aīaz rōnalez. ꝛ erūt plures potētie aīe rōnalis
Ddm q ista ponitur in aīa rōnali nō sicut po-
tētie sed sicut habitus vel actus. qz sinderesis
noīat h̄bitū assensiuū ꝑncipiū i ꝑcticiis
vl' agibilibz. Sicut em intellectus fm q in-
tellectus s̄git habitū assensiuū ꝑncipiū ꝑri-
mū ꝛ spectat ad intellē speculatiuū sic sin-
deresis ponit i intellectu ꝑctico ad assentiē-
dū ꝑncipiū ꝑctici. ꝛ iō quilibet hō natura-
liter assentit ꝑncipiū ꝑctici. sicut assentit il-
li ꝑncipio. Omne bonū ē faciendū ꝛ tū nō ꝑ
facit h̄. qd ꝛigit ex appetitu inferiori ꝛ ex fan-
tasia sicut inferius patebit. ꝛ ꝑcticiā s̄git actū
sicut ꝑz ex noīe ꝑctici. qz ꝑcticiā ē applicatio sc̄ie
fm ordinē ad aliqd opabile. ꝛ ille actus orit̄
ex sinderesi fm quā sinderesim ip̄e intellectus de-
precat ad optima. ꝛ iō ponit q̄nqz ꝑcticiā ꝑ tali
habitu. ꝛ sic dicit ꝑcticiā ꝑ manere ꝑpter sinderesim
fm. vñ etiā sit iuramentū ꝑ ꝑcticiā. i. ꝑ natura-
le indicatoriū qd est insitū hoī ꝑ diuīaz sc̄iaz
sicut ꝛ possumus iurare ꝑ deū imocādo deū
in testē. ita etiā possumus iurare ꝑ ꝑcticiā que
est imago diuīe sc̄ie.

Arguit. Rō superior ꝛ rō inferior sunt i aīa
rōnali ꝛ adhuc sunt plures qz tres. Ddm q
iste due dicit itez inueniunt i vno intellectu.
sc̄z possibili q fm rōez distinctus dicit superior et
inferior. Dicit em intellectus possibilis rō superior
m. 14

De anima

fm euz. q̄ sil intellectus possibilis agnoscat ma-
terialia et imaterialia. et in h̄ die Averrois cō-
sistere hoīs felicitatē. s̄ hec opinio m̄t̄plicat
deficit. P̄rio q̄ p̄supponit intellectus agens eē
sub̄z separatas qd̄ est p̄us rep̄baruz. q̄ p̄batuz
ē q̄ intellectus agens sit accūs aie. vnde si fm
veritatē intellectus agēs vniret̄ intellectui possi-
bili. tunc adhuc nō cognoscerem̄ sub̄z sepa-
tas. q̄ accūs nō sufficēter ducit in noticiā s̄
stantie. si t̄i supponitur eēt̄ v̄z t̄ic ista opinio
habet̄ app̄ariet̄. Secōdo deficit̄ ista positō q̄
si intellectus agēs esset̄ sub̄z sepa-
tas tunc illa nō vniret̄ intellectui possibili p̄ sua sub̄z s̄ solū
p̄ lumē vel p̄ aliqd̄ accūs. sicut nunc in fili pu-
pille oculi vnif̄ lumē solis et nō sub̄z solis. sic
etiā p̄ sit lumē illius sub̄z vniri intellectui n̄
at̄ sub̄z. Tercō deficit̄ i hoc q̄ dicit̄ q̄ ista s̄ba
vniret̄ nobis p̄ hoc q̄ intellectus n̄ haberet̄
cognitōes oīm rez. hoc em̄ dicit̄ h̄z duplices
defectū. P̄rio q̄ n̄ p̄t̄ alicui p̄rigere q̄ heat̄ ag-
nitōes oīm rez. et h̄ loquēdo de intellectu possi-
bili de q̄ hic loquimur. q̄ sunt multe sp̄s arborū
pl̄tarū et aialūz in diuersis regionibus et p̄-
cipue in paradiso terrestri in q̄ oīa indiuidua
fructū d̄n̄t̄ sp̄s que p̄ intellectū cognosci nō
p̄nt̄. Secōdo q̄ si vniret̄ nob̄ sp̄s intelli-
biles oīm rez naturalūz t̄ic adhuc sub̄z sepa-
rate nō essent̄ intellectui n̄o vnibiles. q̄ sub̄z
separate excedūt̄ p̄fectōes oīm rez naturalūz
Ite deficit̄ q̄ ad hoc qd̄ dicit̄ in hoc eē hoīs
felicitatē. q̄ fm̄ p̄hos felicitas cōsistit in opti-
mo intelligibili s̄ optimū intelligibile nō est
sub̄z sepa-
tas s̄ ipse deus. et sic videt̄ ista opinio
reprobata tanq̄ falsa.

Arguit̄. Sile a simili agnoscat. sed sub̄z se-
parate sunt magis siles intellectui n̄o q̄ res
materialis q̄ intellectus ē imaterialis. Di-
cendū q̄ s̄ intellectus sit magis siles substan-
tijs separatis i similitudine nature que nō est eā
cognitōis. t̄i nō in similitudine p̄p̄tōnis q̄ est
causa cognitōis.

Arguit̄. Excellentia intelligibilia maxime
p̄ficiūt̄ intellectū. s̄ intellectus n̄r maxie d̄z in-
telligere sub̄z sepa-
tas. D̄m q̄ excellentia
intelligibilia maxie p̄ficiūt̄ intell̄m̄ illuz q̄
p̄nt̄ cognosci. s̄ sic nō est de substantijs sepa-
tis i ordine ad intellectū nostrū. Et rō est. q̄
sicut in sensu sensibilis p̄p̄tōnata cognoscit̄
tur p̄ sensū. ita etiā in intellectu solū p̄p̄tō-
nata intelligibilia agnoscentur p̄ intell̄m̄. ta-
lia at̄ nō sunt sub̄z sepa-
tate in ordine ad intelle-
ctū nostrū s̄ ista materialia. ex q̄ em̄ intell̄m̄
nostrū p̄t̄ in p̄t̄a et p̄t̄i in actu. sic potius

intelligit res materiales q̄ h̄nt̄ materiā p̄ quā
parti sunt in p̄t̄a et h̄nt̄ formā p̄ quā partem
sunt in actu.

Arguit̄. Si sub̄z sepa-
te nō intelligūt̄ a nob̄
q̄ sunt frustra. q̄ sunt naturalit̄ intelligibiles
si q̄ nō intelligūt̄ur s̄ sunt frustra. D̄m q̄
q̄s nō intelligūt̄ur a nobis sufficit t̄i q̄ in-
telligūt̄ur a seinuicē et a deo. et eas itelligi a no-
bis nō est finis sub̄z separati. s̄ licet nō in-
telligūt̄ur a nobis n̄ t̄i sunt frustra. q̄ frustra
d̄z qd̄ ordinat̄ ad aliquē finē que nō attingit.

Arguit̄. Sensus agnoscat oīa sensibilia. s̄
intelligit intellectus oīa intelligibilia. P̄na t̄z
a sili. D̄m q̄ nō est sile nec ex p̄t̄e p̄t̄e nec
ex p̄t̄e obiecti ex p̄t̄e potētie nō est sile q̄ h̄z
p̄fectos sensus et iō p̄t̄e oīa sensibilia agnoscere
s̄ nō h̄z p̄fectū intell̄m̄ et iō non p̄t̄e oīa intel-
ligibilia cognoscere. Ex p̄t̄e obiecti. q̄ oīa sensi-
bilia p̄nt̄ immutare sensū. s̄ nō p̄nt̄ oīa intel-
ligibilia immutare intell̄m̄ s̄ solū illa q̄ h̄nt̄ s̄-
tāmatā apud sensū. q̄ ex illis fantāmatib̄
resultāt̄ sp̄s intelligibiles ad intell̄m̄.

Quent̄. Ux possumus deuenire in cogni-
tōes sub̄z sepa-
tate ex rebus materialibus.

D̄m q̄ possumus deuenire i eaz noticiāz
q̄ ad quā ē. q̄ s̄z habēt̄ eē sicut Ar̄. xij. meta-
ph̄sice ex numero motūz corp̄z celestūz p̄o-
bat̄ numerū aīarū nobilitū que sunt sub̄z sepa-
rate. s̄ nō quo ad qd̄ ē. q̄ ista materialia mul-
tū distāt̄ a p̄fectōe sub̄z sepa-
tate. et iō ex eis
nō p̄t̄e cognosci qd̄itas sub̄z sepa-
tate. cui non
sunt p̄p̄t̄e effectus sub̄z sepa-
tate.

Arguit̄. Ar̄. dicit̄. ut̄. metaph̄. q̄ intellectus
nostr̄ non h̄z se ad immaterialia sicut cecitas
s̄ sicut visus. sed visus cognoscit̄ visibilia. et
go intellectus n̄r cognoscit̄ immaterialia.

D̄m q̄ q̄ ad quā est nō h̄z se intellectus n̄r s̄
cū cecitas. s̄ q̄ ad quid est et p̄ statu h̄z vite h̄z
se sicut cecitas. et hoc habet̄ ex Ar̄. ij. metaph̄
sice q̄ sic dicit̄. q̄ sicut se h̄z oculus nycticoza et
ad lumē solis. ita se h̄z intellectus n̄r ad mani-
festissimā nature. i. ad sub̄z sepa-
tate. s̄ mani-
festū est q̄ oculus nycticoza nō p̄t̄e cognos-
cere solē nisi in vmbra siue i effectu e. nō ei p̄t̄e
p̄fecte intueri radios solares. ita intellectus n̄r
q̄ est debilis i virtute intellectuali nō p̄t̄e intui-
eri naturā sub̄z sepa-
tate s̄ solū vmbra ea-
rū s̄z effectū. et ex effectu possumus deuenire in
noticiā eaz quo ad quā est.

Arguit̄. Sciente sunt de substantijs sepa-
ratis. sed scie acquiruntur p̄ demonstrationes
cuius mediū est diffinitio. s̄ substantie sepa-
rate cognoscuntur p̄ diffinitōes et p̄ p̄t̄is p̄ ip̄suz
m uij

quid est. Ddm q̄ dupl'r de aliq̄ habet scia
Uno mō pprie q̄ ppria passio demonstrat de
subiecto p̄ ppria p̄cipia r̄ talis sciētia est per
diffinitōem eius de q̄ est scia. Alio mō de aliq̄
est scia imp̄prie p̄ modū remotiōis. quia sc̄
aliquid remouet de aliquo q̄d in alio reperit r̄
illo mō habetur scia de substātijs separatis r̄ talē
sciam nō oportet esse p̄ diffinitōem sed p̄ com
paratiōem vni rei ad aliam rem. sic aut̄ comp
amus res materiales ad substas separatas r̄ dici
mus q̄ sube separe sunt in corpe insensibiles et
inanimate r̄c.

Arguitur. Nos possum' cognoscere aiaz rō
nalem quo ad substam ergo etia possum' p̄gnos
cere substas separatas quo ad q̄d est. p̄na tenet. q̄
aia rōnalis p̄t separi a materia sc̄ a corpore.

Ddm q̄ nō est simile de anima rōnali r̄ sub
stātijs separatis. quia intellectus noster p̄t natu
ralit' cognoscere pprius effectū aie rōnalis qui
pprius effect' est intelligere cū discursu sed nō
possumus naturalit' intelligere ppriū effectū
substas separatas sed solū effectū cōem qui ē in
telligere. Sed ē cōis regula q̄ pprius effect'
ducit in cognitiōes cause quo ad quid est. sed ef
fectus cōis solū facit cognoscere causam quo
ad quia est. quia effectus pprius orit' ex pprie
tate alicuius rei sed sic nō orit' effectus cōis r̄
ergo non est simile

Arguit. Solū illa cā non cognoscit' p̄ suū
effectū que in infinitū distat ab effectū suo sic
est deus. sed sube separe nō distat in infinitū
ab eoz effectib' q̄ sunt ista inferiora. q̄ p̄nt co
gnosci per illos effectus. Ddm q̄ si aliqua
cā in infinitū distat ab aliq̄ effectū tūc effect'
nō p̄t ducere in cognitiōes cause nec q̄ ad gen'
nec q̄ ad dñas sed bene q̄ ad q̄ est. r̄ id ex crea
turis nō possum' cognoscere genus rei nec dif
ferētiā q̄ nullū eoz h̄z. sed si aliqua cā distat
ab effectū fm finitū tunc possumus p̄ effectus
duci in cognitiōes generis s̄z nō in cognitiōes
dñe. sicut est in substātijs separatis q̄ cognosci
mus eas eē in genere sube s̄z nō cognoscimus
dñas eaz. q̄ dñe in eis sumuntur fm diner
sos gradus intellectualitatis qui sunt nobis
simpliciter ignoti.

Arguit. Videt' q̄ nullo mō possumus cog
noscere substas separatas nec q̄ ad gen' nec q̄ ad
q̄ est. p̄bat. q̄ ois cognitiō sumitur fm fantas
mata. sed sube separe nō habet fantasmata ap̄
sensum. q̄ non p̄nt intelligi. Ddm q̄ dupl'r
aliq̄d intelligit' p̄ fantasmata. Uno mō p̄ fan
tasmata ppria q̄ sunt fantasmata rei intellectu
et sic corpalia intelliguntur p̄ fantasmata r̄ nō

immaterialia vt p̄bat argumentū. Alio mō
aliquid intelligit' p̄ fantasmata aliarū rerū. et
sic immaterialia p̄nt cognosci r̄ intelligi p̄ fan
tasmata. si em̄ aliq̄s velit intelligere deū tunc
intelligit aliq̄d sicut lumē. si aut̄ indiuisibilita
tē dei tunc intelligit aliq̄d sicut punctū. Jam
manifestū ē q̄ fantasmata lumis vel p̄cti n̄
sunt fantasmata dei s̄z sunt fantasmata aliena
quibus ducimur i cognitiōes dei.

Arguit. Aia em̄ in hac vita p̄t rapti a sen
sibus. r̄ tūc p̄t intelligere substas separatas i hac
vita. Ddm q̄ duplex ē cognitiō aie. Una ē
pure naturalis r̄ fm hanc cognitiōem non p̄t
suba separata intelligi q̄ ad q̄d itatez i hac vi
ta. Alia est cognitiō anime gratuita que fit per
alienatiōes a sensibus r̄ p̄ raptū. sicut sanctus
Paulus dicit se fuisse raptū in terciū celū. i.
in celū trinitatis. r̄ tali cognitiōe nō est incōue
niēs aiaz cognoscere substas separatas. nūc antez
loq̄mur de cognitiōe naturali aie q̄ illa cog
nitiō raptus nō sit naturalis p̄z ex raptū sanc
ti Pauli q̄ dicit se nescire an i corpore fuit vel
extra corpus. sic em̄ dixit Nescio an i corpore
fui vel extra corpus deus scit nō mentior.

Hunc autez de ani

Postq̄ Aref. determinauit de duplici intel
ctu sc̄ agente r̄ possibili. Nic p̄nt ostendit q̄d
sentiendū sit de natura anime. r̄ vult q̄ natu
ra anime est q̄ anima est quodammodo om̄ia
Quod sic probat. q̄ omnia que sunt vel sunt
sensibilia vel intelligibilia. sed anima est illa.
q̄ est omnia. Minor patet q̄ sensus est sens/
bilia p̄ confirmatiōes p̄portōis ad sensibilia
et intellectus ē intelligibilia p̄ p̄portōes ad
intelligibilia. Et ideo secatur scie r̄ sensus sic
res. i. diuiduntur sensus r̄ scie sicut res diuidū
tur. q̄ sicut ens diuidit' in ens in actu r̄ ens i
potētia. ita etiā est sensibile aliquod fm actū
et aliquod fm potētia quod ideo dicit Aref.
quia res sensibilis in potētia non est sensus.
nec res intelligibilis i potētia est intellectus.
sed res sensibilis in actu est sensus. r̄ res intel
ligibilis in actu est intellectus. quia dum res
actu intelligitur tunc habet speciem intelli/
bilem in intellectu. r̄ ex hoc habentur due au
toritates. Prima autem est q̄ anima est quo
dammodo omnia. Secunda est. scientie secā
tur sicut r̄ res.

Queritur. Utrum intellectus istius vlti
me autoritatis posset sic intelligi sicut com
muniter solebat allegari sic scilicet q̄ tot sunt

sciētie quot sunt res. Dd̄z q̄ nō fm̄ int̄d̄z
p̄hi in textu. sed h̄z istū intellectū q̄ sciētie secā
tur. i. diuidūtur quādmodū r̄es. s. in actū r̄
pōnām. Pōt tñ ex illa expositōe elici alius cō/
mūnis intellectus r̄ hoc sic. q̄ si sciētia r̄ res
h̄nt p̄formitātē sic q̄ scia in actū ē res scita fm̄
conformitātē. ergo tot sunt sciētie quot sunt
res diuersimode cōsiderabiles. Unde p̄t sic in
telligi q̄ scie secant̄ sicut res acceptē fm̄ forma/
les rōes cōsiderādi que formales rōes sumāt
fm̄ ordinē ad principia r̄ passiones.

Neceesse est autem.

Hic Aresto. oñt quō different antiqui dixerūt
animā esse omnia h̄ntes falsam op̄inōnē. r̄ q̄
modo aia est oia fm̄ veritatē r̄ hoc sic. q̄ anti/
qui dicebant aiam esse omniā fm̄ naturam. q̄
sc̄z anima esset natū. aliter composita ex omni/
bus rebus intelligibilib⁹ sic q̄ haberet in se na/
turā omnes res intelligibiles. sed Arest. nō
vult q̄ aia sic sit oia. sed aia est omnia fm̄ sp̄m̄
intelligibilem v̄l sensibilem sicut fm̄ p̄portionē
r̄ hoc sic p̄bat. Quia lapis nō est in aia s̄z sp̄s
lapid̄is ergo res nō est in aia fm̄ naturā sed
fm̄ sp̄m̄. i. ymaginē. r̄ ideo assimilā anima ma/
nū quia sicut manus est organū organoz. i.
man⁹ daf loco oim organoz. q̄ sicut hō p̄ ma/
nus p̄t sibi p̄parare omnia factibilia ita p̄ ani/
mam p̄t facere omnia itelligibilia r̄ sensibilia
r̄ ideo aia est sp̄s. i. factua oim sp̄z itelligi/
bilū quoad intellectū agentem aut receptiuā
oim sp̄z itelligibilū q̄ad intellectū possibi/
lem. r̄ est forma receptiuā sp̄z itelligibilū quo/
ad sensum. Alius aut̄ tertus hab̄z q̄ anima in/
telligat sp̄s sp̄z. i. naturas rep̄itatas p̄ sp̄s
intelligibiles.

Arguit. Om̄e obiectū est i pōnā s̄z lapis ē
obiectū aīe q̄ad intellectū. q̄ est in aia quoad
intellectū. Dd̄m q̄ dupl̄ aliqd̄ est in aia.
Uno mō subiectiue sicut sp̄s sensibil̄ est i sen/
su r̄ sic albedo ē in pariete. r̄ isto mō lapis nō
est in aia sicut dicebāt antiqui s̄z species lapi/
dis. nō accipiēdo sp̄m̄ p̄ natura s̄z p̄ sp̄e intel/
ligibili q̄ est ymago rei intellecte. Alio mō ali/
qd̄ est in aia obiectiue q̄. s. obijct̄ pōnē aīe p̄r
aliquā sp̄m̄. r̄ sic lapis ē in aia sic oēs alie res
principāliter itelligibiles.

Querit. Utz in aia intellectiua sit aliq̄ me/
morā. Dd̄m q̄ sic. qd̄ p̄z autoritate text⁹ q̄
tertus dicit q̄ species lapidis sit in anima. ex q̄
sequit̄ q̄ intellectus tenet in se sp̄m̄ lapidis et
aliar̄ r̄z itelligibilū. Item Aresto. dicit su/
pra q̄ anima sit locus speciez. Rōe p̄bat sic q̄

de rōe memoriē est p̄seruare sp̄s. sed intellect⁹
possibilis p̄seruat sp̄s ergo in eo est memoriā.
Minor p̄bat quia vnū quodq̄ recipit ad mo/
dum recipientis sed intellectus est magis sta/
bilis r̄ inobilis q̄ materia corp̄alis cui sit im/
materialis r̄ incorruptibilis sed materia corpo/
ralis tenet formas dū p̄ eas nō op̄at̄. sic ignis
hab̄z calorē dū nō calefacit. ergo multo magis
intellectus retinet formas dū p̄ eas nō op̄atur
sed forme intellectus sunt species itelligibiles
ergo manēt etiam in intellectu dum p̄ eas nō
op̄at̄ r̄ hoc est de rōe memoriē.

Arguit Memoria ē p̄teritorz vt d̄z in libro
de memoriā r̄ remiscētia. s̄z intellēs nō est p̄teri/
toz q̄ abstrahit ab h̄c r̄ n̄c. q̄ intellect⁹ nō est
memoria Dd̄m q̄ p̄teritio p̄t ad duo referri.
Primo ad obiectū cognitū sic sc̄z q̄ obiectū co/
gnitū fuerit p̄teritū. Alio mō q̄ad actum cog/
nitiois. tunc est d̄m q̄ in memoria sensitina
est duplex p̄teritio dicta. s. tam quoad obiectū
q̄ q̄ad actū. sed in p̄te intellectiua saluat̄ soluz
ratio memoriē quātū ad actum cognitionis r̄
nō q̄tuz ad obiectū. quia obiectum intellect⁹
sc̄z v̄le nō subiacer̄ t̄pi sed abstrahit a tēpe. sed
actus itelligēdi est quidā p̄icularis actus et
ideo subiacer̄ t̄pi. r̄ ideo tūc memorāmur i t̄pe
in p̄te itelectiua q̄n̄ coḡscim⁹ nos p̄ intellectū/
sc̄z memoria sensitina est q̄ad p̄teritū obiecti/
ue q̄ de p̄t̄i nō est memoriā sensitina nisi fm̄
q̄ p̄ns est aliquo mō p̄teritū r̄ fm̄ q̄ p̄ns acci/
pit̄ in rōe alicui⁹ p̄teritionis.

Arguit. Acc̄ intellēs nō subiacer̄ t̄pi. p̄bat
q̄ intellect⁹ human⁹ est sup̄ r̄ps ergo etiaz acc̄
ei⁹. q̄ ec̄ est sic de intellectu substantiaz separataz.

Dd̄m q̄ intellect⁹ noster cap̄t̄ dupl̄. Uno
mō fm̄ p̄p̄riā naturā fm̄ sc̄z q̄ est imaterial. et
sic nō mēsurat̄ tēpe continuo nec etiā actus ei⁹
r̄ ideo actus substantiaz separataz nō mēsurat̄ t̄pe
continuo s̄z discreto. Alio mō accipit̄ intellē/
tus noster fm̄ q̄ itelligit p̄ fantasmata r̄ quia
fantasmata sunt in organo corp̄alib⁹ sic actus
intellectus ex ea p̄t mēsurari tēpe. r̄ ideo
op̄atōnes anime separe nō mēsurant̄ tēpe sed
fiūt in instanti sic q̄ qlibet op̄atio p̄ se fit in in/
stanti sicut iā in substantijs separe cōtingit sed
nō oēs op̄atōnes fiūt in vno instāti sed qlibet
op̄atio h̄z distinctū instans

Querit. Utz memoriā intellectiua sit eadē
cū intellectu Dd̄z q̄ sic q̄ memoriā ē intellēs
possibil. qd̄ sic p̄z q̄ idē est obiectū vnusq̄. s.
q̄ditas rei material̄ q̄ vt cognoscibil̄ est obiectū
intellect⁹ possibil̄ r̄ eadē q̄ditas vt recta p̄r
sp̄m̄ est obiectū memoriē.

Arguitur Aug⁹. dicit q³ tres sint vires ani-
me scz memoria intelligentia et voluntas. ergo
memoria est alia po⁹na ab intellectu. Dicen-
dū q³ vis capis dupl^r. Uno modo p⁹ po⁹na ani-
me et sic nō sunt tres vires anime quia vis sine
moratiua est eadē euz intellectiua. Alio modo
accipit p⁹ proprietate ipsius anime. et tūc vna po-
tentia pot⁹ habere plures vires id est plures pp⁹
erates. sicut intellect⁹ possibil⁹ hz vūm retinendi
spēs. et sic vocat⁹ memoria. etiā habet vūm cog-
noscedi et sic vocat⁹ intelligentia. Et sic pot⁹ sol-
ui aliud argumētū qd sumit ab eodem Aug. q³
intelligentia orit⁹ ex memoria. sed idē nō oritur
a seipso. ergo intelligentia nō est memoria. Dd³
q³ dupl^r aliquid orit⁹ ex alio. Uno modo sicut
po⁹na a po⁹na. et sic intelligentia nō orit⁹ a memo-
ria vt pbat argumētū. Alio mō aliqd oritur ex
alio sic act⁹ ex actu. et sic intelligentia orit⁹ ex me-
moria. q³ ex illo actu q³ aliqd pseruat spēs qd
spectat ad memoriā orit⁹ ali⁹ act⁹ scz act⁹ intelli-
gendi q³ spectat ad intelligentiā.

Arguitur. In potētijs sensitivis ē alia potē-
tia cognitiua et alia referatiua. ergo etiā intel-
lectus possibilis debet eē vna po⁹na et memoria
alia. vna tenet a fili. Dd³ q³ nō est sile. quia
po⁹ne sensitive sunt corpales sed in corpali⁹ nō
est idem bñ receptiuū et referatiuū q³ humi-
dū bene recipit et siccū bene referat. s; in incor-
pali⁹ p⁹ idē esse receptiuū et referatiuū. Scdo
dicendū est q³ pns et pteritū pnt esse dīne potē-
tiar⁹ sensitivar⁹ sed non intellectuvar⁹. cū g³ me-
moria accipiat pnes pteritū sic p⁹ diuersifica-
ri po⁹na sensitiva et nō intellectuua.

Quoniam aut pre.

Quia Aresto. iā dicit q³ intellect⁹ ē oīa intelli-
gibilia. posset aliqd credere q³ intellect⁹ nō depē-
deat a sensu in sua opatōe cū habeat apd se spē-
cies intelligibiles. Probat g³ Aresto. q³ etiā in-
tellectus hns spēs intelligibiles indigeat sen-
sib⁹ in sua opatione. qd sic pbat q³ vñū qdōq³ in-
telligit sicut hz esse. sed res a nobis intellecte nō
sunt pter magnitudines sensibiles tāq³ separe
ab eis sicut dicit Plato. ergo oportet si homo
debeat discere scientiā v⁹ si debeat de nouo intel-
ligere vtendo sciētia habita oportet q³ sp⁹ vtat⁹
sensu q³ oportet q³ formet sibi aliqd fantasma
in q³ videat illud intelligibile. et hoc est qd dicit
Aresto. Necessē est cū intellect⁹ speculat. i. specu-
latiue cognoscat siml aliqd fantasma speculari
Deinde addit qd sit fantasma dices q³ fantas-
mata sunt sensibilia accepta sine materia. i. sine
conditionib⁹ materie.

Quent⁹ Utz⁹ necesse sit aiām intelligere cū
cōuersione ad fantasmata. Dd³ q³ necesse ē
aiām rōnalem p⁹ statu hui⁹ vite intelligere cum
cōuersione ad fantasmata. qd pbat autoritari-
b⁹ rōnib⁹ et signis. Autoritari⁹ Aresto. in hoc
tercio q³ dicit q³ intellect⁹ passiu⁹ est cor⁹ ruptibi-
lis. i. sensus interior. et sine hoc nihil intelligit
aiām. i. sine sensib⁹ interiorib⁹ in quib⁹ sunt fan-
tasmata. Scdo compando sensum ad intellec-
tus dicit q³ nequaq³ ania sine fantasmate intel-
ligit. Tercio in hoc textu dicit q³ cū intellectus
speculat necesse ē aliqd fantasma speculari. Se-
cūdo pbat rōnib⁹. Prima sumit ex parte
anime. Scda ex pre obieci. Tercia ex parte
spēi intelligibil⁹. Prima stat i hoc Mod⁹ opā-
di sequit⁹ modū essendi. sed aia p⁹uncta corpi
habet modū essendi in corpe. e. go etiā hz mo-
dū opandi per corp⁹. ergo oportet q³ vtat⁹ orga-
nis corpali⁹ in suis opationib⁹. talia sūt orga-
na hnt in se fantasmata ergo intellectus intelli-
git p⁹ fantasmata. Scdo pbat ex parte obieci
intellectus et stat rō in hoc. Obieciū intellec-
tus est qditas rei material⁹. illa sūt qditas non
hz esse per se subsistens sicut dicit Plato. s; hz
esse in particularib⁹. ergo etiā illa qditas nō p-
fecit intelligit nisi fm ordinē ad particularia.
s; particularia hnt pntari per fantasmata. ergo
oportet q³ intellect⁹ intelligat cū p⁹uisione ad
fantasmata. Tercia rō stat in hoc. spēs intelli-
gibil⁹ abstrahit a fantasmatis⁹ nihil aut abstra-
hit ab alio nisi habeat naturalē cōuersionē ad
ipm a q³ abstrahit. euz ergo spēs intelligibiles
abstrahit a fantasmatis⁹ ille spēs intelligibili-
les hnt naturalē ordinē ad fantasmata. g³ opoz-
ter vsū spēi intelligibilis fieri p⁹ fantasmata
Tercio pbat ex duob⁹ signis. Primū est q³ in-
tellect⁹ noster etiā postq³ hz spēm intelligibilem
impedit in sua opatione per lesionē sensus. vtz
in infirmitatib⁹ v⁹ in notabili lesiōe v⁹ vulne-
ratōe capitis vel ebrietate. oīa ei ista impediūt
vsū scie. ppter lesiōes sensuū interior⁹ in qb⁹
sunt fantasmata. Scdm signū est q³ quicumq³
aliqd vult aliquā rem intelligere v⁹ vult alias
ad intelligēdum inducere tūc format sibi aliq³
fantasmata p⁹ modū exemplor⁹ in qbus exem-
plis videat particulariter hoc q³ vult vniuersalr
intelligere. et iō docētes alios format⁹ varia ex-
pla vt accipiat aliqd vniuersale dicit⁹ in parti-
culari fantasmate.

Arguitur. Habitib⁹ vtimur qn volum⁹ sed
spēs intelligibiles hnt se vt habit⁹. g³ intellect⁹
hns spēs p⁹ intelligere qn vult absq³ fantasma-
te. Dd³ q³ duplices sunt hū⁹. Aliq³ hnt hū⁹

quib⁹ utimur absq^{ue} aliquo extrinseco. sic sunt intellectus et sinderesis q^{ue} sunt habit⁹ assensui principior^{um} et illis habitib⁹ utimur q^{uoniam} volum⁹ absq^{ue} aliq^{uo} extrinseco. Alij sunt h^{abitu} q^{uoniam} vsus depend^{et} ab aliq^{uo} extrinseco et illis h^{abitu} vti n^{on} possum⁹ nisi adiu^{cto} tali extrinseco. sic p^{er} exem^{plum} plant^{ae} in habitu practico. q^{uoniam} liberalitate v^{el} magnificencia vti n^{on} possum⁹ absq^{ue} pecunia. sic est sp^{iritus} bus intelligibilib⁹ vti n^{on} possum⁹ p^{er} statu hui⁹ vite nisi addat^{ur} fantasmata extrinseca in q^{uibus} videat^{ur} illud q^{uod} vniuersaliter intelligitur.

Arguit^{ur} ymaginatio mag^{is} dependet a sensu q^{uam} intellect^{us} ab ymaginatioe. s^{ed} ymaginatio pot^{est} esse sine sensu. ergo intellectus pot^{est} esse absq^{ue} ymaginatioe. D^{ominus} q^{uod} ymaginatio et intellectio p^{ossunt} capi dupl^{iter}. Uno m^{odo} q^{uoniam} ad primam receptionem sp^{iritus} in ymaginatioe v^{el} in intellectu. et sic necessario dependet ymaginatio a sensu et intellect^{us} ab ymaginatioe. Alio m^{odo} accipiunt^{ur} q^{uoniam} ad opationem post receptionem sp^{iritus}. et sic n^{on} h^{abent} se e^{quale} q^{uoniam} tunc intellectio dependet ab ymaginatioe. i. a sensu interiori. sed ymaginatio n^{on} dependet a sensu exteriori q^{uoniam} virtus ymaginatioe retinet ap^{ud} se similitudinem rei particularis. et ideo n^{on} indiget alia similitudine rei particularis s^{ed} intellectus h^{abens} apud se similitudinem rei vniuersalis. et ideo etiam in sua opatione indiget alia similitudine rei particularis que est in sensibus interioribus.

Arguit^{ur}. Omne q^{uod} corripit suo q^{uod}. sed id q^{uod} intellect^{us} intelligit est vniuersale. ergo etiam id mediate quo intellectus intelligit erit vniuersale. ergo intellect^{us} n^{on} intelligit p^{er} fantasmata. D^{ominus} q^{uod} est duplex q^{uod} in intellectu. Unu^m est primu^m et p^{rius} s^{ed} sp^{iritus} intelligibil^{is} et hoc est in intellectu subiectiue. Aliud est q^{uod} remotum s^{ed} quo mediate intellectus inuadit ad intelligend^{um} vniuersale q^{uod} rep^{eritur} p^{er} sp^{iritus} intelligibile et hoc q^{uod} est fantasma. et ideo intellect^{us} v^{el} fantasmate n^{on} intelligit singulare nisi q^{uoniam} v^{el} fantasmate reflexe v^{el} p^{er} dictu^m est de obiecto intellectus. et ex isto p^{ossunt} sumi causa q^{uare} sepe obliuiscimur sciencia cu^m in sp^{iritus} intelligibiles s^{ed} manent apud intellect^{us}. R^{atio} p^{ossunt} esse quia fantasmata p^{ossunt} esse sensib^{ilia} interiorib⁹ sine q^{uibus} fantasmata n^{on} p^{ossunt} esse vsus sciencie v^{el} p^{er} dictu^m est.

Queritur. Utz cognitio intellectiua dependat a sensu. D^{ominus} q^{uod} sic q^{uoniam} vniuersales h^{abent} cognoscit^{ur} sicut h^{abent} esse. sed res materiales vniuersales q^{uoniam} nos cognoscim⁹ n^{on} h^{abent} esse nisi in singularib⁹ cu^m n^{on} habeant e^{ssentiam} p^{er} se sicut dicit Plato. s^{ed} h^{abent} etiam cognosci p^{er} singularia s^{ed} cognitio singulari fit p^{er} sensum. ergo cognitio intellectiua fit

et dependet a sensu.

Arguit^{ur}. Superi⁹ n^{on} dependet ab inferiori in sua opatione sed intellectus est superior sensu. ergo n^{on} dependet a sensu in sua opatione.

D^{ominus} q^{uod} duplex est supius. Unu^m est quod nihil accipit ab inferioribus et sic de^{bet} est superior creaturis. et sic est v^{el} q^{uoniam} tale supius n^{on} dependet ab inferioribus. Aliud est supius q^{uod} sumit obiectu^m ab inferiori. sic extra p^{ossunt} v^{el} architecto: sumit suu^m obiectu^m a manu artifice. et t^{unc} supius p^{ossunt} impediri ab inferiori. q^{uoniam} architecto: n^{on} p^{ossunt} v^{el} nauis nisi nauis sit facta et sic intellectus sumit suu^m obiectu^m a sensu.

Arguit^{ur}. Aliquis vere syllogizat in somno sed tunc sensus sunt ligati. ergo intellectus n^{on} semp^{er} v^{el} sensu. Dicend^{um} q^{uod} in somno non ligatur sensus interiores quib⁹ v^{el} intellect^{us} nisi forsan in ebrijs vbi cerebrum est turbatu^m et tales in somno n^{on} habent somnu^m. sed soluz ligant^{ur} sensus exteriores et illis n^{on} v^{el} tunc intellectus. Est tamen ibi sciend^{um} q^{uod} in somno fit syllogizatio cu^m magna deceptione. quia fantasmata n^{on} ordinant^{ur} sicut imperia romis. et ideo n^{on} correspondet res p^{ossunt} et sic fit multiplex deceptio.

Est autem fantasia

Quia A^{ristoteles} dicit q^{uod} intellect^{us} dependet a sensu. etiam p^{rius} dictu^m est q^{uod} fantasia dependet a sensu quia est motus sensuum. sic posset apparere q^{uod} essent ides. ideo A^{ristoteles} ponit d^{istin}ctam inter fantasiam et intellect^{us} quoad duas opationes intellectus. Primo ergo quoad sedam opationem et hoc sic. fantasia n^{on} est ead^{em} cu^m intellectu componente et diuidere. quia talis intellect^{us} semper est verus aut falsus. sed in fantasia n^{on} est veritas v^{el} falsitas s^{ed} compositiois vel diuisionis q^{uoniam} ibi possit esse veritas adequatiois. prius ei dictu^m est q^{uod} multe fantasie sunt false quibus s^{ed} n^{on} corripit ipsa res. sed in fantasia n^{on} est veritas compositiois q^{uoniam} illa est solu^m in obiecto scde opationis intellectus sicut p^{rius} dictu^m est.

Primi autem intel

hic ponit d^{istin}ctam inter fantasiam et intellect^{us} quoad primam opationem intellectus. Et dicit q^{uod} intellectus et fantasia habent alia obiecta. quia intellectus est vniuersaliu^m sicut eius p^{rius} opationes. et ipsa fantasia est singulari.

Querit^{ur}. Utz aia separata a corpe intelligat substantias separatas. D^{ominus} q^{uod} sic q^{uoniam} aia separata post separationem est immaterial^{is} et est eiusdem

pportionis ad intelligēdū sicut substātie sepa-
rate. qz ergo manifestū est qz substātie sepa-
te intelligit se mutuo ergo etiā aia sepa-
ta intelligit substātiā sepa-
tas. Ex qz etiā accipit qz sic sub-
stātia sepa-
ta intelligit seipsam p cētriā r nō p
spēm intelligibilē. sic etiā aia sepa-
ta a corpe in-
telligit seipsam p cētriā suā. r nō p spēm intel-
ligibilē. sed qz aia est in corpe tūc intelligit
se p suū actū r p spēm intelligibilē qz tūc intel-
ligit aia p cōuersionē ad fantasmatā. s; p sepa-
tōem nō habet ordinē ad fantasmatā sed ad ea
qz sunt p se intelligibilia. qz vniūqz recipitur
ad modū recipiētis. r vniūqz est in alio ad
modū illi in qz est. iō aia rōnalis ipsecti intel-
ligit substātiā sepa-
tas qz intelligit aias sepa-
tas a corpe. r ipsecti intelligit substātiā sepa-
tas qz substātie sepa-
te intelligit seinuicē. Ex qz
bō oib; p qz aia sepa-
ta a corpe hz impfectā cog-
nitiōe r angelis. r hoc est verū r cognitiōe
naturali.

Arguit. Aia iūcta corpi nō p̄t intelligere
substātiā sepa-
tas. qz nec aia sepa-
ta. qz aia p̄bat
qz est vna aia iūcta r sepa-
ta. Dm qz aia
rōnalis p̄t dupl; capi. Uno mō fm p̄fectōem
sue nature. r sic aia rōnalis est p̄fectior iūcta
corpi qz sepa-
ta a corpe. cui rō est qz aia est na-
tural; ps hoīs. ois āt ps est p̄fectior in natura
iūcta toti qz sepa-
ta a toto. Alio mō accipitur
aia rōnalis fm modū r libertatē intelligēdi. et
sic aia rōnalis sepa-
ta est liberior r p̄fectior hz
modū intelligēdi qz ad oia intelligibilia. i
p̄dit enī in corpe exis p̄pter granitatē corpis
r nō habz illā libertatē ad intelligēdū corpi cō-
iūcta sic p̄ sepa-
tōem. r iō qz quis intelligat del-
minatū r p̄fecti in corpe ipsa materialia tū se-
pa-
ta intelligit plura. sed intelligit materialia
imp̄fectiori mō qz nūc intelligit loquēdo r cog-
nitiōe naturali

Arguit. Phi p̄dserūt felicitatē hoīs in cog-
nitiōe substātiā sepa-
tas. qz oportet qz aia rō-
nalis p̄fecte cognoscat substātiā sepa-
tas p̄ se-
patōem. Dm qz felicitas hoīs p̄sistit in cog-
nitiōe substātie sepa-
te nō cuiuscūqz s; sup̄me
qz est r illā substātiā sepa-
tas cognoscat ho se-
lix etiā p̄fecte. qz rō videt sicuti est. i. p̄ suā cēn-
tiā a q̄libet intellectu felici creato.

Querit. Utrū aia sepa-
ta a corpe intelligat
oia naturalia. Dm qz aia sepa-
ta intelligit
oia sed sub qdā cōfusione. P̄ria ps p̄bat duab;
rōib; P̄ria est. aia sepa-
ta intelligit p̄ spēs a deo
infusas. sed ille mod; cognoscēdi est r natural;
substātiā sepa-
tis. r ideo p̄ tales spēs oia cog-
noscat p̄fecte substātie sepa-
te. s; aie cognoscat

per tales spēs res imp̄fecte. r qz ille spēs infuse
rep̄ntat naturalia. sic aia p̄t oia naturalia cog-
noscere. Secda rō est. qz ille species infuse sunt
pportionate spēs p̄ qz cognoscat intellect; di-
uin; sed manifestū est qz ille spēs sunt p̄cipia
cognoscēdi r faciēdi naturalia in intellectu
diuino. qz sicut in aia sepa-
ta rep̄ntat naturalia.
qz tū dictū est. vniūqz recipit ad modū illi
in qz est. iō ille spēs p̄pter imp̄fectōem intellect;
nostri faciūt in nostro intellectu imp̄fectā cog-
nitiōe r cōfusam sed faciūt in substātiā se-
patis cognitiōe p̄fectā p̄pter p̄fectōem intel-
lectus carum.

Arguit. Ex hoc sequeret qz studiū hic factū
esset frustra. qz rō infundit spēs intelligibiles
p̄ qz res intelliguntur. Dm qz est duplex cog-
nitiō rez naturalū. Una est p̄fusa r indeter-
minata. r talis hēc r reb; naturalib; p̄ spēs in-
fusas a deo. Alia ē cognitiō p̄fecta r p̄p̄ria. r ta-
lis hēc p̄ spēs acq̄sitas in corpe. r iō phi loquē-
do r cognitiōe naturali p̄fecti cōḡsunt res na-
turales qz aia sepa-
ta. r iterū intellect; sepa-
tā a p̄ho p̄fecti cognoscat res naturales qz intel-
lect; sepa-
tat; ydeote. r iō sic aia intelligit substā-
tiā sepa-
tas sub qdā cōfusione. sic ec intelligit
oia naturalia sub cōfusione quadā.

Queritur. Utrum anima separata cognos-
cat ea que agunt in hac vita. Dicendū qz ge-
neraliter r vniuersaliter non cognoscat ea que
aguntur in hac vita. r hoc potest dupliciter pro-
bari. quia anime sepa-
te nō cognoscat singu-
laria vniuersalit; sed illa que aguntur circa nos
aguntur singulariter. ergo nō cognoscat ea que
aguntur circa nos. possunt tamē aliqua singula-
ria cognoscere vt dictum est. Secda ratio est
quia anime sepa-
te coniunguntur substātiā sepa-
tis r cōuersionē earum siue sint bone
siue male r ideo cognoscat substātiā sepa-
tas et actus earum. ergo non cognoscat ea que
aguntur apud nos. Loquendo autē r anima
hns beatis tūc anime beate cognoscat illa sin-
gularia in essentia diuina que spectat ad earū
accidētalem beatitudinem r ideo cognoscat
orationes ordinatas ad tales animas Illumi-
nātur etiā inferiores angeli r multis singula-
ribus per superiores angelos. r simile potest di-
ci r animabus beatis qz saltez illuminātur per
angelos. Contingit etiā animas damnatas cog-
noscere quedā singularia. quia ex illis singu-
laribus accipiūt penam. sicut dicit Gregorius
Qd pena hereticorum semper magis crescit in
inferno quanto plures labuntur in talem he-
resim.

Arguitur. Anima separata h3 curā eorū q̄ agūtur in hac vita ergo cogit ea q̄ agūtur in hac vita. Anis pbatur de diuine epulone q̄ cognouit fratres suos et petuit dici fratribus suis ut pctā cauerēt ne veniret ad talē mirabilē locūz tormētoz. Ddm q̄ nō est incōueniēs dicere q̄ aia habeat curā de q̄busdā singularib⁹. qz de q̄busdā h3 aia separata cognōtōez p̄ aliquē q̄ttuoz modoz p̄us dicitōz. Et sic diues epulo hūit curā de suis fratrib⁹ ne ip̄veniret ad penā in q̄ ip̄e fuit ne ip̄e magis p̄uīret. Uel p̄t alit̄ dici q̄ q̄nḡ habem⁹ curā de hūis q̄ ignoram⁹. sic habem⁹ curā de aiab⁹ defunctorū s̄cēdō p̄ eis suffragia et tū ignoram⁹ an sint dānati v̄l nō. Uel p̄t dici q̄ aie dānatoz cognoscit aliq̄ singulāria p̄ alias aias eis aduenientes et s̄cēdō in purgatorio.

Arguit. Sic q̄nḡ apparēt in istis inferiorib⁹ p̄cedo suffragia ergo cognoscit ista inferiora. Ddm q̄ hoc fit miraculose vel fit p̄ opatōes bonoz l̄ maloz āgeloz mortuis īgrātib⁹ et hoc q̄nḡ ex dispositione diuina ad terrorem viuētiū vel ad instructionē.

Boniā aute ani

Postq̄ Aresto. determinauit de trib⁹ p̄tib⁹ aie. s. de vegetatiua sensitua et itellectiua. hic p̄t determinat de alia p̄te aie. s. motiua. Et p̄io dicit de q̄ est intērio. et dicit sic q̄ qz aia diffinita est ab antiq̄s p̄ pōnā cognitiuā et motiua. et de cognitiuis nūc dicitū est qz pōne cognitiue sunt sensitue et intellectiue. nūc p̄t dicendū est de motiua.

Querit. Que sit rō ordīs. Ddm q̄ ista. qz pōne cognitiue de q̄b⁹ p̄us dicitū ē sunt p̄ncipiū motus localis. qz q̄ p̄us dēminādū ē de p̄ncipio iō p̄us de eis fuit dēminādū. et sic ordīne doctrine p̄us dēminādū fuit de illis p̄ncipiis q̄ sunt p̄ncipiū pōne executie mot⁹ localis.

Arguit. Pōna localis motiua ē notior et cōmuniōz potētis intellectiuis et sensituis. q̄ d̄z p̄cedere. Ddm q̄ in ordīe doctrine sunt duo p̄siderāda. s. notioritas s̄m q̄ notiora sunt pōra ignotis. et sic pōna localis motiua p̄cedit itellectiua et sensitua. Aliud est rō p̄ncipiū s̄m alā rōz pōne cognitiue p̄cedūt motiua qz pōne cognitiue sunt p̄ncipiū mot⁹ localis.

Queritur. Quid sit pōna localis motiua in aialib⁹. Ddm q̄ pōna localis motiua est duplex. q̄dā est impatiua siue directiua mot⁹ localis et tūc pōna localis motiua est intellēs et voluntas in hoīe vtēte rōe. vel sensus et appetit⁹ in homine nō vtēte rōe et in alijs aialib⁹. qz hoīnes

nō vtētes rōe mouēt ex sensu et appetitu sic brutā. Alia ē pōna motiua executiua mot⁹. et sic significatiua pōnā q̄ est p̄ncipalr in corde s̄z qz cor p̄tinat neruis et muscul⁹ q̄ sunt in aiali. Itē ista p̄ncipia p̄nt in aiali realr diuidi qz in q̄dā aiali pōt inueniri pōna localis impatiua absq̄ executiua sicut p̄z in aialib⁹ hūit⁹ et fecitū in mēbris corp̄alib⁹ sicut p̄tingit in febricitantib⁹. In alijs at̄ ecōtra est pōna motiua executiua et nō impatiua sicut in fatuis hūitib⁹ vsūm mēbroz. qz inextimiate mouēt. Aresto. q̄ dēterminat de vtraq̄ pōna et p̄io de impatiua motus. Sēdō de executiua mot⁹ ibi. Nūc at̄ in sūma dicamus.

Habet autē dubita

Consequēt p̄ceditur Aresto. suā intēroez p̄sequit de pōna locali motiua impatiua et qz talis pōtētia impatiua p̄tinēt sub aliq̄ genere pōne. s̄cēdō etia executiua. p̄mo p̄ modū disputatōis inq̄rit diuisionē pōnāz. Et p̄io p̄mittit diuisiōz quā ponebāt antiq̄. et dicit q̄ ip̄ossibile est distingere pōnas aie s̄m opationes sp̄cales aie. q̄a tales sunt infinite et indēterminatē. q̄ oportz distingere p̄tes aie s̄m opationes in gene. ali. et sic antiq̄ diuidebāt pōnas aie in rōnālē irascibile et p̄cupiscibile. Alij aut̄ diuidūt eas in rōnālē et irōnālē.

Secundū enim dif

Obijcit p̄tra istas diuisiones quattuor rōib⁹. Quaz p̄ma stat in hoc. qz mēbra diuidentia debēt euacuare totā naturā diuisi sed sunt aliq̄ pōne que nō p̄tinēt sub p̄ncipalr diuisionis sicut sunt pōne vegetatiue et sensitue. quia pōne tales nec sunt rōnālēs nec irōnālēs nec irascibiles nec p̄cupiscibiles.

Arguitur. Sensus sunt irascibiles et p̄cupiscibiles. quia virtus cōcupiscibilis est in sensu cōmuni et irascibilis in virtute cogitatiua.

Ddm q̄ duplices sunt pōne sensitue. Que dā sunt cognitiue qz sc̄z vel cognoscūt vel ordīnant ad cognoscendū sicut sunt reseruatue et de illis Aresto. hic loq̄tur qz ille pōne sensitue nō p̄tinēt sub aliq̄ mēbroz. Alio mō accipiūt pōne sensitue p̄ sensituis appetitiuis. et tunc est v̄z qz pōne sensitue p̄hendūt sub irascibili et p̄cupiscibili.

Arguitur. Ista diuisio datur p̄ affirmatōz et negatōz. q̄ ē sufficiens diuisio. Dd̄z qz irōnālē

capit duplici. Uno modo pure negative secundum quod dicitur
 irrationale quasi non rationale et tunc omnis potentia anime est
 rationalis vel irrationalis, sed sic irrationale non potest esse dif-
 ferentia constituta aliqua potentia quia negatio nihil
 constituit. Alio modo accipitur irrationale privative, et sic
 iterum divisio non valet, quia potentie sensitive in bru-
 tis non sunt rationales nec irrationales. Et si dicatur
 ista divisio ponit Aristoteles in fine primi ethico
 non. Dicitur quod ista divisio est bona pro accensio si scilicet con-
 trahat ad aliquod particulare subiectum quod est homo, tunc
 enim in homine omnes potentie vel sunt rationales sic sunt
 potentie intellectuales sensitive, dicuntur enim sensitive
 rationales potentie non per se, sed per participatio quia
 participat et diriguntur per rationem in homine non autem in bru-
 tis. Sed vegetative sunt tunc irrationales quia non
 participat rationem nec diriguntur a ratione.

Adhuc autem et fanta

Hic ponit secundam rationem et stat in hoc. Illa divisio
 est insufficientis sub cuius membris non continentur omnia con-
 tenta sub divisione, sed sic est hic, quia potentie fantastica
 continentur inter potentias anime et tamen non continentur sub ali-
 qua particulari divisione per dicitur, quia nec est rationalis
 nec irrationalis nec concipibilis nec irascibilis, quia
 potentie fantastica est sensitive cognitiva.

Adhuc autem et ap

Consequenter ponit tertiam rationem et stat in hoc. Ali-
 quod est potentia anime quod non continentur sub istis membris scilicet
 vis appetitiva rationis, scilicet voluntas quia non potest contineri
 sub potentia rationali cum illa sit cognitiva nec potest conti-
 neri sub irascibili vel concipibili cum tales per-
 tineant ad sensum. Oportet ergo ponere tertiam mem-
 bram appetitum sic quod dividat appetitum in appetitum
 irascibile concipibile et voluntatem.

Et etiam de quo nunc

Quarta ratio est quia est eadem una potentia localis motiva
 de qua nunc dicimus quod non potest contineri sub aliquo membro
 rationis dividendum. Illa divisio non est bene assignata.

Bed de motu secum

Hic procedit ad principale propositum, scilicet inquirendo quid
 sit principium motus localis in animalibus, et primo procedit
 disputative. Secundo ponit veritatem ibi, videtur
 autem. Oportet ergo quod potentia vegetativa non sit principium
 motus localis. Deinde quod nec potentia sensitive. Tertio
 quod nec rationata. Quarto quod nec appetitum. Cir-
 ca primum ponit duas rationes quarum prima stat in hoc.
 Motus progressivus de quo iam loquimur fit secundum aliquod
 ymaginatum et desideratum quod probat Aristoteles, quia
 animal nihil appetit vel fugit non movetur, sed magis

festum est quod potentia vegetativa non est cognitiva et non
 potest esse principium motus localis

Similius autem et

Hic ponit secundam rationem ad idem et stat in hoc. Si
 potentia vegetativa esset principium motus localis progressivi-
 in generis plures moverentur localiter et haberent partes or-
 ganicas aptas ad hunc motum quod est falsum, sequi-
 tur tamen patet quia positum principium est ponitur prin-
 cipium.

Arguitur. In plantis est motus localis qui non sit ibi
 nisi a potestibus vegetativis quia nullas alias habent
 ergo etc. Dicitur quod in plantis non est potentia motiva
 localis progressiva de qua hic loquimur licet ibi sit
 motus secundum dilatationem vel contractionem vel secundum aug-
 mentum et decrementum talis motus est preceus vegetabilis
 et illorum motuum principium potest esse potentia vegetativa

Similiter autem ne

Hic probat quod potentia sensitive non potest esse principium
 motus localis, et stat in hoc, quia si sensus esset suffi-
 cientes principium motus localis progressivi, ergo ubi est
 sensus ibi erit motus localis progressivus quia posita causa
 ponitur effectus, sed hoc est falsum. Quia omnibus animalibus
 inest sensus sed non omnia moventur locali-
 ter sicut conche et ostrea, et quod non moventur
 localiter probat Aristoteles, sic quia natura in perfectis
 non deficit in necessariis, sed ista animalia sunt
 perfecta ergo natura providisset eis organa ad mo-
 tum localem, sed manifestum est quod natura non de-
 dit eis organa ad talem motum, ergo etiam non
 moventur localiter. Maior patet quia natura
 diriguntur ab intelligentia non errante, et ergo non
 deficit in necessariis. Minor probat Aristoteles,
 quia hoc est perfectum quod sibi potest generare
 simile sed ista animalia possunt generare sibi si-
 mile, ergo sunt perfecta. Tunc ergo Aristoteles quod
 sunt perfecta in sua specie licet sint imperfecta pro
 ratione ad alias species animalium.

Statuero neque ratio.

Hic probat quod intellectus non est principium motus
 localis et primo de intellectu speculativo. Se-
 cundo de intellectu pratico, et stat prima ratio
 in hoc. Ille intellectus non est principium motus
 localis qui non considerat agibile vel fugibile
 persequi, sed intellectus speculativus non consi-
 derat aliquod agibile aut fugibile, ergo non est
 principium motus localis. Maior patet, quia
 illa est ratio quare animal nunc movetur et non pri-
 us, quia nunc nititur aliquid fugere magis quam

De anima

prins. Minor p[er] q[ui]a intellect[us] speculatiu[us]
solu[m] considerat aliq[ui]d speculabile. et ideo addit
Aristo. q[uo]d multoties intelligim[us] aliq[ui]d delecta-
bile aut triste et t[ame]n intellect[us] no[n] incipit timere
vl[ter] desiderare. et hoc ideo quia hoc intelligim[us]
solu[m] speculatiue et no[n] practice. i. per applicatio-
nem ad opus.

Amplius et preci-

Consequenter o[mn]i Aristo. q[uo]d intellect[us] practice no[n]
sit p[ri]ncipi[us] mot[us] localis. et stat ro[ati]o in hoc. Illud
no[n] est p[ri]ncipi[us] mot[us] localis. s[ed] f[aci]t ad q[uo]d non
sequit[ur] illa q[ui] mouet local[iter]. sed illa q[ui] mouet lo-
caliter no[n] se sequit[ur] intellect[us] practic[us] s[ed] op[er]a-
positu[m] illi q[uo]d p[er]cipit intellect[us] practice. q[ui] agunt
s[ecundu]m p[er]cipit[ur] sic pat[et] in incotinētib[us] q[ui] illi
mouet ad hoc q[uo]d p[er]cipit ab eis p[er]cipit[ur] q[ui]az
q[ui] intellect[us] practice no[n] est sufficiens p[ri]ncipi[us] mo-
tus localis. Et Aristo. ponit s[im]ile in medicinis
q[ui]z medic[us] h[ab]et arte[m] medicine no[n] se sanat q[ui]z si
semp[er] op[er]at s[ecundu]m intell[ect]u[m] practic[um]. i. s[ecundu]m regulas
medicine.

Querit. Que sit d[omi]na int[er] incotinēte[m] et int[er]
patu[m]. D[omi]n[us] q[ui] impat[er] d[icitur] ille q[ui] peccat ex ma-
lo habitu et signu[m] illi est si delectet in malo. q[ui]z
signu[m] generati habit[us] e[st] delectat[ur] op[er]is siue hoc
sit bonu[m] siue malu[m]. et i[tem] Aristo. iij. ethico[rum] com-
pat[er] e[st] palitico q[ui] h[ab]et habitu[m] infirmitatis. s[ed] in
cōtinētib[us] d[icitur] q[ui] peccat ex passione et si h[ab]et p[er]u[m] ha-
bitu[m]. et i[tem] in tali intellect[us] practice p[er]cipit aliq[ui]d
faciendū et t[ame]n facit oppositū p[ro]pter appetitum
sensitiuū q[ui] trahit ad oppositū et d[icitur] incotinētib[us]
q[ui] si no[n] siml[iter] tenēs cū ro[ati]o. i. no[n] op[er]atur s[ecundu]m iudi-
ciū rationis.

Atuero neq[ue] appeti

Dic[itur] p[ro]bat q[uo]d appetit[us] sensitiu[us] no[n] sit p[ri]ncipi-
um sufficiens mot[us] localis. q[ui]z illud no[n] est p[ri]ncipi-
um sufficiens mot[us] localis ad q[uo]d no[n] se sequit[ur] mot[us] loca-
lis. s[ed] sic est de appetitu sensitiuo. q[ui]z hoc p[ri]nci-
piu[m] ea q[ui] mouet se no[n] p[er]sequit[ur] s[ed] p[er]sequitur h[oc]
q[uo]d eis rep[er]it[ur] p[er] intellect[us] sic p[er]tinet in cōtinētib[us]
ergo appetit[us] sensitiu[us] no[n] est p[ri]ncipi[us] sufficiens
motus localis.

Uidetur autem due

Postq[ui] Arist. disputatiue inq[ui]rit de p[ri]ncipio
mot[us] localis. hic p[ro]nter o[mn]i d[icitur] veritatem. et vult
q[uo]d intellect[us] et appetit[us] sunt p[ri]ncipi[us] mot[us] localis
sic t[ame]n q[uo]d sub intellectu p[ro]hendat[ur] fantasia. et ro[ati]o
stat in hoc. Illud est p[ri]ncipi[us] mot[us] q[uo]d sequitur
o[mn]ia illa q[ui] mouet s[ed] o[mn]ia q[ui] mouetur local[iter] vl[ter]

quatur intellect[us] et appetit[us] intellectiuū sicut
hoies vinctes fin roem vl[ter] sequuntur fantasia et
appetit[us] sensitiuū sic bruti et hoies relinq[ui]ntes
roem q[ui] illa sunt sufficiens p[ri]ncipi[us] mot[us] localis
Maior p[er] q[ui]z et hoc q[uo]d aliq[ui] sequitur p[ri]ncipi[us]
impatiu[m] mot[us] sic executiue mouetur. Ex[em]pli.
q[ui]z et hoc q[uo]d intellect[us] agnoscat aliq[ui]d bonu[m] et vo-
luntas impat[er] illud se sequit[ur] vl[ter] executio mo-
tus p[er] mēbra exteriora. S[im]ile est in brutis q[ui]z si
bruti cognoscat aliq[ui]d bonu[m] sensibile tūc statū
nisi aliq[ui]s impediat sequitur mot[us] localis ad p[er]secu-
tionē talis boni.

Queritur. Quare sub intellectu p[ro] p[ro]hendit
fantasia. D[omi]n[us] q[ui] i[tem] q[ui]z sicut intellect[us] moue-
tur in absentia intelligibiliū. s[ed] p[er] sp[irit]u[m] intelli-
bile q[ui] reseruat[ur] in intellectu. ita et fantasia mo-
uetur in absentia sensibiliū p[er] sp[irit]u[m] sensibile re-
tentū in sensu exteriori. Sec[un]do d[icitur] q[uo]d q[ui]z superiora
includit inferiora virtual[iter] et excellēter. sic p[ro]t[er]
intelligētia q[ui] est superior ad fantasia p[ro]hendere
sub se fantasia sic p[er]fectū includit imperfectū.

Intellectus autem

Postq[ui] Arist. posuit duo p[ri]ncipia mouētia i-
patia. i. q[ui]z reducit illa duo mouētia ad vnu[m]
et vult q[uo]d hoc vnu[m] p[ri]ncipi[us] motuū est appeti-
bile. et hoc sic p[ro]bat[ur] q[ui]z intellect[us] q[ui] mouet loca-
liter impatiue est practice. sed intellect[us] practice
mouetur ab eodē a q[ui] appetit[us] s[ed] ab appetibili-
li. q[ui] est vnu[m] p[ri]ncipi[us] mouēdi. i. appetibile.

Arca primā p[ro]p[ter] est p[ro]siderādū q[uo]d intellect[us]
practice et speculatiu[us] d[omi]n[us] fine. q[ui]z intellect[us] spe-
culatiu[us] no[n] ordinat ad aliq[ui]d op[er]is. sed intellect[us]
practice ordinatur ad aliq[ui]d op[er]is. et i[tem] appetibile
est p[ri]ncipi[us] intellect[us] practice. et hoc i[tem] q[ui]z ap-
petit[us] est circa aliq[ui]d bonu[m] q[uo]d est finis. s[ed] finis e[st]
p[ri]ncipi[us] actōis et intellect[us] practice agētis. et i[tem]
p[ri]ma motū ip[s]i[us] intellect[us] practice incipit a fine
et s[im]ile est de appetitu sensitiuo et de fantasia quia
fantasia no[n] mouet sine appetitu sensitiuo.

Queritur. Quare appetitus no[n] mouet sub
ratione intellectus sicut intellectus mouet sub
ratione appetitus. id est quare intelligibile no[n]
est p[ri]ncipi[us] motus localis sicut appetibile.

Dicendū q[uo]d intellectus no[n] mouet sine appe-
titu. quia intellect[us] se habet naturaliter ad op[er]a-
posita. sed no[n] potest fieri motus nisi aliq[ui]d mo-
uens determinetur ad vnu[m]. talis aut[em] determina-
tio fit per appetitum. ergo intellect[us] no[n] mouet
nisi sub ratione appetitus. et ideo appetibile est
p[ri]ncipi[us] motus localis. Ex[em]pli gratia. p[er] in-
tellectu[m] aliq[ui]s p[er]cipit ambulato[rum] ad aliq[ui]d lo-

cum et non ambulatio ad illud locum. ergo intellectus absolute acceptus non est principium mouendi nisi secundum quod determinat per appetitum quod determinat ad unum. Et hoc est quod dicit Aristoteles in textu quod intellectus non est mouens sine appetitu sensitivo vel intellectivo. intellectivo quod dicitur quod voluntas est appetitus. per tamen contra appetitum mouere potest rationes sicut patet de appetitu sensitivo. Et est considerandum quod Aristoteles plus loquitur de concupiscentia quam de ira. quod concupiscentia nihil precipit de ratione sed ira precipit rationes licet non secundum debitorum modum. et ideo iracundi sunt plus laudabiles quam irascendi. quod passio irascibilis ex origine proprie concupiscentie. sed concupiscentia fit ex consuetudine quam aliquis declinare potest.

Quoniam. Ut voluntas moueat intellectum vel intellectus voluntatem. Dicitur quod aliquid dicitur aliud mouere dupliciter. Uno modo per modum finis. et illo modo intellectus mouet voluntatem quod bonum intellectum est obiectum voluntatis. obiectum autem est finis ponere. Alio modo aliquid mouet alterum in ratione agentis. et sic voluntas mouet intellectum et alias inferiores vires. Ratio prima est quod omnis appetitus est de se cecus. id est appetitus non habet apud se speciem per quam fit cognitio. ergo oportet quod cognitio fiat per aliquam positionem cognitiuam. et per illam cognitionem sequitur inclinatio in aliud quod inclinatio est appetitus sicut est positio sensitiva cognitiva preterit obiectum appetitui sensitivo. ita etiam intellectus preterit obiectum suo appetitui. id est voluntati. et sic mouet voluntatem per modum finis. Ratio secunda est quod in omnibus potentibus subordinatis superioris positionis que respicit finem vlem mouet alias potentias que respiciunt fines particulares. sed voluntas respicit bonum et finem in communi tamquam suum obiectum. quilibet autem alia positio tendit in aliud singulare bonum sicut visus tendit in cognitionem coloris. intellectus in cognitionem veri que sunt quedam bona particularia. ergo voluntas mouet alias positiones ad suos actus. Maior probatur inductie tam in naturalibus quam in politicis. Videtur enim in naturalibus quod celum mouet ista inferiora effectiue. et hoc ideo quod celus vel mouet ad generandos generabilia et corruptibilia. alia autem corpora habent quedam particulares effectus circa generabilia et corruptibilia. Similiter est in politicis quia rex qui intendit communi bono mouet omnes alios inferiores quod inferiores non intendunt bono communi sed aliquo particulari bono.

Quoniam. Ut intellectus sit nobilior voluntate vel econtra. Dicendum quod intellectus est simpliciter nobilior voluntate. sed voluntas est dignior intellectu secundum quod probatio prima est. quia nobilitas potentie simpliciter debet sumi ex illo a quo sumitur natura potentie. natura autem potentie sumitur per comparationem ad obiectum. sed intellectus

obiectum est dignior obiecto voluntatis. sed intellectus simpliciter et in sua natura est dignior voluntate. Minor probatur quia obiectum intellectus est immateriali simpliciter et abstracti. Est enim obiectum voluntatis bonum agile quod inuenitur in rebus exterioribus. sed obiectum intellectus est quidditas rei materialis siue ratio rei. sed ratio rei est simplicior quam ipsa res. Secunda pars patet quia voluntas fert in rem secundum quod in se est. sicut intellectus fert in rem secundum quod per speciem accipitur. patet ergo quod aliqua res non potest accipi per speciem sicut sunt immaterialia. et tamen voluntas potest tendere in illas res. ergo quoad illa immaterialia voluntas est superior. quia voluntas potest proprie illis coniungi in hac vita. sed illa non potest per intellectum cognosci. Potest etiam probari idem ex alio. quia illa positio est dignior que habet digniore habitum sed intellectus habet digniore naturalem habitum scilicet sapientiam. et voluntas habet iusticiam. sed sapientia est multo altior iusticia. ergo intellectus est altior voluntate et nobilior.

Arguitur. Voluntas est simpliciter nobilior intellectu. probatur quia obiectum voluntatis est vltimus finis qui est prima causa et perfectissima sicut dicitur secundo philosophorum. Dicendum quod obiectum voluntatis scilicet bonum et obiectum intellectus scilicet quidditas potest dupliciter ad invicem comparari. Uno modo secundum viam causalitatis. et sic obiectum voluntatis est dignior quia causalitas respicit bonum quod bonum est diffusiuum simpliciter. et dicitur Augustinus quod de bono est sumus. sed creata precipit bonitate ab illo et ex hoc arguitur quod voluntas mouet intellectum effectiue ut dicitur est. Alio modo comparantur ad invicem bonum et verum secundum simplicitatem nature vtriusque et sic verum est simpliciter bono quod secundum Aristotelem. sexto metaphisice. bonum et malum sunt in rebus. verum et falsum in anima. sed aliquid est simpliciter et dignius in anima quam in rebus.

Arguitur. Intellectus precedit voluntatem naturaliter. ergo est imperfectior cum priora sunt imperfectiora. Dicendum quod dupliciter aliquid est plus alio naturaliter. Uno modo via generationis et ut eodem. et sic imperfectiora sunt priora perfectis. quia idem naturaliter ducit ab imperfecto ad perfectum. et sic intellectus non est prior voluntate. Alio modo aliquid precedit aliud naturaliter in diuersis viis perfectionis et illo modo intellectus est prior voluntate. Quia ratio est quod finis via perfectionis est prior aliis causis. cuius ergo intellectus moueat voluntatem finaliter sicut dicitur est. ergo precedit voluntatem via perfectionis.

Arguitur. Voluntas non mouet intellectum quod mouens est nobilior motu. sed voluntas non est

nobilior intellectu ergo non mouet intellectum

Quod si tam voluntas quam intellectus capiunt dupliciter. Uno modo accipitur intellectus prout est appetitus sensus uel et entis in uoluntate. Alio modo secundum quod est determinata potentia ad hunc determinatum actum. Sic uoluntas capit dupliciter. Uno modo secundum comitatem sui obiecti quod est bonum in communi. Alio modo prout est determinata potentia ad hunc determinatum actum. Tunc est dicendum quod omnibus istis modis intellectus est nobilior uoluntate excepto uno scilicet secundum quod intellectus est determinata potentia ad hunc determinatum actum et uoluntas sicut est comitatem sui obiecti sic est obiectum intellectus apprehendit sub obiecto uoluntatis. quia tunc intellectus est circa aliquid particulare bonum. scilicet omnibus alijs modis intellectus est dignior. Uel si est ergo quod uoluntas mouet intellectum secundum quod est potentia siue uirtus respectu finis et ipsius boni in communi et secundum quod intellectus est determinata potentia et illo modo uoluntas est dignior intellectu. Et ad dicendum quod omne mouens in quantum mouens est dignius moto. sed uoluntas non mouet intellectum quocumque modo sed sola in quantum habet obiectum quod est bonum in communi. et illo modo uoluntas mouet intellectum in quantum est una determinata particularis potentia cum hoc modo etiam uoluntas sit dignior intellectu.

Arguitur. Mouens non mouet a moto nisi per actum. sed intellectus mouet uoluntatem. ergo uoluntas non mouet intellectum. Quod si mouens non mouet a moto eo modo quo mouet. Intellectus enim non mouet uoluntatem eo modo quo mouet a uoluntate quia intellectus mouet uoluntatem finaliter et obiectualiter sed uoluntas mouet intellectum effectiue. quia dicitur quod omnes alias potentias ad operandum.

Ad. Si intellectus moueret uoluntatem et uoluntas intellectum tunc esset processus in infinitum. Dicendum quod est in intellectu quod omnem motum uoluntatis precedit motus intellectus. cum uoluntas de se sit ceca et non inclinet ad aliquid nisi presentet per intellectum sed non oportet quod intellectus noster semper moueat a uoluntate nostra. sed ad intelligendum prima intelligentia mouet a uoluntate diuina sic dicitur Aristoteles in tractatu de bona fortuna. quod principium consilii primi est aliter intellectu nostro. uoluntas autem nostra non est aliter intellectu sicut dicitur est. ergo intelligit hoc de intellectu diuino.

Intellectus quid est

Dicitur Aristoteles ex predictis assignat causam quare sepe erramus in actionibus nostris. quia enim dicitur quod nos mouemur ad agendum ex appetitu. quia scilicet appetibile est primum principium motus et actionis. id dicitur Aristoteles. quod quis intellectus sit semper rectus scilicet ille intellectus qui est principium operationis scilicet

intellectus practicus. quia ille habet unum habitum qui uocatur in deresis proprius habitus id est de precat ad optima. Quia tamen fantasia et appetitus sensituius quibus habet rectitudinem et quibus non. id est contingit fieri operationem secundum iudicium fantasie et appetitus sensitui. talis autem appetitus sensituius est circa bonum apparens. id est potest in hoc bono fieri error.

Circa istud est sciendum quod in qualibet actione nostra intellectus operatur implicite ut in syllogismo practico. cuius maiorem ponit intellectus practicus. et si idem intellectus subsumat minorem tunc non fit error in conclusione. sed si minor subsumat per fantasiam et appetitum sensituum tunc in conclusione fit error. quia secundum logicos conclusio sequitur debiliore parte premissarum. quia ergo maior est ueritas et minor particularis conclusio erit particularis. Exemplum gratia. Intellectus practicus assumit in quolibet operatione ista propositionem. omne bonum est faciendum quoniam tunc sub tali propositione intellectus practicus subsumat aliquid simpliciter bonum. Exemplum gratia. visitare ecclesiam est bonum. uel diligenter studere est bonum tunc non fit error in conclusione. si autem fantasia siue appetitus inferior subsumat sic. delectari in aliquo propter rationem est bonum. tunc male concluditur. et id dicitur Aristoteles. in ethicorum quod omnis malus est ignorans quia omnis malus ignorat. et errat in subsumptione minoris propositionis in syllogismo practico. et etiam quia ignorat in eligendo quia proponit sensualitatem rationi.

Diuidentibus autem

Dicitur Aristoteles. excludit diuisionem quam ponebat antequam de potentibus anime diuidentes potentias anime in rationale irascibile et concupiscibile. Et uult quod multe sunt potentie anime que plus dantur quam iste ponit anime scilicet consiliatum appetituum uel vegetatiuum et intellectuum. Et hoc accipiendo consiliatum uel vegetatiuum prout est aliquid spectans ad intellectum. et appetituum prout appetituum sensituum. quia tunc appetituum et consiliatum prout realiter diuidi in diuersis. In brutis enim est appetituum et non consiliatum. Sic vegetatiuum et intellectuum prout realiter diuidi scilicet in plantis et in hominibus. ergo ista plura differunt.

Quonia autem appe

Dicitur excludit unam rationem que prius uidebatur probare quod appetitus non esset principium motus localis. quia dicitur fuit quod continentes non sequuntur appetitum. quia sequuntur rationem. Uult ergo Aristoteles. quod omnia que mouentur sequuntur appetitum. et quibus continentes et bruti non sequuntur appetitum sensituum tamen sequuntur appetitum intellectuum. Ubi addit quod in homine sunt

contrarij appetit^o scz intellectiu^o & sensitiu^o. et h^o si pbat qz qnqz in vno hoie de eodē sunt contrarij motus fm appetitū qz concupiscentia. i. appetitus sensitiu^o cognoscens aliqd iā bonuz. i. bonū vt nūc iudicat hoc esse appetendū & psequendū sed intellectus qui cognoscit etiā futurū iubet retrahere. i. iubet nō pseq^o hoc qd appetit p appetitū f^o futuru qz in futuro aliqd malū culpe & pene seq^o p^o. Exempligrā extra textuz In die ieiunij appetit^o sensitiu^o iudicat cibum esse capiendū qz hoc est p nunc delectabile. sed intellectus qz etiā cognoscit futurū sciens qz pēa sequet ex fractione ieiunij iubet cibū nō esse capiendū. Et istis psonant verba apli. *Qz caro*. i. appetitus sensitiuus corpalis cōcupiscit ad uerius spm. iterū addit *Uideo* aliā legē esse in mēbris meis. i. in appetitu inferiori repugnantē legi mentis mee. i. intellectui. Et isto textu pōr. pbabiliter elici qz *Aresto*. fuit de statu saluandoz qz in lege nature requirebat et suffiebat qz hō cognosceret suā naturā esse contractā et qz ppter talem contractionē nature hō desideraret vnū repatorē nature. qz ergo *Aresto*. i. isto textu satis dicit & cognoscit naturā hominis eē contractā & diuisam in duas ptes. Et in libro de pomo et morte inuocat repatorē nature iteo p^o satis pbabiliter sumi qz *Arj*. fuit de numero saluandoz

Quent Quō differēter se hnt ad cognoscē dum res sensus exterior. sensus interior. intellectus creatus & intellect^o diuin^o. *Dm* qz flus exterior solū cognoscit pns. sed interior pns et pteritū qz memoria est pteritor. Sed intellectus creatus cognoscit pns pteritū & futurū sic est in sua cā. sicut nūc astrologi cognoscūt futuram eclipsim ex motu celi qui est causa eclipsis. Sed intellect^o diuin^o cognoscit pns pteritū & futurū fm se. Ratio est qz cognoscit omia in nūc eternitatis. sed nūc eternitatis ambit omē tēpns. Et iō hū dicit *Arj*. qz intellect^o iubet retrahere ab illo qd sensus iudicat esse faciendū ppter futurū qd scz intellectus cognoscit fm qz est in sua causa

Querit Utz ista rebellio inferioris appetit^o & superioris appetit^o sit naturalis vel ptra naturā. *Dm* qd natura hūana capit dupl^o. Vno mō fm qz est instituta in primo statu innocētie & sic ista rebellio et inobedientia est omnino cōtra naturā. qz in isto statu innocētie in aia fuit originalis iusticia qua vires inferiores imobiler subreban^t superiorib^o virib^o. et iō nihil poterant inferiores vires appetere nisi qd fuit delib^o beratū p vires superiores scz p rōnem. Alio^o acci

pitur natura humana fm se. et sic ista inobediētia siue rebellio p^o capi dupl^o. Vno^o fm qz trahit rōem a sua rectitudine. & sic iterū ista rebellio est innaturalis qz in tali motione fit peccatū. se oē p^o fm Damascenū est ptra naturā ergo etiā illa motio qua sic vires inferiores mouent est cōtra naturā. Et rō est qz dicit *Aresto*. infra qz sicut spera mouet sperā ita appetit^o appetitū. sed naturale est qz superior spera moueat inferiores. sed omnino est ptra naturā qz inferior spera traheret superiorē a sua rectitudine. Alio^o p^o capi appetit^o fm qz absolute fert in suū obiectū absqz hoc qz trahat rōem. & sic appetit^o inferior est naturalis qz naturale est cuiuslibet pōne qz ferat in suū obiectū

Querit Utz appetit^o sit spēialis pōna aie *Dm* qz sic. Et rō est. qz ad quālibet formam creatā sequit inclinatio. sed aia est forma creata ergo habebit inclinationē. sed inclinatio aie in res est appetitus. ergo in aia est appetit^o. *Ma* ior p^o qz omne imperfectū natural^o appetit p^o p^o sed ois forma creata est imperfecta tanqz distās a principio p^o p^o p^o. ergo ois forma creata tēdit ad p^o p^o. Sic etiā suba sepata est imperfecta respectu prime cause

Querit Utz in oibus rebus creatis sit idē appetit^o. *Dm* qz nō. Et rō est. qz sicut ad formā creatā sequit appetit^o vt dictū est. ita ad aliorē formā creatā sequit aliorē appetit^o. In his ergo entib^o que cognitione carent sicut in pure naturalibus in qb^o sicut inuenit forma determinans ad vnū esse scz naturale. ita etiā ibi inuenit appetitus natural^o. qz inclinatio illa nō sequit cognitionē sed naturā rei. sicut enī materia appetit formā sic forma finē. Sed in habitib^o cognitionē vbi ens nō solū hz eē naturale p subalē formā. sed etiā recipit in se formas & similitudines aliar^o rerū vt est in aiatis. sicut sensus recipit spēs sensibiles. & intellect^o spēs itelligibiles. & hoc iteo qz qzto aliq^o res plus accedit ad rei similitudinē tanto plura in eo existunt qz in reo oia excellenter existūt fm *Dyonisium* isti g^o enti aiato puenit alior^o inclinatio. & sic nō solū inclinat ad ea qz sibi ueniūt ex forma naturali fm quē modū in eo est appetit^o natural^o sed etiā in eo est inclinatio ex formis receptis ab extra. scz formis f^o f^o vel itelligibilib^o. et qz ista inclinatio sequit cognitionē necesse ē dicere qz sit spēialis pōna aie. h^o aut non est verū de appetitu naturali quia tal^o appetit^o natural^o nō est res distincta ab eo in quo est talis appetit^o. sicut appetit^o materie est ipsamet materia. h^o appetit^o sensitiu^o nō est ipsa aia sensitua sed spēal

pona anime Et p hoc soluitur argumētum quo
Arguitur. Appetere est cōe aiatis z inaiatis ḡ
nō est pōna ipse aie. qz inaiata nō hnt aimam

Dōm q appetere puenit alicui duplr. Uno
ex forma fm quā res est. z talis appetit^o est in
inaiatis z nō est pōna aie. Ali^o ē appetit^o q pue
nit alicui p pōna q ē pncipiū cognitōis ali
cui rei. et tal appetit^o ē spēialis pōna aie qz tal
inclinatio coniungit alicui pōne cognitue et
sic o3 qz ibi sit aliq forma supaddita

Ar. Appetere ē cōe oī pōne aie. qz oīs pōna
appetit suū obiectū sic suū bonū z suū. Dōm
q nō ē incōueniēs in potētis aie esse duplicem
appetitū scz naturālē fm quē potētē appetunt
sua obiecta sicut oīa pfectibilia appetūt suas p
fectiones. z pter h in pōnis cognitōis est ali
quis altior appetit^o q cōuenit eis post obiectū
cognitū. Illa aut inclinatio est altior q puenit
potētis ex cognitōe qz illa q cōuenit eis ex na
tura Un in intellectu est appetit^o naturalis q
scz appetitū. omnis hō naturalr scire desiderat
qz p talē appetitū intellectus inclināt in suū
obiectū. z pter hoc est appetitus intellectual
quo intellectus tendit in hoc quod est cognitū
p intellectū

Ar. Dis appetit^o sequit cognitionē. ḡ null^o
est appetit^o nafalis Dōm q est duplex cogni
tio Una est q est iuncta illi qd appetit. et sic
aūs est falsum in appetitu naturali. sed est verū
in appetitu aiāl z intellectuali. qz ibi cognitio
est iuncta illi qd appetit Alio^o accipit cogni
tio generalr p cognitionē iuncta illi qd appe
tit vel sepata ab eo. z sic aūs etiā est verū de ap
petitu naturali. qz ille appetit^o sequit cognitio
nē q est sepata ab eo qd appetit vt ignis p ap
petitū inclināt ad locū sursum. sed illū locū nō co
gnoscat ignis sed nafa vniuersalis dirigit ignē
ad locū sursum

Ar. Appetit^o sequit formā apphensaz. ergo
nō est pōna aie. Dōm q ista ppō pōt duplr i
telligi. Uno mō capiēdo appetitū p actu appe
tendi. z sic est verū q actus appetēdi sequit co
gnitionē et formā apphensā. qz cognitio ē solū
ex forma apphensā. Alio mō accipit appetit^o
p pōna appetēdi et sic adhuc capit dupliciter
Uno mō fm se z sic ppō est falsa. qz pōna nō
sequit talē formā apphensā sed pcedit eā cū
oīs pōna nafalis sit cū aīa pducāt. sed forma
apphensā p actū aie acquirit. Alio mō accipit
illa locutio quo ad nos. z sic ppō est vera quia
nos distinguim^o duos appetit^o fm formā app
hensā. vel sensibilibr z sic est appetit^o sensiti
uus. vel intelligibilr z sic ē appetit^o intellectu

Ar. Itē est obiectū pōne appetitue z cogni
tiue. ergo sunt vna pōna. Dōm q quis sit
idē obiectū materialr acceptū qd appetit et co
gnoscat tū hoc idē sub alia formali rōe appetit
et cognoscat. qz cognoscat sub rōne veri z appeti
tur sub rōne boni. Et ratio est. qz oīa bonū ap
petūt. sufficit ergo. q sit alia formalis rō in co
gnosibili et appetibili.

Querit Qno diuidat appetit^o q ē pōne aie
Dōm q diuidit in sensitiuū z in intellectuū.
et ratio est duplex. Prima est qz ad altiorē for
mā sequit altior appetit^o z pfectior. sed manife
stū est q intellectus est altior forma qz sensus.
ergo etiā habebit altiorē appetitū. Ille ergo ap
petitus qui sequit intellectu vocat^o voluntas.
que nihil aliud est qz inclinatio ad bonū app
hensū p intellectu Scda ratio stat in h. Dis
pōna passiuā ē distinguibilis fm distinctionē
pōne actiue. qz o3 agens z patiens esse pportio
nata adinuicē et necesse est actiuū pportio nari
passiuo. qz ergo pōna appetitiua est passiuā et
nata est moueri ab apphensio p pōnam cogiti
uā iō o3 talē pōnam distingui fm ordinē ad ap
prehensum p pōnam cogitiuā. sed manifestū
est q alteri^o generis est illud qd est apphensum
p intellectu scz vlt. et alterius generis est illud
qd ē apphensū p sūm. s. pnculare ḡ etiā o3 illes
duos appetit^o distingui. Et ex ista rōne potest
sumi planior rō talis scz Pōne distinguuntur
p obiecta. sed obiectū appetitus sensitiuū ē app
hensum p sensum et obiectū appetit^o intellectu
est apphensum p intellectu sed illa sūt diuer
sa ergo pōne sunt diuerse. Maior p3 ex pri^o di
ctis. qz omnis appetit^o de se est ecclus iteo optet
q moueat a potētia cogitiua z ab obiecto ei^o

Ar. Penes accidentales drās obiecti nō d3
sumi distinctio potētie. sed esse apphensum
p intellectu vel sensum accidit obiecto. ḡ penes
hoc nō debet sumi distinctio potētiar scz appe
titū diuersor. Dōm q illa pditio esse app
hensū pōt duplr accipi in aliquo obiecto Uno
mō fm q tale obiectū ppatur ad pnam cogi
tiuā. z sic omnino accidit sibi q sit apphensum
Cui^o ratio est qz potētia cogitiua nō fert in
apphensum sed in apphensibile. Alio mō acci
pit illa pditio in obiecto fm q ppatur ad potē
tiā appetitiuā. et sic esse apphensum nō accidit
tali obiecto. qz appetit^o fert p se in bonū appre
hensum. et iteo esse apphensum p sensum et p i
tectuū pōt distinguere appetitus

Ar. Dis appetit^o est sensitiu^o. ḡ null^o ē ap
petit^o intellectu^o. Aūs p3. qz oīs appetit^o ē re
spectu singularis appetibilis. sed appetit^o sit

gularis est sensitivus quia est circa bonum particulare

Deum quod cum omni appetitu ferat in res secundum quod se extra animam omni quod omni appetit ferat in aliquid singulare Sed est notandum quod singulare capit dupliciter. Uno modo secundum rationem singularem et sic appetitus sensitivus ferat in singulare. Alio modo accipitur singulariter secundum rationem universalem et sic appetitus intellectivus ferat in singulare. Exemplum. Aristoteles. quod aliquis potest odire et impugnare aliquod malum vel sicut habemus odio omne genus latronum et per oppositum diligimus omnes iustos. Potest etiam aliter dici quod aliquid se quod non potest cognosci per sensum sicut sunt immaterialia et ad illa habemus inclinationem sicut non potest fieri per appetitum sensitivum ergo fit per appetitum intellectivum per hoc dicitur ad argumentum quod appetitum intellectivum sicut voluntas vel est circa singularia immaterialia vel est circa singularia materialia secundum aliquam vellem rationem.

Aristoteles. Si est duplex appetitum quod erit duplex motum sicut est tamen unum motum quod non erit nisi unum appetitum quod appetitum est principium motus locali.

Deum quod non est sicut quod quis appetitus inferior possit aliquid appetere sine appetitu superiori non tamen potest superior appetere movere absque inferiori. Locus ratio est quod omni per appetitum inferiorem movetur ad motum et ideo superior appetitum movetur mediante inferiori.

Quoniam. Ut appetitum sensitivum bene subdistinguitur in concupiscibile et irascibile. Deum quod sic. Et ratio est quod illud quod invenit in rebus naturalibus tamquam consequens illarum formarum hoc magis et alio modo reperit in parte sensitiva. Locus ratio est quod rebus perfectioribus conveniunt perfectiores conditiones sed in naturalibus reperit duplex inclinatio una est ad persequendum convenientiam alia est ad resistendum prohibentibus illam primam inclinationem naturalem sicut per ignem quod per levitatem inclinatur ad persequendum locum sursum sicut aliquid sibi conveniens. Secundo ignis habet in se caliditatem per quam resistit impedimentibus talem motum ea comburendo ergo erunt due inclinationes in parte sensitiva una que est ad persequendum convenientiam alia que est ad impugnandum nocivam.

Quoniam. Ut iste due operationes spectant ad unam positionem. Deum quod non sed spectant ad duas positiones quod per tres causas. Prima est quod quoniam anima ingerit se tristibus contra inclinationem concupiscibilem vel sicut impugnet nocivam ergo omni per illam inclinationem ad tristitia ponere unam positionem que sit alia ab illa qua aliquis inclinatur ad delectabilia sicut est inclinatio concupiscibilis. Anus per exemplum sicut canis exponit se periculo vel persequitur appetitum concupiscibilem et hoc quod appetitum per ap-

petitum concupiscibile. Secunda ratio ad idem est quod passiones appetitus irascibilis sunt contrarie passionibus concupiscibilis ergo spectant ad duas positiones. Circa quod sciendum quod sex sunt passionibus in appetitu concupiscibili tres respectu boni sicut amor desiderium et delectatio et tres respectu mali sicut odium fuga et tristitia. Et quoniam sunt tres respectu boni sicut timor audacia et spes. Due respectu mali sicut despectio et ira. Et dicuntur passiones que fiunt cum motu corporali ipsius habentis tales passiones sicut ira fit cum motu sanguinis ad cor et ideo operationes intellectivae non vocantur passiones quia non fiunt cum motu corporali. Quod autem ipsius irascibilis et concupiscibilis sunt contrarie passiones. Nam concupiscencia intensaminiuit iram et ira intensaminiuit concupiscenciam non ergo possunt iste passiones spectare ad eandem potentiam cum se mutuo impediant. Tertia ratio stat in hoc quod irascibilis est sicut per pugnat concupiscibilis quod insurgit contra ea que impediunt concupiscenciam sed ponit que per pugnat est superior illa positio gratia cuius fit per pugnatio quod irascibilis positio est superior concupiscibili. Tamen passiones irascibilis incipiunt a concupiscibili et iterum terminantur ad concupiscenciam sicut canis movetur ad iram ex delectatione cibi quam delectatione canis cupit retinere et postquam per irascibile retinuit illum cibum tunc de novo delectatur in illo cibo.

Quoniam. Que sint obiecta istorum appetitum. Deum quod obiectum appetitus concupiscibilis est bonum particulare absolute acceptum secundum quod est conveniens sensui sed obiectum virtutis irascibilis est bonum particulare arduum sive difficile quia appetitus irascibilis non ferat in aliquod bonum particulare nisi secundum quod hoc particulare bonum accipit vel difficilius acquiribile. Sicut per tres passionibus illius appetitus non est timor audacia aut spes nisi respectu magni boni nec despectio et ira nisi respectu magni mali. Et organa eorum sunt ista quae in eodem organo in quo est sensus communis est appetitus concupiscibilis et in eodem organo in quo est virtus cogitativa est appetitus irascibilis. Quia appetitus concupiscibilis est circa aliquod bonum delectabile et sensus communis est circa aliquod quod delectabile ergo appetitus concupiscibilis coniungit sensui communi. Et hoc est quod supra dicitur Aristoteles cum loquitur de motu sensus et intellectus quod delectari et tristari est agere sensitiva medietate sed medietas sensitiva est sensus communis. Sed appetitus irascibilis coniungitur virtuti cogitativa et habet in eodem organo in quo est virtus cogitativa quod requirit alio organum cum sit alio appetitus.

Arguitur Multa concupiscim⁹ que non pnt
cognosci p sensum communem ergo appetitus cogit
piscibilis coniungit virtuti cogitativae. Ddm q
dupl^r aliq⁹ pona coniungit alteri. Uno mo essen
tialiter. et sic appetitus concupiscibilis coniungit
sensui communi. Alia mo virtualiter. et sic appeti
tus concupiscibilis est etia in virtute cogitativa
Lm⁹ ratio e quia quicqd pnt pna inferior: h etia
pnt superior et amplius cu ergo sensus communis q
est sensus inferior cognoscat delectabilia multo
magis virtus cogitativa potest illa delectabilia
cognoscere. ergo etia sibi coniungit inclinatio ad
delectabilia. Et ista concordant cu dictis beati
Augustini q dicit q virt⁹ sensitiva e sicut serpens
e caput e virt⁹ irascibil⁹. et cauda e virt⁹ concupiscibil⁹
sic. q serpens est aliquod vnu ita etia appetitus
concupiscibilis et irascibil⁹ videt pntinere ad vna
ponaz scz ad virtute cogitativa.

Arguitur Est tñ vna pona contrarior. ergo no
oz ponere vna potentia p vnicenti et alia pro
discoueniens. Ddm q est vna pona vnicen
tis et discoueniens. scz concupiscibilis qz ipa pona
fm aliquas passiones e vnicentis scz fm amo
rem desiderii et delectatione. sed fm alias e dis
conuenientis scz fm odium fugam et tristitia. et io
no ponit virtus irascibilis p pona discoueni
entis sed p resistentia discoueniens qz impu
gnat discoueniens.

Arguitur Appetitus sensitiv⁹ est solus vnicen
tius. ergo non est appetit⁹ irascibilis respectu
discoueniens. Ddm q aliquo appetitu e co
uenientis p dupl^r intelligi. Uno formaliter
et sic est falsum qz etia est appetit⁹ discoueniens
tis. Alio finaliter et sic est verum. qz sicut dictu
est passiones irascibilis terminant ad concupiscen
tia. vt pz exemplari qz cantis impugnat aliqd
impediens psecutione nutrimenti vt delectat
in tali nutrimento

Querit Utr⁹ ista dña sit in intellectu scz q
sit aliq⁹ appetit⁹ intellectiu⁹ concupiscibilis et
aliquis irascibilis. Ddm q no. et ro est qz si
sit aliq⁹ pona respiciens aliqd obiectu fm com
munem rationem tunc tal pona no diuersificat fm
spales rones contentas sub tali obiecto. sicut
visus q respicit colore in comuni no diuersifica
tur p albu et nigrū. sed obiectu appetitus intel
lectiu⁹ e bonu in comuni. ergo diuersae rones co
tente sub tali bono no diuersificant illa pona
sed qz sensus respicit bonu particulare et no bonu
in qntu bonu ergo diuersae rones bonoz pnt di
uersificare illa pona. qz bonu particulare conuen
ens respicit appetitu concupiscibile et bonum
particulare arduū respicit appetitu irascibilem.

Arguitur Intelligibiliū sunt concupiscen
tia et odium. ergo etia ista diuisio hz locū in intel
lectu sicut in sensu. Ddm q iste passioes amor
odiu et concupiscencia et hmoi pnt dupl^r capi.
Uno pprie fm q sunt cu qdam transmutatioe
corpali et sic spectant ad appetitu sensitiuū. et
ideo pprie dicuntur passiones qz tunc subiectuz
p eas aliqd patit. Alio accipiunt fm qz omni
nant simplices actus voluntatis. et sic etia pnt
reperi in intellectu. qz sic inueniunt in substan
tijs separtis. est em ibi amor boni. i. inclinatio
in bonu. et odium mali. i. naturalis fuga mali p
appetitu intellectiuū. Et io pnt voluntas dici
irascibilis et concupiscibilis p similitudine. Dicit
ei irascibil⁹ fm q fugit malu. et h ex iudicio rois
Et dicit concupiscibilis fm q desiderat bonu et h
iterū ex iudicio rois

Specie quidē igit.

Quia Aresto. iam dixit q ad motu locale mul
ta concurrunt. ideo consequenter ont ordine eoz q
in motu repunt. Et circa hoc tria facit. Primo
ont quo illa sunt vnu q in motu locali concurrunt
Secdo quo ordinant adiuicē i mouedo. Tertio
ponit ea que ad motu executiue requirunt. Et
vult qtu ad primū q in oi motu locali e vnu
mouens locale qd. scz vnu fm spem. qd intelligit
no de ipse nate scz d spem appetibil⁹. Est ei aliqd p
mo mouens qd mouet appetitu et intellectu pnt
cu sicut appetibile. Et p hoc soluit argumentū
qu arguit q sunt multa appetibilia fm species
que mouent fm locū vel localiter. Ddm q
spes no est hic accipienda p specie nature. quia
appetibilia que mouet localiter hnt diuersas
naturas. sed snt vnu mouens in specie appetibi
lis qz. scz oia talia mouent appetitu in q consistit
spes appetibilis

Quoniam aut tria.

Hic ponit ordine eoz que requirunt in motu.
Et vult q tria requirunt in motu scz mouens or
ganū quo mouens mouet et illud qd mouet. sed
mouens subdiuidit qz qdā est mouens immo
bile. et aliqd est mouens qd mouet. oia ergo ista
sunt inuenienda in motu aialis. qz appetibile
est mouens immobile. et mouens mobile est ipse
appetitus qui mouet ab appetibili. mediu q
mor⁹ sic est pona localiter motiua et motu e al
Quid sit sit organū q aliqd mouet consideradū
est in libro de motu aialiū.

Querit Utrū sit similitudo in motu animal
um et in motu vniuersi. Ddm q sic. quia in
vniuerso aliquod est mouens immobile sic dicitur.

et aliqd est mouēs motum qd scz mouet a deo et vltim^o mouet alia sicut sube separte speculatiue. alia sunt que mouent et mouent executiue sicut aia nobilis cum celo. et ista inferiora sunt solū mota. Sicut ē in motu aialiu qz appetibile mo et nō mouet. appetit^o mouet et poñam localiter motiua et mouet ab appetibili. poña aut localiter motiua mouet executiue cor. et cor mouet alia mēbra q mouent et nō mouent Est tñ in istis dñā qz appetibile mouet appetitum solū finaliter sed deus mouet intelligentiā finaliter et efficienter.

Hunc autē in sūma

Postqz Aresto determinauit de poña localiter motiua impatiua. hic pñr determinat de principio motus localis executiuo. Et vult qz principiu mot^o localis executiuū est quedā poña que est in corde fm q sibi iungunt alia mēbra. Et hoc pot sic pbari. qz illud est principiu executiuū mot^o qd est principiu et finis mot^o. sed cor est principiu et finis cuiuslibet motus in aiali. q poña localiter motiua est in corde. Minor pz qz cor hz duplicē motū scz gibbosū. i. cōuexum et cōcauū et ideo hz motū sicut glingim^o. i. circularē. et fm vnū motū scz pcamū ē finis. et fm aliū motū ē principiu Un qdammodo cor mouet circularit. i. hz similitudinē mot^o circularis. sic qz illud qd circulariter mouet fm totū quietat et fm ptes mouet ita etiā est de motu cordis.

Arguit Poña localis motiua pñsistit i neruis adinuitē iungentib^o organa que sunt principia mot^o localis Exempli grā in crumb^o iut nerui quidā q adinuitē iungunt organa mot^o localis. Dñm qz cor accipit duplr. Uno^o fm se et sic i corde nō ē poña motiua localis. Alio^o caput cor fm q sibi iungunt alia mēbra. q recipiunt naturaliter influentia a corde. et sic cor ē subiectū poñe motiue localiter Et sic dicit Aresto. in libro de aialib^o q aia est in corde qd nō ē fm de aia qlitercūqz accepta s; de aia motiua. Ita ergo potētia localiter motiua est realiter distincta ab alijs potētijs pus dictis qz est vis qdā motiua que est in corde fm qz alia mēbra coniungunt

Querit Quid sit principiu mot^o localis in aialib^o Dñm qz aliud ē qzere de principio motus localis et de poña localiter motiua. Un si querat de principio. Dñm est qz duplex est principiu motus localis. i. imobile et mobile Immobile est appetibile. qz hoc mouet appetitū et e^o motu sequit motus aialis. Principiu mobile est duplex scz impatiuu et est appetitus et fan-

tasia. vel est appetitus et intellectus sicut pus dictū est. Sed executiuū est poña q est in cord et in alijs membris sibi iunctis. Si aut qrat de poña localiter motiua tñ excludit appetibile. qz quis appetibile sit principiu motus localis tñ nō est poña motiua localiter. ergo ē tunc dñm q duplex est poña motiua. Quedā est impatiua et est appetitus cū fantasia. vel appetitus cū intellectu. Alia est executiua que est principaliter in corde fm q alia mēbra sibi iunguntur. Et p hoc soluit qstio scz an poña localiter motiua sit vnā distincta poña. Dñm q sic et h loqndo de poña executiua et nō impatiua.

Immo quidem.

Postqz Aresto determinauit de principio motus localis in cōi. hic pñr determinat de ipso p compositionem ad diuersa animalia. Et pmo dicit quid sit cōmune oibus aialibus principibus motum. Et vult qz omne animal inqz appetitū est suūpms motiū. qz appetit^o est ppria causa motus. Cui^o rō est qz quis principium motus localis sit ab aliqua cognitione tñ cognitio non est sufficiens principiu mot^o localis nisi cognitōni addat appetitus. qz cognitio de se est ad opposita. sed appetit^o determinat poñam ad vnū. Et hoc ē qd dicit Aresto. q appetitus qui mouet nō ē sine fantasia rōnali vel sensibili. qsi diceret qz talis appetit^o necessario pñsupponit cognitōnem rōnalem vel sensibilem. Arguit Nulla fantasia ē rōnalis. ergo male dicit q appetit^o nō mouet sine fantasia rōnali vel sensibili. Dñm dupliciter. Primo qz fantasia dicit rōnalis p pncipationē licet non per essentia. et tñ qz Aresto. hic extendit fantasiam ad rōnem. ergo dñm est q illa pñt habere vnū cōmune nomen que hnt vnā cōem. pprietates cū ergo cognitio sit cōis fantasie et intellectui. q. ppe ē rō sic etiā p fantasia existēdi ad intellectū quia notitia in fantasia est nobis notior qz in intellectu.

Consideranduz at

Hic Aresto. inquit quid sit principiu mot^o in animalibus impectis quibus solum inest sensus tactus. Et vult q fantasia indeterminata et pncipientia indeterminata illam fantasiam consequens sunt principium motus localis in illis animalibus quibus solum inest sensus tactus Et hoc sic pbat. quia eo modo quo animalibus inest motus localis. eo modo ipis inest principiu motus localis. sed illi animalibus inest motus indeterminatus quia soluz mouent in

pntia sensibiliū q̄ determinate eis pponuntur
ergo etiā pncipium eoz est fantasia indetermi
nata et concupiscētia illā p̄scq̄ns. eo em̄ modo
quo illis inest fantasia etiā eis inest concupi
scentia.

Sensibilis quidem

Consequēter dicit Aresto. quid sit pncipium
motus localis in aialibus pfectis. Et vult q̄ in
illis pncipiū motus localis est fantasia sensibilis
absentis. quia illa mouetur p̄ fantasia dēter
minatā. qd̄ intelligit cōiungendo tali fantasie
appetitū. Deinde ostēdit quid sit pncipiū mo
tus localis in hominib⁹. et dicit q̄ fantasia deli
berās. i. rō deliberatiua q̄ pot̄ vocari fantasia si
cut dictū est. Ut p̄t etiā p̄poni de fantasia sen
sitiua que est deliberatiua p̄ pncipatōem. et sic
fantasia sensitiua etiā vocat̄ deliberās. Istud
em̄ sic p̄batur. Illud est pncipiū motus localis
in hominib⁹ quo vnū peligit alteri in agibili
bus. qz ex tali electiōe aliqd̄ mouet ad vnū et
nō ad alterū. sed talis electiō fit p̄ rōem delibera
tiua ergo rō deliberās est pncipiū motus localis
in hoīe oportet em̄ q̄ illa ratiō deliberās accipi
piat aliqz cōem regulā quā applicando ad agi
bilia vnū peligit alteri. illa aut̄ regula p̄t eē p̄n
cipiū omniū agibiliū scz q̄ omne bonū sit faciē
dū et quia bruta nō possunt vti tali syllogismo
p̄ quē vnū peligit alteri. iteo sequunt̄ duo Pri
mo q̄ bruta nō hnt̄ opiniōē qz opiniō genera
tur ex tali syllogismo. Secūdo sequit̄ q̄ bruta
statim mouent̄ p̄ fantasia ad concupiscendū vel
irascendū qz nō hnt̄ deliberatiōē qua pnt̄ p
eligere hoc vel illud

Vincit aut aliquando.

Dicit Aresto. n̄t̄ vni tacite questioni qua quis
posset dicere q̄ hō sepe moueat ad aliqd̄ p̄tra
rōem deliberatiua qz nō semp̄ facit illud qd̄ deli
berat. Rndit Aresto. q̄ qñ hō mouet̄ fm̄ p̄p̄ri
am naturā hominis tūc semp̄ mouet̄ fm̄ rōem
deliberantē. sed qñqz p̄tingit q̄ hō mouet̄ nō vt
hō sed vt brutū. sicut p̄tingit qñ appetit⁹ inferi
or vicit̄ supiorē appetitū et deliberatiōē remo
uendo hoīem ab eo qd̄ deliberauit rō. Ex quo
sequit̄ q̄ sic i toto vniuerso supior celestis sphe
ra mouet̄ inferiores naturalr. sic etiā appetit⁹
supior mouet̄ naturaliter inferiorē. sed sic om
nino motus fieret p̄tra naturā si inferior spera
moueret̄ supiorē et traheret̄ eā ad suū motū. sic
etiā est contra naturam q̄ inferior appetitus
trahat̄ supiorē a sua rectitudine. et iteo ex hoc
contingit peccatum

Querit̄ Utrū virtus irascibilis et concupisci
bilis moueant̄ a rōne et obediant̄ ei. Ddm̄ q̄
sic et hoc est verū fm̄ aptitudinē taz quo ad in
tellectū q̄ quo ad voluntatē. rō em̄ qñqz exten
dit̄ ad appetitū rōnalem qui est voluntas. Q̄
aut̄ appetitus inferior obediat̄ rōni sic p̄batur
qz appetitus p̄iungit̄ p̄tuti estimatiue p̄inci
paliter in homine que virtus estimatiua est rō
p̄ticularis. Ex quo sic arguit̄. Rō p̄ticularis di
rigit̄ a rōne vli sicut p̄z in syllogizatiōe vbi p̄
positiones singulares concludunt̄ ex vlib⁹. Lū
ergo intellectus sit rō vli et estimatiua p̄tici
laris. sic dirigit̄ estimatiua et appetit⁹ sibi con
iunctus a rōne vli. Et ista est cā quare ouis est
mans p̄ virtutē estimatiua lupū p̄ntem absqz
deliberatiōe statim fugit. sed hō etiā si estimet̄ p̄
p̄tute cogitatus aliqd̄ piculū sibi iminere p̄i
mo deliberat̄ anteqz fugiat. Et qz syllogizare n̄
est opus simplicis intellectus ideo dicunt̄ iste
virtutes plus obedire rōni q̄ intellectui. idem
p̄z ex exp̄imento qz ex vlib⁹ syllogizatiōib⁹
mitigant̄ passiones sicut ira vel concupiscētia
vel aliqd̄ h̄mōi et etiā obedunt̄ isti appetit⁹ vo
luntati. qd̄ etiā p̄z ex exp̄imēto qz videm⁹ q̄ hō
si apprehendat̄ aliqd̄ concupiscibile nō tū statim
p̄sequit̄ illud sed aspiciat̄ motū voluntatis rōna
lis. Rō illius est quia vt prius dictū est volun
tas est supior pōna iter pōnas aīe. sed semp̄ su
perior pōna mouet̄ inferiorē. q̄ etiā voluntas na
turalr mouet̄ inferiores pōnas.

Arguit̄ Augustinus vocat̄ sensualitatē sp̄c
tem quia nō obedit ratiōi. ergo sequit̄ q̄ appe
titus inferior nō obediat̄ rōni. Ddm̄ q̄ ap
petitus sensitiuus accipit̄ duplr. Uno fm̄ q̄
fert̄ in obiectū absolute p̄ter rōnē. et sic vocat̄
serpens qz sic mouet̄ p̄tra dñū ratiōis supio
ris et inferioris Alio accipit̄ appetit⁹ inferior
fm̄ q̄ in appetitū redūdat̄ intellectus. et sic ap
petitus vocat̄ rōnalis. potest̄ em̄ pōna supior
dirigere inferiorē ad suū actum.

Arguit̄ Qd̄ repugnat̄ alicui nō obedit̄ ei. s̄z
sensualitas repugnat̄ ratiōi. ergo nō obedit̄ ei
Minor p̄z in incōtinentibus. Ddm̄ q̄ sicut
in ciuib⁹ est duplex principatus scz despoti
cus in quo principatu inferior nō h̄z p̄tate re
sistendi supiori sicut dñs principatur suo h̄uo
Alius est principatus politicus sine regalis
et in illo principatu subditi hnt̄ p̄p̄riā volūta
tem resistēdi dominio suoz supior. sicut rex do
minat̄ ciuib⁹. Ddm̄ est ergo q̄ sicut in homine
repiit̄ duplex principatus. quis aīa dñatur eoz
pori principatu despotico. et iō p̄t aīa vti corpe
et corp⁹ aīe resistere nō potest̄ Sed volūtas nō

diat appetitui inferiori tali principatu s; pnci/
patu politico et io appetit' inferior' pt resistere
appetitui superiori. Un patz q' ista ppo' appeti-
tus inferior' obedit rōni est accipienda s; q' obe-
dit dicit aptitudinē sic q' sit sensus appetitus
obedit. i. aptus nat' ē obedire q̄uis etiā nat' sit
repugnare rōni

Arguit Poſſa ſenſitiua cognitua nō obedit
rōi. ergo nec appetitiua. Añs pz q̄a nō vitem'
qn̄ volum' p̄na pz. q̄a appetit' ſeq̄tur cogniti-
onē. Ddm q' duplices ſunt ſenſus ſez exte-
res ⁊ tales nō obediūt rōni q̄a tales nō mouen-
tur niſi p̄ntib' ſenſibilibus. cū ergo p̄ impium
volūtatis nō ſit obiectū p̄ns. ergo nō pt videre
viſus qn̄ volum'. Sed ſenſus interiores mo-
uent ſm̄ impii volūtatis qz illi ſenſus p̄ponūt
fantasmata ſic dirigunt a libertate volūtatis

Querit Utr' appetit' ſenſitiu' moueat vo-
lūtate. Ddm q' quz pt appetit' ſenſitiu' moue-
re volūtate. Cui' rō est qz obiectū volūtatis ē
bonū ſed ſm̄ appetitū ſenſitiuū qn̄q; iudicam'
aliq̄d eſſe bonū. ergo appetit' ſenſitiu' pt moue-
re volūtate. Maior eſt manifeſta ⁊ minor pz
q̄a qd̄ alicui videat aliq̄d eſſe bonū hoc p̄tigit
ex diſpōne illius qd̄ p̄ponit tale bonū ſic gult'
infect' iudicat hoc eſſe dulce qd̄ ſuenit. ſibi ſz
ſua infectionē. cū ergo ex paſſione appetit' ſenſi-
tūi qn̄q; hō imutet ad diſpōnem aliquā. ſeq̄t
q' ſm̄ illā diſpōnem appareat aliq̄d bonū quod
extra illā diſpōnem nō eſſet bonū. ⁊ ſic pz q' ap-
petitus ſenſitiu' mouet volūtate ex pte obiecti

Añ. Appetit' ſuperior' eſt mouēs ⁊ mouēs eſt
p̄ſtātus moro et dignius eo. q̄ appetitus ſenſi-
tūus q̄ eſt appetitus inferior' nō pt mouere ap-
petitū ſuperiorē. Ddm q' nō eſt incōueniēs q'
aliq̄d ſit dignius altero ſimplr. ⁊ tñ alterū pōt
eſſe dignius illo ſm̄ qd̄. Per h' ergo eſt ddm q'
appetitus ſenſitiuus accipit' duplr. Uno' ſm̄
ſe ⁊ ſic mouet a volūtate. ⁊ ſic ſp̄ appetitus intel-
lectiuus eſt dignior. Alio' appetitus ſenſitiu'
accipit' ſm̄ q' ſubiacet paſſioni. ⁊ ſic appetitus
ſenſitiuus dñatur appetitui intellectiuo. quia
mouet appetitū intellectiuū ad p̄ſeq̄ndū paſſi-
onē q̄ dñatur in appetitu ſenſitiuo.

Arguit Virtus particular' nō agit in cauſam
vlem. ergo appetitus ſenſitiuus nō agit in vo-
lūtate que eſt circa bonū vlem. et appetitus ſenſi-
tūus eſt circa bonū p̄ticulare. Ddm q' virtus
p̄ticularis nō agit in p̄tate vlem niſi etiā talis
virtus vlem applicet ad aliq̄d p̄ticulare agibi-
le. Exempligrā extra p̄poſitū. Virtus celi q̄ eſt
vlem pt impediri p̄ aliq̄d p̄ticulare agens circa
p̄ductionē alicuius plante ⁊ tñ virtus celi eſt

vlem nō q̄ vlr eſt verū q' ſtutus p̄ticularis nō im-
pediat virtutē vlem. et ergo pt appetitus ſenſi-
tūus diſponi p̄ aliquā paſſionē vt in hoc par-
ticulari agibili trahat rationē a ſua rectitudine

Scientificum autē

Quia Ar'. ſupra dixit q' in homine mouet rō
deliberatiua. io Ar'. h' dicit que ſit illa rō mouēs
Et p̄tio vult q' illa nō eſt rō ſpeculatiua qz illa
nō mouet ſed manet. i. q̄ſcit. Illa em̄ rō nō cō-
ſiderat aliq̄d agibile. et io vocat eā ſcientificam
q̄a p̄ illā absolute aliq̄d ſcimus. Ratio q̄ q' mo-
uet eſt practica q̄ iterū eſt duplex ſez vlem q̄ cōſi-
derat vlem p̄ncipia agibiliū. ⁊ p̄ticularis q̄ ap-
plicat tale vlem ad aliq̄d p̄ticulare agibile. Exem-
pligrā Rō vlem dicit q' p̄ntes ſunt honorād'.
ſed rō p̄ticularis dicit q' ille pater ſit honorād'.
mouet ergo vtraq; ratio practica. ſed differēt
q̄a rō vlem practica mouet ſicut cā prima. ſz rō
p̄ticularis mouet ſicut prima cā. optz
em̄ ſi motus debeat ſeq̄ q' vniuerſalia applicen-
tur ad p̄ticularia agibilia. Et ex iſto pt faciliter
ſumi rō q̄re rō practica p̄ticularis corripit'
q̄a in iſta p̄ticulari applicatione contingit p̄ti-
cularem rōnem corripit' p̄pter delectationem
vel p̄pter aliam paſſionē quam delectationē vel
paſſionem in electione ſequitur ratio practica
p̄ticularis.

Queritur Utrum homo ſit liberi arbitrii.
Dicendum q' ſic. quia niſi ſic tunc fruſtra eſ-
ſent conſilia. exhortationes p̄cepta. p̄mia et
p̄na quod eſt falſum. Cuius ratio eſt quia de
his que ſunt neceſſario non eſt conſilium vt dē-
atur tertio ethicorum. ſed de his que poſſūt ſic
eſſe vel non eſſe. ſunt ergo conſilia vt vnum eli-
gatur per liberum arbitrium et non alterum.
Similiter ſunt exhortationes vt eligatur alē
quod bonum et eius oppoſitum non eligatur.
Similiter p̄cepta ſunt de his que homo po-
teſt facere vel non facere. P̄miū autem datur
bonis ⁊ pena malis. Circa quod ſciendum
q' quedam res agunt ſine iudicio ⁊ ſine cogni-
tione. ſicut lapis tendit ad locum reorſum. et
aliqui agunt iudicio et cognitione ſed non libe-
ro quia agunt naturali inſtinctu ſicut bruta. ſz
homo agit iudicio etiam libero. agit enim iu-
dicio quia per vim cognitiuam homo iudicat
quid ſit agendum et quid dimitteādū. Et iſtud
iudicium nō eſt ex naturali inſtinctu ſed ex col-
latione ipi' rationis in particulari operabili.
Cuius ratio eſt quia appetitus neſter ſequitur
rationem. ſed ratio noſtra in particularibus
agibilibus eſt circa contingentiā circa illa autē

ratio habet viam ad opposita. p̄t enī rō p̄sua-
dere in aliquo p̄culari agibili duo contraria
sicut patz in rhetoricis p̄suasionibus. etiam in
dialecticis syllogismis Unde patet q̄ origo li-
berratis ē ex rōe p̄suadente aliquid agenduz
vel non agendum.

Ar. Aresto dicit. ij. ethicorū. Qualis vnus
quisq̄ ē talis finis rebet ei. Ex quo sic arguitur
aliq̄s ē aliqualis ex habitu et natura. ḡ homo
nō ex libero arbitrio opaf. sed ex habitu vel na-
tura ordinat ad finē. **Dōm** q̄ in hoīe ē du-
plex q̄litas. scz naturalis et acquiritā vel super-
ueniens. Naturalis q̄litas p̄t accipi vel circa i-
tellectū. vel circa corpus et virtutes corpi anne-
ras. ex naturali aut q̄litate intellectū hō appe-
tit vltimū finē. et ideo nō vult libere vltimū fi-
nē sed necessario. Et ideo p̄ cōpationē ad vlti-
mū finē nō habet voluntas libertatē. qz hoc est
summū bonū ad qd̄ naturalit̄ oīa inclinantur
Ex p̄te aut̄ corporū hō p̄t habere qualitates in-
clinantes ipm̄ ad aliqd̄. sed illis inclinationi-
bus p̄t resistere p̄ voluntatē. et p̄ qualitates su-
peruenientes acq̄litas aut infusas. etiā incli-
natur homo ad aliqd̄ opus sed nō necessario. et
ideo adhuc p̄t nō agere opa illi⁹ habitus. et h⁹
p̄pter triplicem cām. Prima qz p̄t p̄uenire ac-
quisitionem habitus. Secda qz p̄t non vti ta-
li habitu. Tercia qz p̄t p̄ cōtrarios motus id ē
actus tales habit⁹ cōtrape. **Dōm** ē ergo ad ar-
gumentū. q̄ quis habit⁹ inclinat ad aliqd̄ o-
pus nō tū necessitat ad tale opus. qz p̄t aliq̄s
hōis habitū nō opare p̄ talē habitū.

Querit. Utz liberi arbitriū sit sp̄ialis po-
tētia aīe. **Dōm** q̄ nō qz ē ipamēt voluntas.
qd̄ sic p̄bat. qz optet pōnas appetitiuas ēē. p̄-
porcionatas apprehēsiuis. qz appetitiue mo-
uent ab apprehēsiuis. sed in intellectu ē quedā
vis intellectiua q̄ vnū ex alio eligim⁹. ergo pro-
porcionabilis sicut in appetitiua. Est igitur
vna vis in appetitiua q̄ simpliciter finē appeti-
m⁹ et vocat voluntas. Alia ē vis electiua sine li-
beri arbitriū fm̄ quā vnū eligit aī aliud. sic ḡ
intellect⁹ et rō sūt vna pōna ita voluntas et libe-
rū arbitriū. et iō fm̄ aliq̄s liberū arbitriū vci⁹
vis electiua qz p̄ illā vim vnū p̄eligit alteri

Ar. Naturale et deliberatiū nō p̄nt esse v-
na pōna s̄z aliq̄ voluntas naturalis q̄ vocatur
thelests. et aliq̄ ē voluntas deliberatiua q̄ vocat
vulesis. ergo sunt distincte pōne. **Dōz** q̄ vo-
luntas naturalis q̄ vocat thelests. et voluntas de-
liberatiua que vocat vulesis nō d̄nt vt diuer-
se pōne. sed d̄nt fm̄ actū p̄fectū et imp̄fectum
qz thelests dicit voluntatē imp̄fectā q̄ nō est cō-

tuncta p̄fecte deliberationi et cōplete. nec est ac-
cepta fm̄ oēs circūstantias siue cōditōnes. sed
vulesis ē voluntas accepta cū p̄fecta deliberatōe
et fm̄ hoc cōtingit q̄ aliq̄s vult opposita s̄z di-
uerfas voluntates. q̄nq̄ enī ante p̄fectā delibera-
tionē vult aliquā rē quā tū nullo mō vult post
deliberatōem p̄fectā. Ut martyres voluntate na-
turali volebāt nō mori. sed voluntate delibera-
tiua et p̄fecta volebāt mori ne abnegarēt fidem.

Ar. Pōne distinguunt p̄ncip̄ act⁹. s̄z ē alius
actus voluntatis et liberi arbitriū. ḡ sunt diuer-
se potentie. Maior est nota. et minor p̄z. qz vo-
luntas ē act⁹ pōne volūtē s̄z q̄ absolute inclināf
ad finē. s̄z electō p̄p̄ diuinitatē eligibilū ē act⁹
liberi arbitriū. **Dōm** q̄ sunt duplices actus.
Quidā sunt qui se accidentalit̄ h̄nt ad aliquā
pōnam. et tales nō diuersificant pōnam. Alij
sunt actus q̄ essentialiter se h̄nt ad potētias. et
illi diuersificant pōnas. sicut in sensibus sūt au-
dire et videre. tales enī actus diuersificant potē-
tias. Per hoc ḡ ē dōm q̄ electio et voluntas se
h̄nt p̄ actūs ad liberū arbitriū. qz voluntas est
act⁹ pōne volūtē fm̄ q̄ absolute inclināf i si-
nē. s̄z electio ē act⁹ voluntatis fm̄ q̄ vnū p̄eligit
alteri p̄pter aliqd̄ bonū p̄ns. Et sile ē de intel-
ligere et rōcinari quo ad pōnam intellectiuam

Ar. Est duplex intellect⁹ scz agens et possibi-
lis. ḡ etiā erit duplex voluntas p̄na tenet a sili
dōm ē dupliciter. Primo q̄ voluntas nō mo-
uet a duplici intellectu. s̄z solum ab intellectu
possibili. Et iō sicut i intellectu possibili ē vis
intellectiua et rōcinatiua. ita in voluntate ē vis
volūtē et electiua. Secdo ē dōm q̄ intellect⁹ cō-
paf ad voluntatē vt mouēs. et ideo nō oportet
distinguerē duplicē voluntatē. qz nulla est vo-
luntas agens cū oīs voluntas sit mora.

Vegetabilē quidē

Postq̄ Aresto. i. p̄cedētib⁹ determinauit d̄ sin-
gulis p̄tib⁹ anime scz de anīa vegetatiua. sen-
sitiua. intellectiua. et motiua fm̄ locū. hic p̄nt
vult oīdere quō se h̄nt iste p̄tes ad viuētia. et
primo quō se habeat aīa vegetatiua ad viuētia.
Secdo quō aīa sensitiua. Vult ergo q̄ anima
vegetatiua est in omnibus viuētibus. Et hoc
sic p̄bat. qz omne viuēs vel habet t̄ps augmē-
ti sicut in p̄ncipio post generatōem. Aut ha-
bet t̄ps decrementi. sicut q̄ viuēs rēdit ad cor-
ruptōes. Vel h̄z t̄ps stat⁹ sicut q̄ nec augetur
nec decrescit. sed in oībus istis statibus neces-
se est viuens vti alimento. sed vti alimento spe-
ctat ad aīam vegetatiuā. ergo necesse est omne
viuens habere animā vegetatiuā.

Quoniam Quotuplex est tempus in reb⁹ ge-
neratis. Ddm q³ triplex. Aliquod est temp⁹
in quo ppter calorem naturalem plus aggenera-
tur de alimento substantie aliti q³ expditu fuit
et hoc est tempus augmenti. Aliud est temp⁹
in quo plus remouet de substantia aliti q³ ag-
generet et hoc ppter defectu caloris naturalis
et hoc est tempus decrementi. Aliud est temp⁹
in quo equaliter aggenerat sicut expditu fuit
et hoc dicitur tempus status. Dicitur tamen aliq³
q³ non sit tempus stat⁹ nisi quo ad nos. q³ vel
homo semper crescit et augmentetur vel decre-
scit. et hoc capiendū augmentum et decremen-
tum improprie fm q³ aliquid dicitur augeri q³
est factu maius q³ immediate ante hoc fuit. et hoc
dicitur decrescere q³ est factum minus q³ im-
mediate ante hoc fuit.

Sensuum autem ne

Dic ondit q³ se habeat sensus ad viuentia.
et dicit q³ non est necesse omnib⁹ viuentibus in
esse sensum. et hoc sic pbat. quia primus tact⁹
scz sensus consistit in quoda temperamento q³ li-
tatum primaru. q³ sicut prius dictu est. nihil
aliud est sensus tactus q³ medietas calidi. fri-
gidi. humidi. et sicc. sed sunt multa viuentia
que habent corpus simplex. sicut sunt plante.
ergo illis non inest aliquis sensus.

Arguit Plante habent corpus mixtum. q³
non habent corpus simplex. Ddm q³ dupli-
citer d^r aliq³ corpus simplex. Uno mo q³ no
est compositum ex quattuor elementis. et sic ce-
lum et quattuor elementa sunt corpora simpli-
cia. et illo modo veru est q³ plante non sunt cor-
pora simplicia. Alio modo dicit aliq³ corp⁹
simplex in virtute et in potentia. et sic illud dicitur
corpus simplex q³ non potest fundare sen-
sum tactus. et sic plante habent corpora sim-
plicia. q³ non habent in se illa medietate qua-
litatu primaru in qua fundatur sensus tactus
Ubi notandū est q³ aliqui exponebant corpus
simplex ad significandu corpa que sunt soluz
elementaria vt scz sit sensus q³ aliqua sunt vi-
uentia scz calodemones et cacademones q³ ha-
bent corpa simplicia scz aerea tantu. Et quis
illo modo posset intelligi textus no tamen vi-
detur esse ad ppositu sicut prima expositio.

Animal autem neces.

Consequenter ondit Aresto. q³ se hz sensus
ad viuentia. Et vult q³ quis sensus non inest
oibus viuentibus sicut dictu est. necesse est ta-
me sensuz ee i quolibet aiali. et hoc pbat sup

ponendo duas autoritates. Prima est q³ natu-
ra nihil facit frustra. Scda q³ omnia que fiut
a natura subsistit ppter fine vel accidit his que
fiunt ppter fine. ex quib⁹ sumit talis ro. Si al
no haberet sensuz tuc no posset distinguere in-
ter nutrimentu coueniens et discoueniens. q³ per
nutrimentu discoueniens corrupit. et io sic gene-
ratio talis animal esset frustra. q³ frustra generat
q³ statim corrupit q³ e cotra prima autorita-
te. Et hnt pgressina aialia organa q³ no habe-
rent aliquo fine nisi aial haberet sensuz q³ est
otra scda autoritate. Et q³ possz aliqs dicere
q³ al hret intellectū et p intellectū fugeret discoue-
nientia et psequeret couenientia et sic no eet neces-
se habere sensuz Aresto. soluendo dicit q³ hoc
est impossibile q³ aial intellectua sit sine sensu i
aliquo corpe. et hoc ideo q³ talis vno ad cor-
pus tale nec esset ppter bonu aie nec ppter bo-
nu ipius corporis. No propter bonu aie. q³ aial
in tali corpe exis no intelligit q³ no pt recipere
ex sensibus cognitione sicut facit p corp⁹ senti-
tiuū. Nec esset ppter bonu corpus. quia aial co-
seruat corpus in esse et non econtra. cu ergo ta-
lis aial no esset in corpe subiectiue no posset co-
seruare corpus in esse. Ex quo textu pt capi q³ a
nima nobilis non vnit celo p informationem
sed solum per assistentiam.

Stuero si sensum.

Quia Aresto. supra dixit q³ necesse e oe aial
habere sensum. hic pnter ondit que sensuz ne-
cesse sit omne aial habere. Et vult q³ necesse est
habere oe aial sensuz tactus. Et ro stat in hoc.
Omne aial aut hz corpus simplex aut mixtu
no aut pt habere corp⁹ simplex. q³ in tali cor-
pore nullus sensus subiectari pt. sed prius pba-
rum e q³ necesse e oe aial habere aliquē sensum
et si e corp⁹ mixtu tuc fundat sensum tact⁹. q³
tactus consistit in quadā medietate pportioni s
qlitatu primaru. scz calidi. frigidi. humidi et sicc.

Propter quod qui

hic elicit correlarie q³ etiā pter tactū necesse est
oe al hre gustū. et hoc sic pbat. q³ gust⁹ e q³ da ta-
ct⁹. si q³ necesse e al hre tactū. q³ etiā et gustū. Itz
gust⁹ e sens⁹ alimēti. s³ sine alimēto al no pt pfi-
stere. q³ ec nec sine gustu. alij at sensus no faciūt
ad alimētu s³ apphēdūt delectatōez circa alimē-
tu. et hoc e ver⁹ d sensu olfact⁹. et hoc pbat in
ductiue. q³ color et son⁹ nihil faciūt ad alimē-
tu sed odor e delectatio circa alimētu sicut p⁹
bat Aresto. in libro de sensu et sensato.

Arguitur Prius dictu est in scdo hui⁹ q³ so

Handwritten notes:
my } omg } A. 21

lus tactus necessari^o sit aiali. ergo male dicitur hic q^d gustus et tactus sunt necessarij oi aiali.

Dom q^d gust^o capit dupl^r. Uno^o fm q^d e di-
cretius alimenti fm q^d in alimento sunt qua-
litates tangibiles scz calidū. frigidū. humidū
et sicū. et sic gustus est vna potentia cum tactu
qz tact^o exis circa alimentū vocat gustus. et ta-
ctus exis circa alia tangibilia vocat tact^o. A-
lio modo accipit gustus fm q^d est discretius
alimenti inqstu alimentū ē saporosus et sic gu-
stus est specialis potentia. qz h^o speciale obie-
ctum scz saporē. Et isto modo gustus nō est
in quolibet aiali. qz conchilia et aialia imperfe-
ta nō habent talem gustū. saluant enī talia a-
nimalia in aqua salsa. qz illa est calidior qz aq^a
dulcis. et in aqua dulci talia aialia corrūperēt

Illū autēz propter

Ex q^d Aresto. dicit q^d duo sunt sensus necessarij
oib^o aialib^o inquit iā p^{nter} in q^o aialibus
ali^o sensus sunt necessarij et vult q^d ali^o sens^o nō
sunt necessarij oib^o aialib^o sed illis quibus
cōuenit querere alimentū in distātia sicut sunt
aialia p^gressiua. qz necesse ē talia aialia habere
sensus quib^o cognoscat aliq^d distans. s^z tactu
et gustu non cognoscat aliq^d distans. sed alijs
trib^o sensib^o. et hoc pbat qz alijs trib^o sensibus
primo mouet mediū et medio moto mouetur
sensus. Et ponit duo similia. vnu est in motu
locali. scdm in motu alteratōnis. In motu enī
locali qnqz contingit q^d vno motu mouet alte-
rum. et istud alter^o mouet tertiu. sicut cōtingit
in motu pector^o in quib^o ptes aeris successi-
ue mouent. sic etiā sit i motu mediū in istis tri-
bus sensib^o q^d mediū pri^o mouet anqz po^ona.
Scdm silē ē de alteratōne. qz qnqz aliq^d alte-
rat vnā rem que alterata alterat aliā. sic etiam
contingit in sensib^o et in medio. Et ponit exem-
plū de sigillo et cera. Est tñ ista d^ona i textu. qz
sigillū nō imprimit figurā cere vsqz ad p^{fu}n-
dum. sed tñ vsqz ad superficiē. sed visibile impri-
mit suā figurā vsqz ad finē. i. vsqz ad p^{fu}nduz.

Quod at impossibi

Hic Aresto. pbat qd prius supponebat siue
cōcludebat scz q^d corp^o simplex nō p^o esse corp^o
aialis et hoc pbat sic. Necessē ē oē al^o h^ore sensū
et p^ocipue sensuz tactus. qz p^o sensum differt aial
a nō aiali qz sensibile ē d^ona aialis. s^z in corpe
simplici nō p^o esse tact^o. qz necesse ē tactū cōsi-
stere i quadā medietate qlitatū primaz que
medietas ē solū i mixtione illaz qlitatū. in si-
guū cui^o si sunt aliq^d ptes in aiali in quib^o nō ē

tal^o medietas cōmixtionis sed ptes sunt ter-
restres in illis nō erit sensus tactus neqz alius
sensus. Et ideo ossa capilli et vngues non sen-
tiunt. quia habundant in terrestreitate.

Ar. In libro de sensu et sensato d^r q^d organū
tact^o sit de natura terre. g^o male d^r hic q^d ip^orib^o
aialū in quib^o ē abundātia terrestreitate nō
sit sensus tact^o. Dom q^d tactū esse de natura
terre p^o dupliciū intelligi. Uno^o p^o cōpatōnem
ad alios sensus. et sic ē ver^o. qz ē magis terrest^o
quā ali^o sensus. Alio^o p^o siderat fm se et a domi-
nio. et sic ē falsuz. qz in oī sensu absolute accepto
d^onat aer vel aq^a. Et rō dicta fuit. qz sensus d^r
esse receptiuus sp^oz sensibilū. sed terra nō est
bene receptiua qā est nimis grossa.

Manifestum ergo

Ex p^odictis Aresto. oñdit habitudinē sensuum
ad aialia. et p^omo sensus tact^o. scdo alioz sensū
Quo ad primū dicit q^d ex p^odictis manifestū ē
q^d p^o p^ouationē tactus necesse ē aialia mori et nō
p^omanere. et hoc ideo qz ille sensus ē necessarius
aiali quo ad esse. nō aut sic ē de alijs sensibus.
qz etiā corruptis alijs sensibus adhuc aialia
p^ont manere in esse sicut sunt multi ceci et surdi
Ex quo vlt^oerius cōcludit q^d excellētia alioz sen-
sū nō corrūpit aial licet bene sensuz vt excel-
lēs col^o bñ corrūpit visū s^z nō corrūpit aial
sed excellētia tāgibilia etiā corrūpūt aial et nō
solū sensum vt excellens calor vel frigus.

Ar. Apoplectici carēt sensu tactus. et tñ viuūt
in illa pte vbi humores sunt corrupti. g^o male
dictū ē q^d p^o p^ouationē tactus ipm aial corrū-
patur. Dom q^d in illa pte que patit apo-
plectiam non est sensus tactus fm actū scdm. ē
tamen ibi adhuc sensus tactus fm actum pri-
mū. quia ibi adhuc est anima. impeditur tamē
influxus qui est a capite ad cetera membra. et
ideo illa membra sunt quasi mortua donec re-
deat ille influxus qui fuit per humores impedi-
tus. et tñ ibi iterū est actus scdm tactus.

Ar. Uidet q^d etiā sensibilia alioz sensuum
corrumpant totū aial. qz sonus qnqz corrup-
pit aial vt p^o in tonitruo. Dom q^d in toni-
truo sunt tria cōsideranda. Primo sonus qui
potest qnqz corrumpere auditum si sit sonus
vehemens. Secundo in tonitruo est aer vio-
lenter motus et talis aer potest hominem pre-
cipitare ad terram. et si iste homo interficiatur
est ex precipitatiōe. Tercio in tonitruo emittū-
tur ex nube quidam venenosi vapores qui sper-
gunt ad aerem. et ideo si homo attrahat tales
vapores tñ homo inficitur ex veneno attracto

Tabula

et sic iste vapor potest interficere hoies et non sonus. et quia p pluuia ista materia impeditur et debilitatur vel extinguitur. ideo cõter dicit quod tonitruum non est periculosum tempore pluuie.

Illios autem sensus

Hic ostendit Aristoteles qualiter alij sensus se habeant ad alia animalia. Et vult q alios sensus habet aial non ppter necessitatem sui esse. sicut habet gustum et tactum. sed ppter bene esse id est vt animal melius et conuenienter viuat sicut animal habet visum vt videat aliquid pcul p aliqd mediã qd e dyaphanũ et habet gustum vt sentiat delectationem in alimento capiẽdo gustum ppter. et habent aialia auditum vt eis aliquid significetur. quia per auditum audiunt sermones aliorum. et sic habet linguam vt sonando significet suas affectõnes alteri. Hoc tamen differenter in homine et alijs animalibus contingit. quia alia animalia faciunt voces illiteratas. vt in capitulo de voce dictum est in secundo huius in quo excedit homo alia animalia et naturalia ppter perfectionem nature sibi a deo collate qui super omnia est benedictus in seculorum secula Amen.

Notata diligenter visa et p uigili cura auscultata circa tres libros de Anima Aristotelis Lamberti de monte artiũ magistri ac sacre theologie professoris iuxta doctrinam insignis et sancti doctoris Thomae de Aquino ordinis fratrum p dicatorum explicauit feliciter.

Incipiunt tituli q

stionũ trium librorum de aia fm numerũ foliorum assignati. Et in primo folio habet figura que pncipalem materiam totius libri in se comprehendit.

Questiones p hemicales

Utrum de anima sit scia. folio.	ij.
Utrum scia de anima sit vna.	ij.
Utrum scia de aia sit p hysicalis.	ij.
Cui parti p hie subordinet ista scia.	ij.
Que ordine habeat liber de aia inter libros p hyscales.	ij.
Quid sit subiectum librorum de anima.	ij.
Utrum ois scia speculatiua sit bona et honorabilis.	ij.
Quotuplex sit bonum.	ij.
Utrum omnis noticia sit de numero bonorum honorabilium.	v.
Utrum in artibus possint inueniri due iste conditiones dignitatis.	v.
Quis istorum motuum certitudinis sit dignior alio.	v.
Quare Aristoteles vocat sciaz d aia historiam.	v.
Utrum historia de aia sit in pncipis ponenda.	v.
Quo se hnt ad dignitatẽ et certitudinẽ methaphisica. mathematica et p hysica.	vi.
Utrum scia libri de aia valeat ad oem sciaz.	vi.
Quare Aristoteles ponit i p hemicio tm duos modos inuestigandi qd quid est.	vij.
In quo genere sit anima.	vij.
Utrum actus et pncipia multũ differant.	vij.
Utrum ois aia sit eiusdem spei cõ quilibet aia.	ix.
Quare Aristoteles mouet dubitationem circa vnitatem diffinitionis anime.	ix.
Utrum sit danda vna cõis diffinitio aie.	ix.
Ex quot motibus fuit Plato motus ad ponendum ydeas separatas.	ix.
Quo possumus venire in cognitionẽ istorum vniuersalium. s. i. noticia vltis i re añ re et post re.	x.
Utrum ista tria vltia distinguant realitẽ i moralitẽ.	x.
Utrum vniuersale sit generabile.	x.
Utrum rõ aialis fm vnũquodq animal sit altera et altera.	x.
Utrum accidentia magnã partem conferant ad cognoscendum qd quid est.	x.
Utrum actus necario diffiniat p suũ subiectũ.	xij.
Utrum diffinitões dyaletice sint caste et vae.	xij.
Utrum aia sit sepabilis a corpore.	xij.
In quo p dicatione sit ira.	xij.
Sequitur primus de aia fm cões p hys. Et habetur qm ad principalia puncta in duobus folijs scz in. xiiij. et in. xv. vbi specialiter notantur nouẽ auctoritates. Reliqui sunt dõ et orõibõ ariõqz	